

Riksdagens protokoll

2005/06:112

Torsdagen den 27 april

Kl. 12.00 – 17.45



Protokoll
2005/06:112

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 21 april.

2 § Ledighet

Talmanen meddelade att *Barbro Feltzing* (mp) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 1–21 maj.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmanen anmälde att *Peter Rådberg* (mp) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Barbro Feltzing*.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Talmanen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp anmält att *Peter Rådberg* skulle fortsätta som suppleant i skatteutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet under *Barbro Feltzings* sjukledighet.

Talmanen förklarade vald *under tiden den 1–21 maj* till

suppleant i skatteutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i näringsutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Peter Rådberg (mp)

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitiekammarens betänkanden 2005/06:JuU24 och JuU29
Socialutskottets betänkande 2005/06:SoU17
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU21

5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 26 april

SoU19 Socialtjänst

Återförvisningsyrkande (kd)

Proposition ställdes först beträffande det under överläggningen framställda yrkandet om återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

För bifall räckte det med att *minst en tredjedel* av de röstande anslöt sig till detta.

Votering:

123 för bifall

153 för avslag

73 frånvarande

Talman konstaterade att minst en tredjedel av de röstande hade bifallit återförvisningsyrkandet.

Kammaren hade således bifallit återförvisning av ärendet till utskottet för ytterligare beredning.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 46 m, 38 fp, 24 kd, 15 c

För avslag: 118 s, 21 v, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

MJU13 Den övergripande strategiska inriktningen av kommande landsbygdsprogrammet m.m.

Punkt 4 (Prioriteringar mellan insatsområdena m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (m, fp, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

123 för res. 5

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 20 v, 13 mp, 1 -

För res. 5: 46 m, 38 fp, 24 kd, 15 c

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 8 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 9 (Jämställdhetsperspektivet)

1. utskottet
2. res. 10 (v)

Votering:

252 för utskottet

24 för res. 10

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 46 m, 38 fp, 24 kd, 15 c, 10 mp, 1 -

För res. 10: 21 v, 3 mp

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 42 (Parlamentarisk förankring m.m.)

1. utskottet
2. res. 44 (m, fp, kd, c)

Votering:

152 för utskottet

123 för res. 44

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 20 v, 13 mp, 1 -

För res. 44: 46 m, 38 fp, 24 kd, 1 v, 14 c

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 7 v, 8 c, 4 mp, 1 -

Sermin Özurküt (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 Jakt och viltvård

Punkt 3 (Skydds jakt på initiativ av enskild utan tillstånd)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp, kd, c)

Votering:

153 för utskottet

120 för res. 5

3 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 21 v, 13 mp, 1 -

För res. 5: 44 m, 37 fp, 24 kd, 15 c

Avstod: 2 m, 1 fp

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 14 (Vissa övriga rovdjursfrågor m.m.)

1. utskottet
2. res. 13 (mp, v)

Votering:

154 för utskottet

35 för res. 13

87 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 33 fp, 2 kd, 1 v

För res. 13: 1 kd, 20 v, 13 mp, 1 -

Avstod: 46 m, 5 fp, 21 kd, 15 c

Frånvarande: 26 s, 9 m, 10 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Mikael Oscarsson (kd) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

6 § Ändringar i lagen (2001:558) om vägtrafikregister

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2005/06:TU9

Ändringar i lagen (2001:558) om vägtrafikregister (prop. 2005/06:108).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 12 §.)

Trafiksäkerhet

7 § Trafiksäkerhet

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2005/06:TU13

Trafiksäkerhet.

Anf. 1 HANS STENBERG (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlar utskottet 120 motionsyrkanden som rör trafiksäkerheten på vägområdet.

Från utskottets sida konstaterar vi att det görs tämligen omfattande åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten och att detta glädjande nog också resulterar i att antalet dödade i trafiken minskar.

Utvecklingen går alltså åt rätt håll, men tyvärr minskar inte antalet dödade och skadade i vägtrafiken tillräckligt snabbt för att vi ska känna oss säkra på att vi når de trafiksäkerhetsmål som riksdagen har beslutat om. Utskottet menar att det finns risk för att etappmålet om högst 270 dödade 2007 inte kommer att uppnås.

I betänkandet framhåller också utskottet att det långsiktiga målet även fortsättningsvis ska vara att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken.

För att dels skynda på utvecklingen mot nollvisionens mål, dels skapa ett bra beslutsunderlag för att formulera ett nytt etappmål behöver man nu göra en fördjupad analys av resultaten av det hittillsvarande trafiksäkerhetsarbetet och hur effektiva olika åtgärder har visat sig vara.

Utskottet utgår ifrån att regeringen återkommer till riksdagen med en sådan analys.

Ett område som uppmärksammas särskilt i betänkandet är trafiksäkerheten och tillgängligheten för synskadade, där borttagande av övergångsställen är ett särskilt problem.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att det bör göras en samlad redovisning av åtgärder för att öka trafiksäkerheten för synskadade.

I arbetet med att skapa en säkrare trafik är nykterheten i trafiken central, och där har effektiva och pålitliga alkoholåsar en viktig roll. Utskottet föreslår därför i ett utskottsinitiativ ett tillkännagivande till regeringen som innebär att Vägverket bör ges ett tidsatt uppdrag att genomföra kvalitetsbedömningar av alkoholåsar.

Herr talman! Även om det råder stor enighet om nollvisionens långsiktiga mål och vikten av att ytterligare förstärka trafiksäkerhetsarbetet råder det delade meningar i utskottet om en del av de metoder som bör användas för att nå målet. Därför finns 14 reservationer och 3 särskilda yttranden fogade till detta betänkande.

Anf. 2 ELIZABETH NYSTRÖM (m):

Herr talman! I betänkandet finner utskottet inledningsvis att antalet skadade och dödade inte minskar i den takt som riksdagen har beslutat om.

Man kan säga att uppgivenhet präglar utskottsmajoriteten. Vi i alliansen beklagar verkligen att regeringen inte har visat tillräcklig handlingskraft när det gäller att vidta effektiva åtgärder för att uppnå etappmålet.

Men det är förståeligt att trafiksäkerhetsarbetet inte når de högt uppskruvade förväntningarna när vänsterkartellen envist vägrar att rusta upp vägarna och polisen lyser med sin frånvaro i trafiken.

I stället för offensiva och bra åtgärder väljer vänsterkartellen att fortsätta att fokusera på fler övervakningsinsatser, exempelvis automatisk hastighetsövervakning och alkoholåsar.

När ska man inse att den inslagna vägen inte räcker? När ska man inse att det är fel på kartan och inte på verkligheten? När ska vänsterkartellens företrädare dra upp huvudet ur sanden och inse att bättre vägar och fler poliser i trafiken måhända är dyrare än hastighetskameror men bättre ur trafiksäkerhetssynpunkt?

I stället för vänsterkartellens uppgivenhet vill vi i alliansen genomföra några mycket angelägna åtgärder för att öka trafiksäkerheten.

Vi är gemensamt överens om att höja anslaget till vägarna. En av de mest effektiva metoderna för att bekämpa trafikolyckorna är att bygga säkrare vägar och trafikmiljöer, vilket i sin tur givetvis kräver höjda väganslag. Trafiksäkerhetsarbetet förutsätter på vissa sträckor en utbyggnad till motorvägsstandard och planskilda korsningar för att undvika möten mellan fordon.

Herr talman! Mer resurser till polisen kan sänka trafiktempot och minska rattfylleriet. Nu senast i vårpropositionen fick vi veta att regeringen ska tillskjuta 25 miljoner kronor till hastighetskamerorna. Kan någon svara på hur hastighetskameror hade räddat de liv som rattfylleriet har skördat? Hög hastighet i kombination med alkohol är livsfarligt för omgivningen. Men då är det väl inte hastighetsböter som vi ska döma ut?

Vänsterkartellens förtjusning i kameraövervakning av medborgarna får inte skymma det faktum att alldeles för många olyckor sker till följd av bristande resurser till polisen och vägarna. Fler poliser på vägarna kan stävja trafiknykterhet, kontrollera att bilbältet är på plats och lugna ned ett alltför uppskruvat trafiktempo.

Med större resurser till polisen skulle betydligt fler poliser kunna ägna sig åt just trafikövervakning. De 25 miljonerna kan i stället för till hastighetskameror användas till fler poliser. Det tror jag ger bättre resultat. Det är också cyniskt att sätta upp kameror på olycksdrabbade vägar i stället för att bygga bort de farliga vägarna. Det rimmar inte med visionen om noll döda i trafiken.

Lagstiftningen måste skärpas för brott som begås av alkohol- eller narkotikapåverkade förare. I dag får man ibland intrycket att rattnykterhet är en förmildrande omständighet. Det är stötande för det allmänna rättsmedvetandet att orimligt låga straff utdöms för bilister som orsakat dödsolyckor på fyllan. Straffen för rattfylleri måste stå i överensstämmelse med allvaret i gärningen.

Under flera år har Jan-Evert Rådström pläderat för att eftersupning förbjuds, något som borde ha förbjudits för länge sedan.

Vad väntar regeringen egentligen på?

Varje år inträffar ett antal tragiska olyckor i samband med skolskjutsar. Frågan om säkerheten har under lång tid utretts av Vägverket, men de åtgärder som vidtagits är otillräckliga.

När en skolskjuts stannar där det inte finns en hållplats ska till exempel, anser vi, övriga trafikanter stanna för att låta barnen gå av och på.

Det här är några av de förslag som vi presenterat och som kan öka trafiksäkerheten på våra vägar.

Herr talman! Vi moderater står givetvis bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 1.

Anf. 3 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 2.

”Det finns en risk att trafiksäkerhetsmålet om högst 270 dödade i trafiken 2007 inte uppnås.” Så säger trafikutskottet i föreliggande betänkande, TU13. En *risk* – finns det någon här i kammaren som tror att vi kommer att uppnå det målet?

Vi beklagar att regeringen inte har visat tillräcklig handlingskraft när det gäller att vidta effektiva åtgärder för att uppnå etappmålet. Det behövs krafttag för att utveckla trafiksäkerhetsarbetet, och åtgärder måste vidtas inom en rad områden.

Det behöver byggas säkrare vägar och trafikmiljöer, som nyss sagts här. En bättre vägstandard måste uppnås. Dessutom handlar det om plan-skilda korsningar med mera.

Planeringsramen för investeringar i det nationella stamvägnätet måste öka i förhållande till de planer som regeringen har antagit för perioden 2004–2015. En granskning och utvärdering av genomförda insatser måste också genomföras.

En effektiv information om goda exempel när det gäller trafiksäkerhetsarbete behövs. Det är glädjande att utskottet, riktat till regeringen, pekar på att man bör överväga effektiva informationsinsatser och öppnar dörren för en utvärdering av det hittillsvarande trafiksäkerhetsarbetet.

Alkohol, herr talman, går inte ihop med trafik av något slag. Många åtgärder behöver vidtas för att vända den negativa trenden att alkohol- och drogrelaterade olyckor ökar.

Statistik visar att antalet rattfulla förare i Sverige nästan har fördubblats från år 1998 då nästan 12 000 rattfylleribrott anmäldes till förrförra året då närmare 22 000 rattfyllerister avslöjades vid poliskontroller.

Var femte 18–24-åring har kört rattfull, och alltfler tycker att det inte är några problem med att köra bil med alkohol i kroppen. Det är därför angeläget att genomföra effektiva informationsinsatser och vidta preventiva åtgärder för att motverka rattfylleriet.

En av de åtgärder som vi förordar är alkolås. Alkolås i fordon behövs för att förhindra att alkoholpåverkade förare kan använda fordonet. Det behövs bestämmelser om detta i samband med återkallelse av körkort på grund av sådana brott.

Vi anser att installationer av alkolås på frivillig basis bör främjas genom, vilket bör övervägas, att sänka fordonsskatten för fordonsägare som installerar alkolås. Tyvärr har vi inte socialdemokraterna med oss där. De vill i stället förmånsbeskatta trafiksäkerhet. Om man beskattar alkolås, krockkuddar och bilbarnstolar beskattar man i själva verket höjd säkerhet för enskilda och för andra.

Finns det något viktigare än att förebygga nya dödsfall på grund av rattfylleri? Borde inte varje bil vara utrustad med sådana säkerhetsdetaljer att ingen alkoholpåverkad skulle kunna köra bilen?

Alkolås kan med förtur införas för skolskjutsar eftersom kommuner vid upphandling har möjlighet att ställa sådana krav. Staten kan vara en föregångare när det gäller användningen av alkolås. Vid upphandling av transporttjänster eller fordon bör regelmässigt krav ställas på alkolås. Regeringen bör även ge statliga bolag i uppdrag att se till att alkolås finns i alla fordon som köps in. Yrkestrafiken bör skyndsamt installera sådana.

Tyvärr förekommer rattfylleri även bland yrkesförare, vilket är särskilt allvarligt i synnerhet när det gäller förare som kör tunga fordon. Det pågår ett frivilligt arbete inom åkerinäringen, vilket är positivt. Enligt vår uppfattning behöver utvecklingen mot ett allmänt nyttjande av alkolås påskyndas.

Vi vill i det här sammanhanget också framhålla att den så kallade eftersupningen måste förbjudas, vilket framhölls i tidigare inlägg.

Många åtgärder måste vidtas för att vända den negativa trenden att dessa olyckor ökar. De föreslagna åtgärderna kan vara några av dessa.

Herr talman! Förarutbildningen är också ett angeläget tema när det gäller trafiksäkerhet. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot nyblivna körkortsinnehavare. De råkar ut för fler incidenter och fler olyckor än erfarna. Ett förslag kan vara att den nyblivne körkortsinnehavaren, precis som i en del andra länder, har en skylt på fordonet där det framgår att man är nybörjare. Det skulle kunna få dels effekten att medtrafikanter visar mer hänsyn och är förberedda på oförutsedda saker, dels effekten att föraren inte känner sig eller beter sig som en rutinerad förare utan tar det mer försiktigt.

Vi anser också att man bör överväga positiva incitament för att uppmuntra unga bilförare att ta det lugnt i trafiken och köra med säkerhetsmarginal. I Danmark har Rådet för större trafiksäkerhet föreslagit att en premie utbetalas till unga som under sina fem första år som bilister inte drar på sig fortkörningsböter eller är inblandade i trafikolyckor. Det kan vara en sak bland många.

Slutligen vill vi i den här delen också framhålla att Sverige tillhör de länder inom EU som har de högsta kostnaderna för att ta körkort. Det behövs åtgärder för att komma till rätta med många underkända prov och ökande kostnader och med att allt färre ungdomar tar körkort. Trafikkunskap kan införas som ett tillvalsämne i gymnasieskolor med möjlighet att ta körkort inom gymnasieskolans ram, åtminstone när det gäller den teoretiska delen. Certifierade trafikskolor och trafiklärare kan examinera aspiranter. Dessutom gäller det en översyn av teoriprovet utformning.

Herr talman! Barn och ungdomar är särskilt utsatta i trafiken. Varje år inträffar ett antal tragiska olyckor i samband med skolskjutsar. Dessa transporter måste göras så säkra som möjligt. Alla skolskjutsar bör utrustas med säkerhetsbälten och alkolås, som jag tidigare nämnt. Omkörningsförbud när skolbuss stannar för att släppa av barn kan vara ytterligare en åtgärd av många. För att åstadkomma en bättre trafiksäkerhet för barnen krävs det attitydförändringar bland trafikanter och även lagändringar.

Avslutningsvis, herr talman, beklagar jag att vi inte uppnår den säkerhet i trafiken som vi i riksdagen fattat beslut om för länge sedan.

Anf. 4 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2, precis som mina allianskamrater tidigare gjort. Jag står givetvis bakom alla reservationer där Kristdemokraterna finns med men nöjer mig alltså med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Först vill jag säga några ord om det som jag tycker är mycket positivt med det här betänkandet och som vi är överens om. Därefter kommer jag att gå in på några reservationer där vi skulle vilja göra annorlunda när det gäller trafiksäkerheten om vi fick bestämma.

Nollvisionen tycker vi kristdemokrater är en bra vision. Den ska ligga fast. Den är lätt att försvara. Alla vill vi ju komma helskinnade hem från trafiken. Vi är beroende av trafiken men vill också att den ska bli fri från skador och, naturligtvis, dödsfall. Vi är rädda om oss själva, och vi ska vara rädda om varandra så nollvisionen är en mycket bra vision som måste ligga fast.

Utskottet har enats om ett tillkännagivande som handlar om synskadades situation i trafiken. Jag blev uppmärksam på frågan i höstas i min hemstad Karlskrona på vita käppens dag, som det heter. Man fick då lära sig hur det är att vara synskadad i trafiken. Även vi som kan se kan ju ibland ha svårt att ta oss över gatan om det är mycket trafik. Då kan man försöka föreställa sig hur en synskadad har det när bilarna susar förbi bara någon meter framför.

Vägverket säger i sina föreskrifter när det gäller detta med övergångsställen att fotgängare och bilister ska ha ögonkontakt. Det säger sig självt att man inte kan ha det när man är synskadad. Det visar att Vägverket förmodligen har glömt bort de synskadades problem i trafiken.

Därför är det väldigt bra att utskottet nu föreslår tillkännagivandet och att det händer något på området så att man kan få en starkare lagstiftning och skydd för de synskadade.

Ett annat bra förslag handlar om alkoholås. Sverige är ett föregångsland när det gäller alkoholås, det vill säga att man inte kan starta bilen om man är alkoholpåverkad. Men det finns ett problem med att införa den här tekniken. Det problemet handlar om kvaliteten på produkterna.

Det är väldigt lätt att det kommer ut dåliga produkter på marknaden, dåliga alkoholås som inte fungerar och som gör att människor tappar förtroendet för uppfinningen. Därför måste det till en stark kvalitetskontroll.

Vägverket har inte tillräckligt tagit sitt ansvar på det här området. Därför föreslår utskottet nu ett tillkännagivande till regeringen att kvalitetskontrollen ska skärpas. Det tycker vi är mycket bra.

Trafiksäkerhetsarbetet måste gå i takt med folket. Den massiva satsning på fartkameror som regeringen vill göra tycker vi kristdemokrater är tveksam. Vi kan gärna acceptera att det finns fartkameror vid skolor och på andra ställen där det verkligen är viktigt att man håller nere hastigheten. Men vi vill hellre se fler poliser i trafiken som övervakar trafikanterna.

Vi vill också se bättre vägar. Det är också väldigt viktigt för trafiksäkerheten. Det har Elizabeth Nyström betonat för våra alliansreservationer nr 1 och 2. Det står vi naturligtvis bakom.

Vi vill också, precis som tidigare har sagts, ha bättre polisövervakning mot rattfylleri, hårdare straff för rattfylleri, förbjuda eftersupning och alltid kräva alkoholås om man har åkt fast för rattfylleribrott. Det ska vara ett villkor för att få körkortet tillbaka tycker vi.

Vi har en reservation om förarutbildning, nr 3. Vi är mycket kritiska till att det dröjer att införa obligatorisk alkoholundervisning när man tar körkort. Det var vi överens om i utskottet, men nu dröjer det.

Man måste också tänka på kostnaderna för att ta körkort. Om Vägverket till exempel skulle få för sig att stänga ned förarprovsenheterna på landsbygden skulle det bli dyrare att ta körkort om man bor på landet. Det skulle vi i så fall protestera mot.

Vägverket har också infört ett förbud mot övningskörning i grupp med motorcykel. Det tycker vi är feltänkt. En anledning är att motorcyklister ofta åker i grupp. Man lär sig ett samspel i trafiken. Då ska det också vara tillåtet att övningsköra på det sättet tycker vi.

I reservation 5 från Kristdemokraterna har vi speciella krav på körkortsfrågor. Vi vill till exempel att man ska få köra moped från det år man fyller 15 år.

I reservation 9 kräver vi kristdemokrater ökad säkerhet för cyklister. Vi tycker att det ska vara obligatoriskt med cykelhjälm tills man fyller 18 år, det vill säga när man blir myndig. Vi tror att man då är så klok och att man har vant sig vid att ha cykelhjälm, och då tar man inte av sig den. Det är risken i dag när regeln bara gäller tills man blir 15 år.

Vi kräver också en handlingsplan för bättre trafikmiljö för motorcyklister. Det är en utsatt grupp, herr talman. I Norge går detta bra. Jag här med mig en handbok i motorcykelsäkerhet som norska Statens vegvesen har gett ut. Det tycker vi att man ska göra i Sverige också.

Vi har många andra förslag. Jag ska avsluta med att säga följande. Familjens roll är viktig också när det gäller trafik kunskap. Vi kristdemokrater brukar alltid tala om familjens betydelse. Föräldrarna har ett stort ansvar att utbilda sina barn. Barnen gör som de vuxna gör, som alla vet. Skolan har ett ansvar att stödja trafikutbildningen för barnen.

Min sista uppmaning till mina kolleger och åhörare den här mandatperiodens sista trafiksäkerhetsdebatt är helt enkelt: Kör försiktigt, någon tycker om dig.

Anf. 5 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Om man läser betänkandet noggrant kan man hitta en hel del ganska dystra fakta. Även om utvecklingen går åt rätt håll jämfört med tidigare kan man hitta siffror som att det varje dag enligt Vägverket förekommer 14 000 bilresor i Sverige där föraren är berusad.

Av de omkomna förare som är påverkade av alkohol eller andra droger är 95 % män. Av alla omkomna i trafiken de senaste fem åren är enligt Vägverket 75 % män. Det manar till viss eftertanke. Jag tror inte att det ligger i generna att man kör bil på ett visst sätt. Men vi kan konstatera att det krävs väldigt klara åtgärder som är inriktade på ett visst sätt.

Då måste man se till hela mönstret. Man måste se på förarnas beteende, hur man kör bil och vilken utbildning man har fått innan man sätter sig bakom en ratt eller ett motorcykelstyre. Det handlar om hur vägarna är utformade och vilka skyddsbarriärer som finns på sidorna och i mitten.

Johnny Gylling tog upp att en motorcyklist som kör in i ett mitträcke kanske har vissa andra krav än vad en bilist behöver ha. Det kan man titta vidare på för att utveckla det arbetet ytterligare, och så vidare.

Inte minst alkohol- och drogfrågorna har en oerhört stor betydelse. Till det kommer att vi vet att höga hastigheter per automatik kommer att leda till att det blir fler omkomna i trafiken.

I mina hemtrakter har man byggt om en sträcka mellan Arboga och Örebro med motorväg. Till att börja med fick man en viss svacka i antalet omkomna. Men det har planat ut. I dag har man i princip lika många allvarligt skadade och döda på den sträckan som man hade tidigare.

Att bara säga att vi ska bygga motorvägar överallt löser inte alla problem. Ska vi vara seriösa måste man titta på alla bitar och inte tro att det finns någon enstaka detalj vi behöver åtgärda för att lösa alla problem.

Jag kommer i fortsättningen bara att ta upp det som vi nämner i vår reservation nr 7, som jag yrkar bifall till. Det handlar om barn och ungdomar. Det är en grupp som utsätts speciellt mycket för den påträngningseffekt som trots allt trafiken har när man ska ta sig fram och tillbaka till skola, fritids och olika aktiviteter.

Även om det är glädjande att olycksfalls- och dödsstatistiken faller även bland den här gruppen är det fruktansvärda tal man kan läsa om i betänkandet. Förra året var det 28 barn i åldern 0–17 år som dog i trafiken. Det var 67 ungdomar i åldern 18–24 år som förolyckades.

Det visar sig att trafikolyckor är den absolut vanligaste och farligaste typ av olycka som ett barn kan råka ut för. Det förklarar den absolut största andelen av antalet döda barn i olycksfall, och det handlar också om trafikrelaterade skador.

Då måste man på något vis ta ansvar för hur man ska begränsa trafik- och transportarbetet i närheten av där barn finns. Därför begär vi i reservation 7 åtgärder. Vi vill ha ett nationellt trafiksäkerhetsprogram för barn. Det går ut på att alla aktörer måste ta sitt ansvar för att inte ska begränsa barns möjlighet att röra sig i de sammanhang och de miljöer där de finns.

Även om reservationen avstyrks tycker vi att vi ändå indirekt får ett visst medhåll. I majoritetstexten konstateras att riksdagen tidigare har gjort ett tillkännagivande för olika åtgärder vad gäller barn och ungdomar i trafiken. Man konstaterar visserligen att Vägverket gör en hel del barnkonsekvensanalyser och olika åtgärder för att komma till rätta med problemen. Men fortfarande saknar vi i riksdagen en ordentlig redovisning på vilket sätt ansvariga myndigheter och regeringen ska fullfölja detta.

Därför tycker vi att det är väsentligt att det verkligen tas fram ett nationellt program som ytterligare tvingar ned siffrorna, och helst till noll. Det är en mycket viktig del. Vi ska försöka uppnå nollvisionen. Där måste insatser för att rädda så många barn och ungdomar som möjligt från att förolyckas eller allvarligt skadas i trafiken vara de första och viktigaste åtgärderna vi sätter in.

Vi har ett särskilt yttrande där vi tar upp frågan om alkohol. Vi finner det glädjande att det finns en majoritet för att vi nu ska försöka hitta ett system som gör att vi får fram alkohol som verkligen fungerar. Det gör att man kan ha tilltro till dem och att man inte känner att man är ute på hal is när man ska välja vilket system man ska ha.

Vi tror att det skulle vara en bra grej att försöka att i förtid introducera ett sådant system bland yrkestrafikanter. Det skulle kunna få en god överföringseffekt även på privatbilismen om man ser att detta får påtagliga konsekvenser och att färre människor, inte minst i yrkestrafiken, ges möjlighet att framföra ett fordon under drog- eller alkoholpåverkan. Men jag avstår från att yrka bifall till denna reservation eftersom vi är på rätt väg i utskottet.

Anf. 6 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Som har framgått av många tidigare inlägg är det i grunden ganska stor enighet mellan de olika partierna i fråga om trafiksäkerhetsarbetet. Vad som skiljer oss åt är vad vi vill prioritera specifikt, hur fort vi vill gå fram och så vidare.

När Hans Stenberg redogör för utskottsmajoritetens skrivningar och säger att det finns en risk för att vi inte uppnår etappmålet för 2007 om högst 270 döda var det väl ett grovt understatement. Som många har påpekat här är det dessvärre på det sättet att det måste ske en väldigt stor framgång för trafiksäkerhetsarbetet under 2006 och 2007 om vi ska klara det målet. Och även om vi anstränger oss till det yttersta och gör omprioriteringar är det nog svårt att tro att vi ska klara det. Men vi ska naturligtvis göra vårt bästa, oavsett vad det blir för regering i höst. Och jag förutsätter att vi kan ha en hyggligt god enighet om vikten av dessa frågor.

Det som är viktigt i trafiksäkerhetsarbetet är kända saker. Det handlar om hastighetsgränserna och att alla accepterar och respekterar de hastighetsgränser som finns. Sedan kan vi diskutera om det ska införas mer flexibla hastighetsgränser på vissa vägar beroende på vägslag och annat. Men det måste finnas en grundläggande respekt för hastighetsgränserna.

En annan sak som är viktig handlar om nykterhet i trafik, som flera talare har varit inne på, och som är oerhört viktigt och som alla betonar när vi talar om alkohol och så vidare. Jag återkommer till det.

En tredje viktig punkt är bilbältet som det tyvärr fortfarande slarvas med på många håll. Det är en oerhört bra åtgärd. Om olyckan inträffar blir konsekvenserna i alla fall mindre om man använder bilbälte. Dessutom har man krockkuddar nu för tiden.

En fjärde sak handlar om att det ska vara bra fordon. Det ska sitta bra däck på fordonen och de ska vara väl servade och utrustade.

Om man lever upp till alla dessa punkter skulle etappmålet för 2007 om högst 270 döda omedelbart klaras. Men dessvärre är det många som ännu inte klarar av dessa saker.

Om det finns enighet om de grundläggande principerna, så finns det en del saker som skiljer oss partier åt. En sak som vi från Centerpartiets sida ofta betonar i trafiksäkerhetsdebatten är ett bredare folkhälsomål. Och jag vill gärna upprepa det, samtidigt som jag hälsar trafikutskottets tidigare ordförande Monica Öhman välkommen till kammaren. Det är kul att du vill lyssna på oss.

Vi från Centerpartiet vill betona detta bredare folkhälsomål. Det dödas många människor i trafiken direkt till följd av olyckor, men vi har också en väldigt negativ effekt och en försämrad livsmiljö som biltrafiken, främst i våra tätorter, åstadkommer genom utsläpp och föroreningar. Detta kan vi komma åt genom att introducera bättre bränslen, genom att göra fordonen mer energieffektiva och genom att förbättra vägstandarden

så att vi också på det sättet får en högre trafiksäkerhet och lever upp till det bredare folkhälsomålet.

Flera har talat om alkolås, och jag behöver inte upprepa alla argument i den debatten. Vi är ganska överens om att det är ett väldigt bra instrument. Senast i tisdags morse när jag åkte taxi till järnvägsstationen i Hudiksvall berättade taxichauffören för mig att alla taxibilar i Hudiksvalls kommun nu har utrustats med alkolås. Och det fungerar väldigt bra, och alla är nöjda och tycker att detta höjer förtroendet för taxinäringen. Och så måste det bli på olika områden, till exempel i fråga om skolskjutsar och på andra områden där vi ska prioritera alkolåsen.

Vi ser fram emot den utredning som Karin Svensson Smith i trafikutskottet jobbar med om hur vi nu ska kunna ta ytterligare steg på alkolåsområdet.

När vi talar om nykterhet i trafiken vill jag också gärna instämma i det som Elizabeth Nyström sade om eftersupning. Det är många partier som är ganska fast beslutna om att vi måste ta itu med detta också i Sverige. När man i Norge kan beivra eftersupning och komma åt det, måste vi också i Sverige hitta metoder som gör att vi kan hantera den frågan. Det är inte acceptabelt att man ska kunna skylla ifrån sig och säga att man har druckit efter olyckan och därmed smita undan sitt ansvar. Där vill jag från Centerpartiets sida gärna betona att vi har precis samma synpunkt.

Vi är eniga om väldigt mycket i många frågor inom allianspartierna. Men ett område där vi inte har riktigt samma nyanser i alla fall handlar om automatisk hastighetsövervakning. Jag och Centerpartiet tycker inte att det finns någon motsättning mellan levande poliser och så kallade plåtpoliser, som man kan kalla kamerorna för. Att jag har en så positiv grundsyn på detta beror i hög grad på att jag har sett de goda effekterna av automatisk hastighetsövervakning på en vägsträcka alldeles i min närhet hemma i Hudiksvalls kommun. Vi hade något som vi kallade dödens väg mellan Iggesund och Hudiksvall, där massor av människor dog i skrämmande trafikolyckor under många år. På denna sträcka fick vi väldigt tidigt – jag tror att det är sex-sju år sedan – några av landets första övervakningskameror. Då upphörde dödsolyckorna, inte över en natt men nästintill. Vi har haft en enda allvarlig olycka sedan dess på denna vägsträcka. Det visar vilken god och preventiv effekt som hastighetskamerorna har. Därför tycker jag att det är olyckligt om vi målar upp en motsättning som jag menar inte finns mellan levande poliser och så kallade plåtpoliser.

Centerpartiet hyser i grunden en stor skepsis mot buggning, kameraövervakning och allt som hotar integriteten. Men det finns också områden där vi ser de stora fördelarna med det. Dessutom finns det ett enkelt sätt att undvika att bli fotograferad av dessa hastighetskameror, och det är att hålla hastigheterna. Åtminstone var de gamla kamerorna utrustade på det sättet att de fotograferade endast dem som körde för fort. Vill man slippa att bli plåtdad så är det bara att hålla hastigheten.

Slutligen ska jag säga något om synskadade. Vi är många som har motionerat om detta med den vita käppen och att man måste titta ordentligt på hur synskadade kan klara sig bättre i trafiken och hur vi anpassar regelverket så att det passar också dem.

Jag hade nöjet att sitta ordförande på Synskadades Riksförbunds länsårsmöte i Gävleborg för en tid sedan och talade då med många som upplever att det är besvärligt i trafiken och att man inte alltid tänker på de funktionshindrade och synskadade. Därför är det bra att utskottet nu sätter ned foten tydligt i denna fråga.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till reservation 11. Jag står även bakom alla andra reservationer där Centerpartiet finns med. Till en del har det redan yrkats bifall till dem, och vi ska inte belasta kammarens tid genom att votera om allt.

Anf. 7 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Herr talman! Jag yrkar från Miljöpartiets sida bifall till reservationerna 11 och 14.

Vi i trafikutskottet är över alla partigränser överens om nollvisionen. Det är viktigt att man är överens om åt vilket håll som man ska gå. Men vi är inte riktigt överens om metoderna. Och det är framför allt två saker som skiljer sig systematiskt åt mellan metoderna. Det ena handlar om att välja de mer effektiva metoderna framför de mindre effektiva metoderna.

Jag fäste mig särskilt vid Elizabeth Nyströms anförande där hon sade att man vill satsa på vägutbyggnader och satsa mer pengar på vägar. Jag undrar om hon har något underlag som visar att det är något fel på Vägverkets redovisning till oss i trafikutskottet.

Vägverket har redovisat att två-plus-ett-vägar med mittvägar är lika effektiva för att förhindra dödsolyckor som motorvägar. Den största skillnaden är att det kostar i genomsnitt en tjugondel så mycket att bygga två-plus-ett-vägar med mittvägar, vilket innebär att vi kan rädda väldigt många fler liv i Sverige om vi bygger sådana vägar än om vi använder vägpengarna till att bygga motorvägar. Dessutom kan man göra det på en tiondel av tiden, vilket är viktigt om vi ska försöka klara våra etappmål.

Det beror kanske på att det var länge sedan som det var en borgerlig regering som man inte är mer aktsam om skattebetalarnas pengar. Jag ser nämligen även en annan skillnad här, nämligen att man vill satsa på dyrare metoder snarare än på de billigare metoderna med samma effektivitet. Vägbyggande är bara ett exempel. Om man tittar på hur man ska få ned hastigheterna till de hastighetsgränser som är skyltade kommer det att gå åt fruktansvärt många poliser för att uppnå samma effektivitet som hastighetskamerorna i dag med den nya digitaliserade metoden kommer att uppvisa.

I det sammanhanget vill vi ytterligare förbättra effektiviteten genom att man ska ha ägaransvar i enlighet med reservation 11. Det innebär att om man inte kan uppge vem som har kört fordonet får ägaren själv ta på sig straffet.

Det skulle förmodligen beivra hastighetsöverträdelser ganska effektivt. Att detta egentligen är det viktigaste vi har framför oss, om vi menar allvar med att nu uppnå nollvisionen, visades bland annat i en sammanställning av all europeisk trafiksäkerhetsforskning som Lunds universitet och VTI gav ut i höstas. Den heter *Strategi för ökad regelefterlevnad på trafikområdet*. Att få ned hastigheter till rätt hastighetsgräns är det viktigaste om man vill spara liv.

I Danmark har man, och det skriver vi glädjande nog positivt om i utskottet, infört klippkort och ett antal andra metoder som har lett till att,

har man konstaterat, 41 danskar lever tack vare klippkortet. Det hade de förmodligen inte gjort utan. Trots att trafiken har ökat är man nere vid samma dödstal i trafiken som man hade för 60 år sedan. Det säger en del. Det klippkortet går ut på är att man vid tredje överträdelsen blir av med körkortet. Att bli av med körkortet är för den normala bilföraren mycket mer kännbart än de hastighetsböter, även den nu föreslagna höjda nivån, som finns. Det är därför som vi från Miljöpartiet insisterar på det som står i reservation nr 14, det vill säga att man ska sänka gränsen för när körkortet dras in i samband med hastighetsöverträdelse, sänka det från 30 till 15 kilometer i timmen vid 70-, 90- och 110-väg och med 10 kilometer i timmen vid 30- och 50-väg. Det skulle förmodligen spara minst lika många liv som man nu har sparat i Danmark med det här klippkortet.

Självklart är jag som alkolåsutredare väldigt nöjd med det tillkännagivande vi har enats om i utskottet när det gäller att ge fortsatt uppdrag till Vägverket att återkomma med en kvalitetssäkring av alkolåsen. Jag kan inte säga att det finns många dåliga alkolås, men den stora efterfrågan på alkolås har gjort att väldigt många nya tillverkare har gett sig in i den här branschen. Det är mycket angeläget att yrkestrafiken, kommunerna och andra som köper upp trafik vet att det är pålitliga och effektiva alkolås som de installerar i sina fordon. MHF i all ära, de har gjort ett jättebra arbete, men ska vi få någon respekt för den här verksamheten och få ett ja från EU till ett undantag för att kunna införa en lag om obligatoriskt alkolås krävs det att vi har statlig auktorisation på det här området, så att vi skiljer de goda alkolåsen från de dåliga. Därför är jag mycket nöjd med tillkännagivandet.

Det andra tillkännagivandet är jag, i likhet med många andra som har pratat här i talarstolen, också nöjd med. Jag tillhör dem som har motionerat om den vita käppen och tycker att man måste få utrett hur vi ökar trafiksäkerheten utan att inskränka på tillgänglighet och rörlighet för människor med funktionsnedsättning. Att ta bort övergångsställen kan kanske vara bra för vissa kategorier, men för människor med synskador kan det innebära att de får mycket sämre möjligheter att förflytta sig i ett tätbebyggt område. Vi hoppas att Vägverket kan reda ut och föreslå åtgärder som ökar trafiksäkerheten utan att inskränka rörligheten för människor med funktionshinder.

Jag skulle slutligen vilja säga någonting igen om alkohol. Alkohol är ett trafiksäkerhetsproblem. Men det är tyvärr också en fråga som har en könsbestämning. I 95 % av alla man finner avlidna vid ratten med alkohol i kroppen är män. Det finns uppenbart hos en del män – jag säger verkligen inte alla – en avsaknad av den tröskel som gör att merparten av kvinnor som skulle vara olämpliga att sätta sig bakom ratten inte gör det heller. Men några kategorier män gör det, och det här måste man utbilda om.

Därför är jag också ganska frustrerad över att vi, även om körskolorna har visat ett stort intresse för att utforma en sådan riskutbildning, inte får den på plats. Vi är nog lika intresserade alla i trafikutskottet av att man förhindrar att unga människor kommer till skada eller omkommer på grund av alkohol. Här är riskutbildningen av ett strategiskt intresse.

Anf. 8 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! Jag har tänkt inleda mitt anförande med att tala om de mål vi har med vårt trafiksäkerhetsarbete i Sverige. Vi vet alla att vi formulerat detta i den så kallade nollvisionen och att vi har ett delmål fram till 2007. Det är också med tillfredsställelse som vi ser att trenden verkar vika. De senaste årens minskningar av skadade och dödade i trafiken måste vi uppfatta som mycket positivt. Det visar på att de omfattande åtgärder vi vidtagit har haft effekt och har lett till ökad trafiksäkerhet. Men dessvärre är det inte tillräckligt.

Bara en obotlig optimist kan hoppas att vi når delmålet till 2007 om högst 270 döda i trafiken. Vi måste våga se en verklighet där vi inte når ända fram men en bra bit på vägen. Men vi måste också veta vad det är vi ser. Vi socialdemokrater anser det därför nödvändigt att genomföra en fördjupad analys av de resultat som vi nått och vilka effekter de åtgärder som vi ytterligare ska vidta kommer att få för att nå nollvisionens mål. Analysen kommer självklart också att vara en viktig komponent när vi ska formulera ett nytt delmål. Jag är också övertygad om att det är oerhört viktigt att så många aktörer som möjligt involveras i att fastställa ett nytt delmål.

Herr talman! Jag kan med tillfredsställelse konstatera att utskottsmajoriteten står bakom två av mina partikamraters motion om behovet av ökad respekt för den vita kappen. Det är flera talare som talat om den tidigare. Som motionärerna påpekar är den vita kappen en välkänd internationell symbol och en ovärderlig hjälp för den synskadade men också en mycket tydlig signal till omgivningen. Det är just denna signal som är så viktig. Den som är synskadad ska kunna känna tillit till att signalen bemöts med den största respekt, inte minst i en allt stressigare trafikmiljö som vi har i dag.

I dag finns inte den vita kappen omnämnd i de lagar och förordningar som reglerar trafikmiljön. Jag menar inte att vi ska införa den vita kappen som ett trafikmärke, och jag tror inte heller att det är de synskadades mening. Att ta bort övergångsställen och på annat sätt säkra en bra trafikmiljö har inte alltid varit positivt för synskadade. Det finns också brist på information om trafiksäkerhet och tillgänglighet. Det är mot den bakgrunden som det är ytterst befogat och angeläget med en samlad redovisning av vilka åtgärder som vidtas och planeras för ökad trafiksäkerhet för synskadade. Genom en sådan översyn visar vi att vi tar den här frågan på allvar.

Herr talman! Vi har alla sett reklamen och informationen om ”de nya livräddarna” på vägen. Det är den nya generationens trafiksäkerhetskameror som jag tänker på. I samband med att man satte upp en av de första nya kamerorna sade rikspolischefen Stefan Strömberg: Med de automatiska kamerorna kan vi höja säkerheten på många av våra farligaste vägar. Kamerorna och varningsskyltarna verkar återhållsamt på hastigheten, och vår förmåga att beivra fortkörning ökar kraftigt.

Vi vet att hög fart dödar. Eller man kanske ska våga drista sig till att säga att vi vet att fel fart dödar. Ibland behöver den inte ens vara särskilt hög. Respekten för våra hastighetsgränser måste öka. Därför är utbyggnaden av trafiksäkerhetskameror ett steg i rätt riktning. Att detta sedan ger polisen möjligheter att använda sina resurser till annan trafiksäkerhetsövervakning såsom överlast och utandningsprov är inte heller fel.

Detta bekräftades i samband med den offentliga utfrågning som utskottet genomförde tillsammans med justitieutskottet om alkohol och trafik av länspolismästaren i Östergötland Mats Löfving.

Trafiksäkerhetskamerorna är ett bra hjälpmedel för att sänka medelhastigheterna och minska antalet olyckor och deras konsekvenser. Det är en mycket angelägen uppgift när vi vet att 57 % av trafikarbetet på våra statliga vägar sker med hastigheter som inte stämmer överens med de hastigheter som är bestämda och lagstadgade på den aktuella sträckan.

Enligt en undersökning utförd av Vägverket 2005 ser allmänheten fortkörning som ett stort problem, och överlag är inställningen till fler trafiksäkerhetskameror positiv. Sedan kan man tyvärr konstatera att det här också är en genderfråga. Kvinnor upplever fortkörning som ett större problem än vad män gör. Ur denna kunskap borde man kunna dra mer långtgående fördelar.

Herr talman! Vi har i utskottet också tagit ett initiativ om att ge regeringen till känna att förbättra kvalitetsbedömningen av alkohol. Det är bra att på detta sätt påbörja ett arbete med kvalitetsssäkring. Det är nödvändigt för att vi konsumenter ska kunna förlita oss på de instrument som installerats. Det har framkommit uppgifter om att viktiga aktörer inte köper in fordon med alkohol eller upphandlar transporttjänster med fordon som har alkohol beroende på att kvalitetsbedömningar saknas.

Problem finns vidare med att vissa alkohol på marknaden har en skiftande kvalitet, vilket kan leda till minskad acceptans för en utvidgning av användningen av alkohol i trafiken. Det kan leda till att alkoholpåverkade förare invaggas i en falsk säkerhet om att de inte är påverkade av alkohol och ger sig ut i trafiken med enorma risker både för sig själva och för andra trafikanter. Att vi nu genom det här initiativet från utskottet snabbar upp den här processen med kvalitetsssäkring tycker vi socialdemokrater är bra.

Det betänkande som vi nu behandlar är ett motionsbetänkande. Det visar på ett mycket stort och positivt engagemang för trafiksäkerheten både hos trafikutskottets ledamöter och hos många andra riksdagsledamöter. Sedan ligger det självfallet i sakens natur att oppositionen ska låta mer negativ än vad jag tror att den egentligen är.

Inte minst genom de olika åtgärder som har vidtagits i samhället, till exempel regional samling, görs ett stort arbete ute i landet av myndigheter, frivilligorganisationer, företag och transportörer. Jag tycker också att betänkandet ger en bra sammanfattning av många konkreta åtgärder som gjorts och görs och ytterligare åtgärder som absolut kommer att göras.

Herr talman! Med detta avslutar jag mitt anförande och yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 9 KAJ NORDQUIST (s):

Herr talman! Jag sitter ju inte i trafikutskottet, men jag tänkte ändå delta i den här debatten. Skälet är väl ganska uppenbart. Jag använder ju den vita käppen som har apostroferats här några gånger.

Som liten såg jag lite, nu ser jag ingenting. Men det betyder inte att jag är blind för situationen i världen, som jag brukar säga. Det gäller att hitta bra sätt att kompensera synskadan, och den vita käppen är ett alldeles utmärkt sätt att kompensera synskadan. Den är ett hjälpmedel som gör att man kan undvika hinder som finns där man ska gå. Däremot kan

den inte hjälpa till att orientera, men den är utmärkt för att komma undan saker och ting.

Jag började använda den vita käppen 1984, så jag har använt den i 22 år vid det här laget. Jag borde ha använt den redan fem sex år tidigare, 1978 brukar jag säga. Det gjorde jag inte, därför att det är inte så självklart och enkelt att använda en vit käpp. Det betyder också att man drar på sig en hel del fördomar som finns om en person som har en vit käpp. Dessa slipper man om man inte har den. Det var en viktig del i en personlig utveckling att acceptera det egna handikappet och att stå ut med den stigmatisering som också följer med en sådan här tingest, därför att alternativet är värre. När man uppför sig på ett sätt som kanske inte är helt gängse får man andra misstankar om att det handlar om annat än nedsatt syn. Då kanske det trots allt är bättre att ta en del skräp.

Jag är väldigt glad över utskottets behandling av den motion som jag skrev ihop med Birgitta Ahlqvist.

Herr talman! Jag skulle vilja säga att detta är ett typiskt exempel på hur droppen urholkar stenen. Vad jag vet är det är fjärde som året som den här motionen väcks. Birgitta Ahlqvist har motionerat flera år, och den har ständigt blivit avslagen. De senaste två åren har jag varit med och motionerat också.

Ursprunget för hennes del var en synskadad man i Luleå som heter Sigge Poromaa som påpekade detta för henne. Det kommer naturligtvis från Synskadades Riksförbund. Förbundet var för övrigt apostroferat för en stund sedan, och jag kan avslöja att jag också tycker att det är ett bra förbund. Jag är bland annat själv ordförande i distriktsavdelningen i Stockholms och Gotlands län.

Herr talman! Ytterst handlar det om vilka värderingar man egentligen har. Vilka visioner ser man framför sig? Jag ser framför mig ett samhälle för alla där "alla" faktiskt betyder alla, verkligen allihop. Det innebär ett samhälle där man ska kunna klara sig själv så gott det går även med ett gravt funktionshinder. Man ska inte behöva använda assistans eller personer som hjälper en i en normal trafiksituation.

Det är ganska viktigt att göra sig klar över den här sortens värderingar, för det är faktiskt dem man tror på. Om man inte tycker det, var finns då problemet? Då finns det ju inget problem. Då är det bara att plocka fram någon som ska hjälpa en överallt. Så ser inte jag på det.

Jag skulle vilja peka på effekten av den trafikpolitik som gäller på olika sätt. Man har en nollvision och en idé om väjningsplikt. Det tycker jag är bra visioner. Men när Vägverket och kommunerna inför detta får det en del effekter för oss som synskadade, och en del har väl inte varit avsedda.

Först och främst tänker man sig att införa cirkulationsplatser i stället för korsningar med trafiksignaler. Jag som synskadad vill ju höra när jag kan gå och när jag inte kan gå. För mig är det ett klart fall bakåt när det gäller min förmåga att klara mig själv. Jag vill ha ljus- och ljudreglerade övergångsställen och ingenting annat.

Samma sak rör ju begreppet övergångsställe som sådant. Från de traditionella övergångsställena har man övergått till att skapa någonting som man kallar för passager. Det är tämligen diffust från min synskadade synpunkt. Jag vet inte om jag är på trottoaren, om jag är på gatan, om jag är på passagen eller var jag befinner mig. Det här är ett oerhört fall bakåt.

Det spelar ingen roll att man kan mobilisera trafikforskare i Lund som påstår att övergångsställen bara är en falsk säkerhet. För mig är det inte en falsk säkerhet. För mig innebär det åtminstone en viss grad av säkerhet.

Man har ändrat på systemet med kantstenar. I stället har man markeringsplattor. Det låter ju himla bra att man ska kunna känna de här markeringsplattorna i stället för kantstenarna som utmärker skillnaden på trottoar och annat. Men det fungerar inte så bra som man skulle kunna tänka sig, framför allt inte beroende på att vi har vinter i landet.

Vid den översyn som förhoppningsvis blir utfallet av tillkännagivandet tycker jag att den som gör översynen kan titta på den överenskommelse som finns mellan Synskadades Riksförbund och De Handikappades Riksförbund om hur man kan organisera övergångsställen på ett sätt som fungerar bra både för synskadade och för människor som sitter i rullstol. Det hela är mycket bra därför att den som sitter i rullstol har delvis en parallell situation med den person som framför en barnvagn.

Det finns ju partier som är väldigt förtjusta i cyklisterna, och det har de all rätt att vara. Men eftersom det finns någonting som heter väjningsplikt skulle jag uppskatta väldigt mycket om Vägverket kunde initiera en ordentlig kampanj som skulle förklara för Sveriges cyklisterna att väjningsplikten gäller även för cyklisterna. Det är inte laglöst land. Man får inte framföra en cykel hur som helst.

Ett annat problem är tysta fordon, och det är samma sak där. Det är sympatiskt, men tysta fordon är livsfarliga för mig.

Då kommer vi till själva cloun, herr talman: den vita käppen. Det är ju en internationell symbol sedan 1920-talet. Jag är nog lite mer offensiv än min partikamrat, därför att jag tycker att man borde se över lagstiftningen i det här fallet. I idén om väjningsplikt står det nämligen att man ska ha ögonkontakt, och eftersom jag som synskadad och vi andra synskadade inte kan ha ögonkontakt måste vi ha någonting som motsvarar det. Vi kan inte titta och vinka och därmed ge signalen: Ni måste se upp för oss!

Då skulle det vara himla bra om den vita käppen faktiskt kunde fungera som det tecken som behövs.

Jag är väldigt glad och hälsar med stor tillfredsställelse att man nu gör ett tillkännagivande till regeringen att man ska se över situationen för synskadade och att man ska förbättra situationen för synskadade. I grund och botten handlar det här återigen, herr talman, om idén om ett samhälle för alla. Det betyder för mig att om man har en nollvision så omfattar nollvisionen alla. Jag hoppas att det här riksdagsbeslutet, som jag hälsar med glädje, ska leda till att man så småningom lagfäster att den vita käppen är en signal som kommer att fungera som ett formellt stopptecken. Jag inser att även om man av principiella skäl har visat sin käpp så betyder det inte att man ska gå ut på gatan, men detta skulle vara ett oerhört fall framåt. Om så inte blir fallet, herr talman, tror jag nog att jag i min roll som riksdagsledamot kommer att fortsätta motionera, och förhoppningsvis kommer droppen att fortsätta urholka stenen så att vi når även det stadiet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

8 § Sjöfartsfrågor

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2005/06:TU12
Sjöfartsfrågor.

Anf. 10 CARINA MOBERG (s):

Herr talman! Vi ska nu behandla trafikutskottets betänkande avseende sjöfartsfrågor. Det är 25 motioner från den allmänna motionstiden som ligger till grund för det här betänkandet. Motionerna rör i första hand säkerhets- och miljöfrågor inom sjöfarten. Totalt rör det sig om 49 yrkanden som handlar om bland annat rationaliseringar inom Sjöfartsverket, hamntjänster, nödhamnar och M/S Estonias förlisning.

Upplysningsvis kan jag tala om redan nu att vi senare i vår kommer att återkomma till att diskutera sjöfartsfrågor i samband med behandlingen av den transportpolitiska propositionen.

I betänkandet föreslår trafikutskottet att ge regeringen till känna vad utskottet anser angående miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet utifrån ett antal motioner från Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet.

I betänkandet finns tolv reservationer och två särskilda yttranden.

Herr talman! Med dessa korta inledningsord överlåter jag fördjupandet till debattörerna.

Anf. 11 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Jag ska i mitt anförande koncentrera mig på några punkter i motionsbetänkandet om sjöfartsfrågor.

Den första av dessa gäller HKF, det vill säga Handelsflottans kultur- och fritidsråd. Det råder inget som helst tvivel om att den verksamhet som bedrivs av HKF är oerhört viktig och uppskattad av sjömän. Uppgifterna för HKF har varit att planlägga, samordna och genomföra kultur- och fritidsverksamhet för sjöfolk. Denna verksamhet ska vara tillgänglig för såväl svenska som utländska sjömän på ett sätt som stämmer överens med samhällets ordinarie utbud. För sjöfolket är detta en mycket viktig och uppskattad verksamhet. Det ger dem en chans att kompensera den service som man går miste om när man tjänstgör till sjöss.

Frågan om Handelsflottans kultur- och fritidsråd, HKF, behandlades i riksdagen senast hösten 2005, och i budgetpropositionen 2006 föreslogs att HKF skulle inordnas i Sjöfartsverket. I utskottsbetänkandet konstaterar vi att en utredare i februari fått sina direktiv för att förbereda en avveckling av HKF. Jag vill här också särskilt påpeka det vi tidigare sagt i utskottet, nämligen att utskottet förutsätter att de organisatoriska förändringarna inte innebär några negativa följder för den verksamhet som hittills har bedrivits inom HKF.

Herr talman! Jag går över till frågan om miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet. På denna punkt har vi socialdemokrater en reservation mot utskottsmajoritetens text, som vi socialdemokrater uppfattar som ett rent slag i luften eller att man slår in redan öppna dörrar. Men låt mig börja med att berömma regeringen för initiativet och den kraft med vilken man drivit frågan om att få Östersjön klassad som ett särskilt känsligt havsområde, PSSA.

För dem av oss som hunnit sätta oss in i vad som står i den kommande transportpolitiska propositionen framgår det också att denna initiativförmåga finns kvar inför det kommande arbetet med att utveckla och förbättra åtgärdsprogrammet inom ramen för PSSA. Redan den 1 juli i år kommer ett första paket av skyddsåtgärder att träda i kraft. Till detta ska vi komma ihåg att de nyligen framlagda förslagen i EU om det tredje sjösäkerhetspaketet innebär en avsevärd höjning av säkerhetskraven. Detta kommer naturligtvis att gälla även för sjöfarten i Östersjön.

I fråga om att tillåta enkelskrov i Östersjöområdet vill jag passa på att nämna att arbetet med en generell utfasning av sådana fartyg har bedrivits inom såväl IMO som EU. Låt mig kort i detta sammanhang nämna att EG:s regler enligt den så kallade dubbelskrovsförordningen innebär att utfasningen i EES-området ska vara genomförd år 2010. Som vi tidigare påpekat i utskottet finns inga möjligheter att göra undantag för särskilda vattenområden.

Herr talman! Det finns motionskrav som genom utskottsmajoriteten blivit tillgodosedda i betänkandet. Det gäller fartygskonstruktion och besättning. Här har utskottet tidigare redovisat att Sjöfartsverket bedömer att åtgärderna rörande fartygskonstruktion, besättningens utbildning och ekonomiskt ansvar för skador inte är förenligt med vad som innefattas i PSSA-anknutna åtgärder. I utskottsmajoritetens text hävdas dock att denna åsikt inte är oomstridd. Men det framgår inte på vilket sätt den är omstridd. Vi får väl ändå anse att Sjöfartsverket är den instans som har kompetensen inom området?

Herr talman! I vår reservation slår vi på punkt efter punkt håll på utskottsmajoritetens kravlista, helt enkelt genom att redogöra för vad som faktiskt sker och vad som planeras. I det avseendet kan man säga att flera av motionerna som handlar om att trygga miljön och sjösäkerheten i Östersjön helt eller delvis har blivit tillgodosedda. För mig framstår det som om utskottsmajoriteten mer eftersträvar att ge regeringen en knäpp på näsan än att värna om miljön i Östersjön.

Herr talman! Jag ska bara kort nämna något om en motion som handlar om fiskare som tar upp avfall som flyter omkring i våra hav. Här ansluter sig utskottet till motionärens uppfattning om att sådant avfall måste tas om hand på ett effektivt sätt. Det är nödvändigt att man ska kunna lämna ifrån sig avfallet kostnadsfritt, och vi förutsätter att regeringen driver denna fråga i alla de olika internationella organ som kan vara aktuella.

Herr talman! Det finns också några motioner som rör nödhamnar. I det sammanhanget vill jag bara påminna om att Sverige har ett fullgott system för att anvisa ett fartyg i nöd en skyddad plats. Inom EU pågår dessutom beredningen av ändringen av trafikövervakningsdirektivet. Detta är skälet till att utskottet avstyrker de motioner som finns inom detta område.

Herr talman! Avslutningsvis några ord om Estonia. Senast utskottet behandlade motionsförslag om Estonia var våren 2005, alltså för ett år sedan. Enligt utskottets mening har inget nytt framkommit i de nu behandlade motionerna. Ansvaret för frågan om M/S Estonias förlisning ligger fortsatt hos regeringen, och vi förutsätter att regeringen följer frågan även i fortsättningen.

Herr talman! Med detta avslutar jag mitt anförande och yrkar bifall till reservation nr 8 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 12 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till den moderata reservationen 2 under punkt 2 i betänkandet. Jag instämmer naturligtvis i de övriga yrkandena från Moderaterna men inskränker mig till att yrka bifall till reservation 2.

Tyvärr, herr talman, har sjöfarten enligt min uppfattning hamnat i skymundan i regeringens transportpolitik. Sjöfarten har för mig en självklar plats för transporter i Sverige, inte minst för att den är så energiefektiv. Godshanteringen i våra hamnar måste vara konkurrensneutral i förhållande till andra transportslag. Enligt gjorda utredningar bär sjöfarten i högre utsträckning sina egna kostnader än övriga transportslag.

Farleder och hamnar finansieras av sjöfartsavgifter. Staten, kommuner och andra intressenter har under åren ökat avgiftsuttaget kraftigt. Kostnaderna för att angöra svensk hamn är numera väsentligt högre än motsvarande kostnader i de flesta av våra grannländer. Samtidigt har betydande reduceringar gjorts av avgifterna för landtransporter, bland annat genom sänkta banavgifter. Resultatet har blivit att gods som tidigare fraktades sjövägen i stället transporteras på järnväg och väg.

Herr talman! Isbrytning, sjömätning, sjöräddning, lotsning och välfärdsråd är dryga kostnader som sjöfarten måste betala men som saknar motsvarighet för de landburna transportslagen. Till detta kan läggas statens avkastningskrav på Sjöfartsverkets kapital som gör Sjöfartsverket till ett av landets mest lönsamma transportföretag. Denna kostnadsfördelning förekommer inte i andra närliggande länder, och avgifterna för att anlöpa svensk hamn är därför ungefär dubbelt så höga som motsvarande kostnad i konkurrerande hamnar.

Genom Sjöfartsverkets taxekonstruktion riskerar stora delar av sjöfarten att slås ut. En anpassning av Sjöfartsverkets taxa till den samhällsekonomiska marginalkostnaden skulle innebära väsentligt lägre kostnader för sjötransporter och därmed också minskad belastning på väg- och järnvägsnätet. Det är av största vikt, herr talman, att de rationaliseringar som påbörjats inom Sjöfartsverket får fullföljas.

Till skillnad från andra länder inom EU har Sverige inte övergått till tonnageskattning vid beskattning av fartyg. Tonnageskatt beräknas på fartygets intjäningsförmåga. Därmed saknas fortfarande en viktig del för att svensk sjöfartsnäring ska ha så goda konkurrensvillkor som EU:s gemensamma sjöfartspolitik ger möjlighet till. För närvarande har de flesta EU-länder någon form av sådan skattemodell. Detta utreds nu också i Sverige. Jag beklagar att den av riksdagen beställda utredningen om tonnageskattens införande fördröjs på ett oacceptabelt sätt.

Herr talman! I många hamnar fortlever skräväsendet i form av stuverimonopolet, vilket leder till dyra stuveriorganisationer och orationella hanteringsmetoder. Enligt Romfördraget omfattas hamnverksamheten av den fria rörligheten för varor och tjänster, som enligt kommissionen innebär att medlemsstaterna är skyldiga att avreglera eventuella monopol. Vi anser att det är viktigt att inleda en avreglering av hamnverksamheten för att öka konkurrensen.

Herr talman! Sverige måste också vara pådrivande i internationella organ för att strängare säkerhets- och miljökrav ska införas för sjöfarten. Strängare regler måste till för att åstadkomma säkrare fartyg. Det gäller inte minst dubbelskrov för fartyg med miljöfarliga laster. Reglerna för fartygsleder genom känsliga havsmiljöområden måste skärpas, och ett system med miljölotsar för övervakning och kontroll av lastfartyg som trafikerar Östersjön bör införas.

Vikten av att besättningarna har hög kompetens och erfarenhet av de speciella krav som ställs vintertid bör understrykas. Detta har också utskottet ställt sig positivt till.

Slutligen, herr talman, vill jag instämma i Socialdemokraternas syn på Estoniaproblematiken och de motioner som behandlas i betänkandet.

Anf. 13 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 av Folkpartiet och Kristdemokraterna.

Jag tänkte i stort uppehålla mig vid de enligt min mening viktigaste motionerna som behandlas i detta betänkande. Det handlar om Estonias tragiska förlisning för mer än tio år sedan. Frågan återkommer hela tiden till riksdagen i form av motioner.

Claes-Göran Brandin, som är Socialdemokraternas talesman, har rätt i att det i de motioner som vi nu behandlar inte sägs något nytt, ingenting som riksdagen inte redan visste. Däremot har de ledamöter i trafikutskottet som så velat kunnat träffa ny expertis. Vi hade ett möte, jag tror att det var den 5 april, där hovrättspresident Hirschfeldt medverkade. Han berättade då att hans uppdrag att utforska ifall det fanns militär materiel ombord på olycksnatten inte helt kunnat slutföras eftersom uppdraget från regeringen var så pass begränsat. Hirschfeldt konstaterade emellertid att det två gånger under denna olycksmånad, september, fanns militär materiel ombord.

Vi träffade även professor Anders Ulfvarsson från Chalmers, som är expert på skeppsteknik. Han var från början emot en utredning men har efter att ha tagit del av nya fakta nu vänt 180 grader. Därtill, ärade ledamöter i trafikutskottet, har vi också tagit del av den estnische chefsåklagarens utredning om Estonia.

Det börjar nu finnas så många frågetecken kring Estonia som inte är utredda att jag skrivit ett yttrande till betänkandet där jag anser att det är nödvändigt att gå till botten med alla nya uppgifter om Estonias förlisning. Nu är måttet rågat. Brandin har rätt i att regeringen redan har ett uppdrag, och den statliga fond som finns och som fått kapital, jag tror att det är 20 miljoner, från den tilltänkta betongöverdäckningen av Estonia står till regeringens och Sjöfartsverkets förfogande för att kunna granska varje frågetecken.

Trots det har den ansvariga ministern i regeringen, Mona Sahlin, ännu inte lyft på luren och talat med den estniska och den finska regeringen. Nu går skam på torra land. Jag anser att Mona Sahlin som ansvarig minister omedelbart ska ta kontakt med den estniska och den finska regeringen och samråda om hur man går vidare och kommer till rätta med dessa frågetecken.

Anf. 14 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Jag tänker inte ge mig in i Estoniadebatten, men Erling Bager är Folkpartiets talesman i sjöfartsfrågor och därför vill jag höra honom resonera lite grann kring majoritetstexten när det gäller sjösäkerheten i Östersjön. Vad är det som skiljer den från socialdemokraternas reservation? Det skulle jag vilja höra från Erling Bager.

Anf. 15 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! I sak är det inte något som skiljer mellan Socialdemokraternas uppfattning och Folkpartiets, men vi går lite längre, som Brandin som skicklig åhörare säkert konstaterade då han lyssnade på mitt anförande. Vi tycker att det nu är dags för regeringen att äntligen syna alla kort om Estonia. Där borde Claes-Göran Brandin som sjöfartspolitisk talesman hjälpa till att få Mona Sahlin att lyfta luren.

Anf. 16 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Det var inte Estonia jag frågade om. Jag sade att vi nog får återkomma i den debatten här under dagen. Men Erling Bager är talesman för Folkpartiet i sjöfartsfrågorna, och därför frågade jag om sjösäkerheten i Östersjön.

Det var intressant att höra att det inte är någonting som skiljer Socialdemokraterna och Folkpartiet. Varför skulle man då inte gå fram med den text som fanns? I alliansens text står: Visserligen kommer nu reglerna om PSSA-anknutna skyddsåtgärder att träda i kraft under år 2006, men vi anser att de hade kunnat genomföras tidigare. Ja, det är klart att det hade kunnat göras, men då har man gått emot vad det egentligen handlar om. Så är det på punkt efter punkt.

Är det inte så, Erling Bager, att det är svårt just nu? Ni måste hitta något sätt att angripa oss socialdemokrater, för det är ju valår i år. Då måste ni ha något att gå till val på.

Men jag kan tala om för dig, Erling Bager, att även om vi inte har Folkpartiet eller alliansen med oss när det gäller sjöfartsfrågorna så vet jag att vi har aktörerna med oss i den sjöfartspolitik vi bedriver. Det tycker vi faktiskt är viktigare för Sverige och för näringen än att ha Erling Bager och Folkpartiet med oss.

Anf. 17 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är något av ett lågvattenmärke att antyda att vi som tycker att vi är mer ambitiösa än Socialdemokraterna skulle hålla på med valdebatt. Det var ett skammens tecken i denna seriösa och viktiga debatt.

Brandin, försök att ta Mona Sahlin i nackskinnet! Visa fakta – här har du dagens Expressen – och försök få henne att lyfta luren och ringa till Tallinn och Helsingfors!

Anf. 18 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Vi brukar ju i debatterna koncentrera oss på sådant som vi inte är så nöjda med, men jag skulle vilja berätta om något som delvis skulle kunna vara en solskenshistoria. Åtminstone är det något som har vänt till det bättre.

Våren 2002 drabbades den del av landet som jag bor i, Österlen, av haveriet av det kinesiska fartyget Fu Shan Hai. Det rammades av ett polskt fartyg i Bornholmsgattet, mellan Sverige och Bornholm, som är ett av de mest trafikerade vattnen i norra Europa. Oljan – det var bara drivmedel – spolades upp på Österlens stränder. Där låg den tills vi, frivilliga och naturligtvis personer från stat och kommun, tog upp den. Också den sommaren kunde vi sedan bada utan att få alltför mycket olja på oss, men det var till stora kostnader och stort lidande för djurlivet.

Till följd av detta motionerade jag, och har fortsatt motionera, om ekonomiska incitament för att lämna spillolja i hamn, om krav om lots i Bornholmsgattet, om separata farleder – på samma sätt som man redan har i Öresund – om dubbla skrov för oljetransporter och så vidare. I varenda behandling i trafikutskottet hittills har mina motioner blivit nedröstade och avstyrkta, men nu har de gått igenom. År 2002 inträffade olyckan, och nu, 2006, gick förslagen igenom. Visserligen var det inte med bistånd från Socialdemokraterna men från övriga partier. Det ger mig tilltro till att det är lönt att arbeta politiskt. Fyra år kan synas vara en lång tid, men det visar att det är möjligt att få till stånd en förändring, även om inte alla har varit med och hejat på lika mycket. Detta är det positiva som man kan glädjas åt.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 10, om M/S Estonias förlisning. Jag återkommer till den frågan, men först vill jag nämna något om några andra reservationer som Kristdemokraterna är med på.

I reservation 4, om Sjöräddningssällskapet, noterar vi kristdemokrater tillsammans med Folkpartiet att det är viktigt att Sjöräddningssällskapets roll får bestå. Kärnverksamheten, att rädda liv och att assistera vid räddningsaktioner till höst, måste få vara prioriterad utan att andra uppgifter läggs på denna funktion. För att slå vakt om detta har vi reserverat oss.

I reservation 6 pekar vi på nödhamnarnas betydelse. Beredskapen inför oljekatastrofer kan höjas bland annat om man utser nödhamnar. Sverige har enligt vår mening fortfarande inget juridiskt hållbart system av nödhamnar såsom EU har krävt. Det finns mer att göra. Med vår reservation vill vi trycka på.

I reservation 7 pekar vi på bunkeroljan. Det är svårt för sjöfarten och branschen att påverka situationen så att fartygen drivs med så miljövänligt bränsle som möjligt. Det är naturligtvis önskvärt också för redarna att oljeeldningen på fartygen har låg svavelhalt, men det stora problemet för rederierna är svårigheten att få tag i bunkerolja av tillräckligt god kvalitet, alltså sådan som är renad från svavel, i andra europeiska hamnar. Vi menar att det är angeläget att det ställs ökade krav på oljeleverantörerna och raffinaderierna, som har ansvar för bunkeroljans kvalitet. Vi vill få till stånd en internationell överenskommelse med miljökrav på bunkeroljan.

Detta var några nedslag, utan att inveckla mig alltför mycket i reservationerna. Jag sparar lite energi åt frågan om M/S Estonia och reservation 10, som jag yrkade bifall till.

Claes-Göran Brandin sade att det inte hade hänt något på ett år, och så ville han skjuta över ansvaret på regeringen. Det kan jag förstå. En sådan argumentation skulle kanske också jag frestas till om mitt parti satt i regeringsställning. Det är naturligt att man vill att någon annan ska bära ansvaret, men just nu i denna debatt, innan vi har tryckt på voterings-

knapparna, ligger ansvaret här hos oss i trafikutskottet. Sedan lämnar vi över det till kammaren, kammaren tar beslut och regeringen får verkställa beslutet. Just nu, gode Brandin, är det vi som delar ansvaret när vi inför kammaren redovisar att det är nödvändigt att vi ser över den utredning av Estonias förlisning som har gjorts.

Vi yrkar på en oberoende internationell granskning av haveriutredningen. Finns det någon ledamot som tror att det är ogrundat när Estlands regering och den estniska åklagaren pekar på brister i utredningen? Finns det någon som tror att alla kort ligger på bordet? Jag har inte hört någon säga det i korridorerna, och jag har inte upplevt någon debatt där man har menat att hela bilden är öppen och klar. Det finns en del som inte är sagt. Om detta blir den sista debatten jag för i trafikutskottet skulle jag liksom en tidigare statsminister vilja säga: Sanningen kommer fram förr eller senare. Då vill jag och mitt parti stå på den sida som har bidragit till att kasta ljus över detta i stället för att mörklägga.

Det finns uppgifter som tyder på att det har skett en explosion vid bogvisirets fäste. Det finns ögonvittnen som inte har fått komma fram och som motsäger att bogvisiret skulle ha lossnat en kvart efter midnatt. Det finns videofilmer som har avbrött. Det finns passagerare som har känt hårda stötar. Det finns uppgifter om hur vattnet har strömmat in under bildäck, vilket det inte ska kunna göra.

Dessa frågor är inte belysta. Är det någon av kammarens ledamöter som vill komma upp i denna talarstol och säga att allt är klarlagt, allt är belyst så välkomnar jag det. Varsågod!

Anf. 19 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vänsterpartiet har två reservationer i det här betänkandet, men för tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till den ena, nämligen reservation nr 12 som handlar om sjöfartsfrågor, säkerhetsfrågor. Närmare bestämt handlar den om sjöfartsskydd.

Den 1 juli 2004 antog vi ett förslag i riksdagen om att förbättra sjöfartsskyddet på fartyg och i hamnanläggningar som var en följd av Europaparlamentets och rådets förordning. Redan då, 2004, var vi i Vänstern tveksamma till vad den här lagen skulle kunna leda till, och vi förde också fram kritik mot lagen.

Nu har det gått två år. Utskottet har låtit genomföra en uppföljning av den nya lagstiftningen om sjöfartsskydd. Regelverket togs fram under mycket kort tid och ansågs vara mycket ingripande för flera av de berörda aktörerna, främst rederierna och hamnarna. De skulle få svårt att hinna med att implementera de nya reglerna. Det skulle också kräva en stor samordning av olika myndigheter och olika aktörer. Tyvärr – jag måste säga att det är ”tyvärr” – har vi sett att en hel del av vår kritik som vi har framfört tidigare har varit befogad och fortfarande är befogad.

Lagen har fått en hel del negativa konsekvenser. Bland annat har besättningsmedlemmar blivit nekade att gå i land i både svenska och utländska hamnar. För de anställda har det inneburit en starkt begränsad rörlighet i samband med att fartyg löper i hamn. Detta gäller speciellt då det råder en begränsad hamnverksamhet, till exempel i mindre hamnar där man bara har hamnpersonal som tjänstgör på dagtid. Låsta grindar har hindrat besättningar från att gå i land utanför den här kontorstiden. Och det här problemet gäller inte bara besättningen utan har också drab-

bat till exempel ambulanspersonal, räddningstjänst och andra utryckningsfordon när det gäller deras möjligheter att få tillträde till hamnen och undsätta båtar vid behov.

Ett förbättrat sjöfartsskydd är viktigt, men det borde inte få innebära sämre skydd för de yrkesgrupper som arbetar inom den här sektorn.

Nu har det gått två år sedan regelverket infördes, och det finns fortfarande brister. Vi menar att det är dags att se över de här rutinerna och vid behov också komma med förslag till förändringar för att förbättra för de människor som i dag berörs på ett negativt sätt av de här nya bestämmelserna om sjöfartsskydd. Vi tror inte att det här kommer att lösa sig självt. Det måste handla om någonting i praktiken, om att vi tar ett beslut. Då krävs det en översyn och att man kommer fram till nya förslag till förbättringar som sedan kan tillgodose både sjöfartsskyddet i hamnarna och de anställdas och olika yrkeskategoriers behov av rörlighet på sin arbetsplats. Jag yrkar alltså bifall till reservation nr 12.

Sedan ska jag bara kortfattat beröra M/S Estonia, som jag misstänker kommer att vara det stora diskussionsämnet i dag. Jag konstaterar bara att vi, i likhet med Socialdemokraterna och som framgår i betänkandetexten, hävdar att den här frågan har diskuterats vid ett flertal tillfällen i Sveriges riksdag. Vi konstaterar också, inte för att vi skyller ifrån oss utan utifrån den ordning som finns mellan riksdag och regering, att det rimligtvis är regeringen som har den här frågan på sitt bord och ska ta nödvändiga beslut.

Det är lätt för de olika borgerliga företrädarna att ta till brösttoner, så att säga, och hävda att regeringen eller de partier som nu inte vill gå med på en ny utredning inte tar detta på fullt allvar. Men jag kan konstatera att den vanligtvis så starka borgerliga kartellen eller alliansen är väldigt bräcklig här. Och jag tycker att det är ett styrketecken att åtminstone vissa partier har insett att den här arbetsfördelningen finns mellan regering och riksdag.

Jag konstaterar till exempel att Moderaterna och Centern inte finns med. Det är Kristdemokraterna som parti, Erling Bager som enskild ledamot, om jag förstår det hela rätt, och Miljöpartiet som har en avvikande uppfattning. Jag har full respekt för den kritik som framförs. Och jag och Vänstern utgår från att man vidtar nödvändiga åtgärder om det kommer fram ytterligare tecken, ytterligare bevis på den estniska sidan, om man kan redovisa olika konstigheter, tveksamheter och så vidare. Jag utgår från det utifrån de uttalanden som jag har hört från olika politiska företrädare, även i regeringen. Jag tänker inte anklaga något parti här i Sveriges riksdag för att man vill mörklägga den här katastrofen och dess orsaker. Jag utgår alltså från att regeringen tar nödvändiga beslut. Och jag konstaterar att det egentligen finns en bred enighet över de vanliga blockgränserna.

Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Herr talman! Jag fick inte tillfälle att växla ord i talarstolen med Claes-Göran Brandin, som representant för Socialdemokraterna. Däremot gav talarordningen Peter Pedersen just den roll som jag hade hoppats att Claes-Göran Brandin skulle ha velat ta. Därför vill jag fråga Peter Pedersen, som företrädare för majoriteten och för regeringen: Vad gör att Vänsterpartiet inte är berett att ta ansvar just nu i fråga om de tydliga

signaler som finns på att allt inte har kommit på bordet när det gäller Estonias förlisning? Man skyller ifrån sig och lägger det i knät på regeringen. Det som hamnar i regeringens knä kommer förr eller senare att ramla i knät också på Peter Pedersen.

Anf. 21 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tänker inte ta ansvar för regeringen. Det sitter inga vänsterpartister i regeringen – ännu, kanske man får tillägga. Och jag tänker inte, så att säga, ta strid för det här.

Jag gör bara ett konstaterande i enlighet med den majoritet som finns i betänkandet, och där ingår faktiskt några av de partier som ni så stolt brukar hävda ingår i er borgerliga allians. De ingår faktiskt i den majoritet som konstaterar att det i dag inte har kommit fram sådana synpunkter till utskottet som gör att vi kan göra nya ställningstaganden.

Det konstateras att det operativa ansvaret för M/S Estonias förlisning ligger hos regeringen. Det handlar inte om vad vi tycker här, utan det handlar helt enkelt om den arbetsfördelning som finns mellan regering och riksdag.

I vanliga fall, om regeringen vidtar en massa åtgärder som man inte har rätt till, kallas det för ministerstyre av olika borgerliga företrädare och av vänsterpartister och sossar om vi nu skulle få en borgerlig regering. Jag tycker att även riksdagen ska hålla sig för god för att försöka blanda sig i och lägga sig i vad regeringen gör. Det är till exempel inte upp till riksdagen att bestämma vilken departementsindelning som regeringen har. Det vore alltså en märklig ordning. Vi måste försöka hålla oss till regelverket. Även om vi i sak kan tycka olika måste vi upprätthålla ett visst regelverk mellan riksdag och regering om vårt parlamentariska system ska fungera på ett bra sätt.

Anf. 22 TUVE SKÅNBERG (kd) replik:

Herr talman! Det har aldrig hindrat oss i riksdagen, att vi skulle hålla oss för goda för att lägga oss i vad regeringen gör. I var och varannan debatt har vi synpunkter på vad regeringen gör. Det är vår uppgift som riksdagsledamöter att ha synpunkter på regeringens arbete, så också i den här frågan.

Peter Pedersen har synpunkter på att den allians som vi utgör skulle ha olika röster. Då kan jag väl peka på att jag kommer att efterträdas av en ur kartellen, Miljöpartiet, som kommer att peka på en annan syn än vad Peter Pedersen ger uttryck för.

Vi är i denna stund representanter för våra partier, men vi har också ett personligt mandat att stå upp för. Och jag skulle vilja fråga Peter: Menar du att allt har kommit upp på bordet som ska komma upp och som kan komma upp i denna fråga?

Anf. 23 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det vore väl väldigt främmande att jag efter förhållandevis kort tid i trafikutskottet skulle kunna hävda att jag kan allting som handlar om sjöfartsfrågor eller om M/S Estonias förlisning. Det kan jag självklart inte.

Men jag utgår alltså från det som konstateras i betänkandetexten. Det gäller alla seriösa politiker i Sveriges riksdag och även de runtom Östersjön som på något vis drabbas av det här – det finns ju många nationaliteter inblandade som har intresse i frågan. Jag utgår från att regeringen tar nödvändiga initiativ och inhämtar kunskap, om de utredningar som pågår i Estland skulle visa resultat som gör att vi måste titta på det en gång till. Då kommer det i en annan dager. Men jag tycker inte att vi kan säga att vi är där just nu. Och det är inte vi i riksdagen som ska ta det beslutet, utan det är Sveriges regering, oavsett om den är socialdemokratisk eller borgerlig.

Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det betänkande om sjöfarten som vi nu diskuterar innefattar viktiga frågor av mycket olika slag från handelsflottans kultur- och fritidsråd till miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet och M/S Estonias tragiska förlisning.

Centerpartiet har en reservation tillsammans med Moderaterna om behovet av rationaliseringar inom Sjöfartsverket. Bakgrunden är att sjösäkerhetsarbetet i Sverige främst finansieras genom avgifter på handelsjöfarten. Det här gör att avgifter för anlop till svensk hamn är ungefär dubbelt så höga som motsvarande kostnad i utländska konkurrerande hamnar. Detta glapp måste pressas ned och ett viktigt sätt är att de rationaliseringar som påbörjats inom Sjöfartsverket fullföljs.

På övriga punkter i betänkandet tillhör alltså Centerpartiet utskottsmajoriteten, även om våra samarbetspartier skiftar lite.

Det är mycket glädjande att de borgerliga partierna tillsammans med Miljöpartiet är överens i den mycket viktiga frågan om miljö och säkerhet i Östersjön och att alltså till exempel Centerpartiets motion i frågan bejakas. Vi och utskottet betonar vikten av att ställa större krav på de fartyg och besättningar som trafikerar Östersjön. Det är ju ingen ocean som skiljer oss och Socialdemokraterna åt i den här frågan. Det är mer ett innanhav eller en större sjö.

Bakgrunden är bland annat att de medvetna oljeutsläppen och olycksriskerna med de omfattande oljetransporterna på Östersjön utgör ett ständigt miljöhot. Oljetankrar som trafikerar Östersjön vintertid bör därför använda isklassförstärkt tanktonnage. För samtliga fartyg måste det vara höga krav på kontinuerlig tillsyn och ett bra underhåll. För att stärka kunskaperna om miljöfrågorna bör det även ställas krav på miljökompetens hos personalen på samtliga fartyg som trafikerar Östersjön – ett Östersjökörkort.

Det är mycket glädjande att Östersjön nu är klassat som ett särskilt känsligt havsområde. Det är också bra att en rad skyddsåtgärder snart träder i kraft. Jag vill också understryka vikten av fortsatt dialog och påtryckningar för att få Ryssland att ansluta sig till det här samarbetet.

Vi kritiserar regeringen för att den hade kunnat göra mer, och vi ställer oss bakom goda förslag i flera motioner, till exempel vad gäller krav på dubbelskrov och på förbud mot transport av olja i enkelskroviga fartyg inom Sveriges ekonomiska zon.

Vad gäller Estoniaolyckan – denna fruktansvärda tragedi för snart tolv år sedan – framställs det åter krav på oberoende granskningar, på att den internationella haverikommissionens rapport bör underkännas och på att en ny haveriutredning tillsätts.

Den här frågan är svår och Centerpartiet har den största respekt för frågans vikt och komplexitet både vad gäller framtida sjösäkerhet och de drabbade.

På uppdrag av Verket för innovationssystem, Vinnova, undersöker nu två forskningsinstitut sjunkförloppet av Estonias förlisning. Det är regeringens ansvar att fortlöpande följa frågan i dialog med andra berörda regeringar och vid behov ta de initiativ som kan krävas. Vi utgår från att så sker. Jag tycker att Peter Pedersen sade detta på ett bra sätt i sitt första inlägg.

Jag yrkar bifall till det som Centerpartiet anser i det här betänkandet.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

9 § Statsministerns frågestund

Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsministern och övriga ledamöter välkomna till frågestunden.

Regeringsalternativ

Anf. 26 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den som i medierna i går kunde följa diskussionen om Jasplan och försvarspolitik kunde möjligen få intrycket att landets argaste oppositionspolitiker heter Peter Eriksson. Då är det kanske något förvånande att få höra att majoriteten i denna kammare när det gäller försvarspolitiken utgörs just av Peter Eriksson, Göran Persson och Vänsterpartiet med Lars Ohly.

Det där påminde om att just försvarspolitiken var en grund från Göran Perssons sida för att hävda att Miljöpartiet inte var fähigt att tas in i en regering. Eftersom det uppenbarligen inte är en fråga som hindrar samarbete längre tycker jag att det kan finnas anledning att uppdatera skälen som finns för att Miljöpartiet inte sitter i regeringen.

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är ganska lätt att svara på den frågan. Jag kommer den här valrörelsen precis som i den 2002 och 1998 att söka mandat för en socialdemokratisk regering. Det har gått bra för Sverige. Vi har haft ett konstruktivt samarbete med våra samarbetspartier. Ibland har också den borgerliga oppositionen hjälpt till, det ska sägas, inte minst Centerpartiet.

Jag ser ingen som helst anledning att trassla in mig i den typ av resonemang som Reinfeldt själv sitter i på sin egen kant med försök att få ihop någonting som kan likna ett regeringsalternativ. Varje dag ser vi vad det resulterar i. Jag tror att svenska folket vill fortsätta att ha en stark regering och en tydlig politik, och en sådan är den socialdemokratiska.

Anf. 28 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Möjligen är varje ansträngning som den borgerliga alliansen nu gör för att formera en gemensam politik något som Göran Persson tänker vänta med till efter valet. Det är det vi ser. Det man inte förbereder och ger besked om före valet kommer i nattliga förhandlingar och armbrytning efter valet.

Göran Persson bytte beskrivning av det egna samarbetet. Det var tömt på kraft, och alla verkar vara eniga om att så här kan det inte fortsätta. Nu, i denna talarstol, säger Göran Persson att det har fungerat väl. Jag tror inte att det kommer att hålla. Jag tror att Göran Persson får vänja sig vid att vi kommer att återkomma till frågan, som du dessutom inte svarade på, vad skälen är till att Miljöpartiet inte kan sitta i regeringen.

Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att skälen bäst demonstreras av den uppvisning vi ser i dessa dagar när de som finns i en så kallad allians vill ta över. Det sker till ett ständigt bytande av position, till ständiga felräkningar, till ständiga reträtter och ändringar. Vi vet ingenting.

En sak vet folk. Sedan 1994, efter det borgerliga misslyckandet, har vi haft en framgångsrik period för Sverige. Det har varit en socialdemokratisk regering. Vi har haft ett gott samarbete i riksdagen. Jag hoppas att vi kan fortsätta det också efter det val som nu ligger framför oss. Jag ger mig inte ut på några äventyrligheter.

Regeringsalternativ

Anf. 30 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag fortsätter gärna på det här temat, därför att det är ett rätt stort förakt för väljarna att säga att eftersom några partier försöker redovisa ett tydligt regeringsalternativ ska vi på vänsterkanten inte göra det. Varför inte det? Det är ju det människor efterfrågar. De vill inte vakna upp med vägtullar, med friår och annat som de inte har röstat på. Man behöver bara titta på Miljöpartiets senaste valmanifest, som de presenterade häromdagen, med 35-timmarsvecka, snabbavveckling av kärnkraften och annat för att finna exempel på sådant som Socialdemokraterna, såvitt jag vet, för närvarande inte stöder.

Det är nu den 27 april 2006, valåret, tänk om det nu vore dags för vänsterkartellen att ge besked. Vad blir det för politik och vad blir det för regering? Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger ju att man har kommit till vägs ände med det regeringssamarbete som Göran Persson prisar. Vad ska det bli för regering efter valet om olyckan är framme och vänsterkartellen får majoritet?

Anf. 31 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nu tror jag inte att svenska folket tycker att det är någon olycka om vi får fortsatt förtroende. Läser man dagens mätningar av svenska folkets uppfattning om utvecklingen i landet ser man en större optimism och framtidstro än någonsin, Lars Leijonborg. Det är väl bra det. Var glad för den saken!

Jag känner mig på inget sätt trängd av den här diskussionen. Jag känner mig mycket trovärdig. Jag har varit statsminister i över tio år nu och har haft förmåga att få till stånd majoriteter i Sveriges riksdag som har varit bra för Sverige. Jag vet att den borgerliga alliansen har plågats av att man aldrig har betraktats som regeringsfäbig. Men det beror ju inte på vad ni har gjort före valet, Lars Leijonborg, det beror ju på era fiaskon när ni väl har fått chansen att regera.

För oss är det tvärtom. När vi har regerat har det gått bra för Sverige, och jag tror att det grundlägger ett sådant förtroende att jag är trovärdig när jag söker mandat för en socialdemokratisk regering.
(Applåder)

Anf. 32 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Huruvida det är ett fiasko eller ej att ungdomsarbetslösheten är fördubblad och att över en miljon svenskar inte har ett jobb att gå till fast de skulle kunna jobba kommer vi att återkomma till.

Nog är det ändå ett problem att statsministern säger: Jag tänker fortsätta som jag hittills har gjort. Men Peter Eriksson och Lars Ohly säger: Nej, ska vi fortsätta ska vi vara med i regeringen. Det där måste på något sätt redas ut. Är det så att Göran Persson talar för ett samlat regeringsalternativ eller är det så att alliansen finns där men på vänsterkanten finns inget samlat alternativ? Det måste ju redas ut, varför inte den 27 april, i dag?

Anf. 33 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det behöver inte redas ut därför att jag har gett besked vid åtskilliga tillfällen och fortsätter att göra det i denna kammare. Jag söker mandat för en socialdemokratisk regering. Jag tror att svenska folket vet vad den representerar i form av kompetens och i form av resultat.

Det är väl ganska typiskt att det är regeringsfrågan vi diskuterar fyra fem månader före valet och inte sakfrågorna. Varför? Vilka sakfrågor skulle de borgerliga resa? Vilka exempel ska man hitta runtom i världen på att det finns en borgerlig regering som har klarat problemen bättre än vi har gjort i Sverige? Det är bakgrunden.

Fortsätt gärna den här diskussionen, men inse att den för er del speglar ett resultat och ett läge som är att ni saknar politik.

Anf. 34 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag tänkte ta upp frågan om ungdomsarbetslösheten. Det är väl knappast något som är mer besvärande att fundera på än hur ungdomar sliter och släpar i grundskolan i nio år, oftast går tre år i gymnasiet och kanske en tid efter det för att skaffa sig en gedigen utbildning och när de sedan går ut och söker jobb möts de av kalla handen. De behövs inte. De efterfrågas inte. Det finns inga jobb att få.

Det här är förödande. Det insåg Socialdemokraterna inför förra valet, och man sade då att ungdomsarbetslösheten skulle halveras under innevarande mandatperiod.

Den här mandatperioden är snart slut. Vi kan läsa av facit och se att ungdomsarbetslösheten har ökat med 30 %, i Stockholmsområdet med 50 %. 109 000 ungdomar, lika många människor som bor i Umeå, saknar i dag ett arbete. Det här är inte bra för unga människors försök till inträde på arbetsmarknaden.

Göran Persson har sagt att det inte behövs några ytterligare åtgärder. Hur kan man säga så?

Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag blir lite bekymrad när jag hör den borgerliga diskussionen om arbetslösheten. Det är ständigt nya definitioner för att blåsa upp arbetslöshetssiffrorna så mycket som möjligt. Plötsligt är det 109 000 arbetslösa ungdomar. Då tar man in en fjärdedel av dem som läser vid våra universitet och högskolor. Man tar också in ungdomar som är svårt sjuka och som är förtidspensionärer.

Den definition vi har av ungdomsarbetslösheten, har haft och kommer att fortsätta att ha, visar att vi är på väg att pressa ned arbetslösheten i enlighet med det vi har ställt i utsikt. Vi ser att den har halverats och att vi kan fortsätta att ytterligare pressa den tillbaka.

Nu ser vi att arbetsmarknaden inte bara växer utan den växer kraftigt. När den växer vet vi att det är de unga med god utbildning som får jobb. De som har kämpat i skolan får jobb. Det är de som har haft problem med skolan och inte kommit igenom skolan som jag är bekymrad för. Där finns fortfarande stora insatser att göra.

Nöjda ska vi inte vara, men vi ska beskriva situationen korrekt, Göran Hägglund.

Anf. 36 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det viktiga är att inte blanda bort korten i diskussionen utan att man håller sig till fakta. Ungdomsarbetslösheten har ökat med 30 % under den mandatperiod där Socialdemokraterna lovade att ungdomsarbetslösheten skulle halveras. Detta är ett obestridligt faktum. Socialdemokraterna har också på detta område, precis som när det gäller äldreboenden, gravt svikit ett av de löften man gav inför valet. Nu kommer nya besked: Bekymra er inte. Det här kommer att greja sig av sig självt. Ni behöver inte göra något ytterligare eftersom det kommer att ordna sig.

*Statsministerns
frågestund*

Det är ett oerhört svek mot alla de ungdomar som inget hellre önskar än att ha ett arbete att gå till, känna den stolthet som det innebär att försörja sig själva, att bli delaktiga i en arbetsgemenskap och ta klivet in ordentligt i vuxenvärlden. Där har ni svikit, Göran Persson. Jag tror att ungdomarnas dom över regeringen i den här frågan kommer att bli mycket hård.

Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag ser med tillförsikt fram emot den diskussionen. Jag ser också med tillförsikt fram emot att Göran Hägglund redovisar hur hans 109 000 är sammansatta. Jag tror att ingen som går på en högskola tycker att man är arbetslös. Jag tror heller inte att det är dåligt för ett framtida yrkesliv att skaffa sig den typen av kompetens. Jag tror också att den som är så sjuk att man inte klarar att arbeta rimligen ska ha chansen till en förtidspension.

Blanda inte bort korten, och blanda inte ihop statistiken. Det är viktigt nog att pressa tillbaka den ungdomsarbetslöshet som finns kvar. Där är jag dock inte mest bekymrad, Göran Hägglund. Jag är mer bekymrad för de äldre. Det är svårare för en äldre person att få jobb i en uppåtgående konjunktur än vad det är för en ung. Men också det tycks vara på väg nedåt med hjälp av regeringens plusjobb.

När du drar in äldreomsorgen i sammanhanget vill jag bara lite diskret påminna om att det inte går att klara en utbyggnad av äldreomsorgen kvalitetsmässigt om skatterna samtidigt ska sänkas kraftigt. Tänk på det.

Fossilgasnätet i Sverige

Anf. 38 LARS OHLY (v):

Fru talman! Ett av de stora problemen för framtiden är klimatpolitiken, att försöka få ned användandet av fossila bränslen och energiformer. I den senaste klimatpropositionen, som regeringen och Vänsterpartiet står bakom, har vi slagit fast att förnybar energi tillsammans med energieffektivisering är de främsta verktygen i klimatpolitiken. På lång sikt är jag övertygad om att vi kommer att kunna basera hela vår energitillförsel på förnybara energikällor.

Men vi slår också fast i propositionen att det inte finns vare sig energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för en storskalig utbyggnad av naturgasnätet i Sverige. Det här är kontroversiellt, även inom socialdemokratin. Det kommer tvetydiga signaler och uttalanden från Näringsdepartementet i fråga om den fossila gasens framtid. Sedan en tid tillbaka finns också planer på en utbyggnad av gasnätet i Mellansverige.

Är statsministern beredd att aktivt motverka utbyggnad av det fossila gasnätet i Sverige? Vilka åtgärder kan regeringen tänka sig att vidta om näringslivet självt satsar på utbyggnad av fossilgasledning?

Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! För den sista delen av frågan får vi nog utgå från att lagstiftningen gäller. Om näringslivet eller andra i en sådan process får koncession för att bygga ett nät har vi mycket svårt att stoppa det. Men det blir inga statliga pengar till det. Det blir inga subventioner. Jag tänker

inte heller medverka till det opinionsmässigt. Tvärtom ska varenda sådan plan granskas med mycket stort intresse och skepsis. En storskalig introduktion av naturgas riskerar att stoppa den mycket lovande utvecklingen vi har på biobränsleområdet.

Vi är inte intresserade i Sverige av att introducera rysk gas. Den bör förbehållas andra. Vi klarar troligen det energibehovet med egen förnybar energi i stället.

Anf. 40 LARS OHLY (v):

Fru talman! Jag välkomnar det beskedet. Vi är nu i den goda situationen att vi sannolikt kan hoppa över det mellanled som fossilgasen kan innebära i en omställning i andra länder. Vi har alternativen till fossil energi och kärnkraft, och vi kommer att kunna utveckla dem så att vi inte riskerar energiförsörjningen och samtidigt bygger den största delen av energitillförseln på förnybar energi.

Lantbrukarnas Riksförbund har presenterat ett program för 35 000 nya jobb inom biobränsleproduktion, nämligen genom att använda våra åkrar och vår skogsmark till att också producera energi. Skulle fossila gasen få fäste skulle den satsningen försenas. Det skulle bli mycket svårare att både ställa om energin och skapa de nya arbetstillfällena som den energimarknaden kan ge.

Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nu närmar vi oss det verkligt intressanta, nämligen vad vi ska producera på våra åkrar i framtiden.

Det här passar som hand i handske också med den situation vi har i det svenska jordbruket, inte minst i skogs- och mellanbygderna. Många har levt på en kombination av mjölkproduktion och skog och ser lönsamheten falla dramatiskt. Det är svårt att se ett alternativ till användningen av åkerarealen. Om vi i det läget kan introducera energigrödor, hitta metoder att odla som gör att vi kan bidra till en vettig energiförsörjning, är det inte bra bara för landet, för klimatet, utan det är också en mycket bra landsbygdspolitik och en bra jordbrukspolitik. Där ska vi vara generösa med olika typer av försök och demoanläggningar. Vi kan konstatera att jordbruket självt går före.

Jag såg att Lantmännen har tagit ett mycket aktivt beslut om att investera ytterligare 1 miljard i etanolproduktion. Därmed belägger man 70 000 hektar för spannmålsodling. Det är inte oviktigt för jordbruket, och det är viktigt för miljön. Detta finns det all anledning att komma tillbaka till. Det är stora och viktiga frågor.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 42 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag skulle vilja återvända till ungdomsarbetslösheten. Jag tycker att den är på tok för hög. Enligt officiell statistik var under mars månad ungefär 58 000 ungdomar utan jobb i vårt land. Därtill fanns i storleksordningen 71 000 bland de studerande som enligt internationell statistik hellre skulle vilja ha ett jobb.

Ändå kan man notera i medier att statsministern inte anser att det behövs några ytterligare åtgärder för att lösa problemen med ungdomsarbetslösheten. Är det verkligen så, statsministern?

Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tackar Eskil Erlandsson för att han rättade till statistiken – inte helt korrekt, men i huvudsak det jag sade till frågeställaren Hägglund. Där är vi överens, och där ser man också ett exempel på eländet i en allians. Så kan det bli.

Jag är självklart inte en person som lutar mig tillbaka och säger att det här fixar sig. Det vore idiotiskt. Så går det inte till. Men jag kan göra en bedömning av vart utvecklingen går. Jag ser nu med den mycket kraftiga tillväxt vi har i nya arbetstillfällen att de ungdomar som kan och vill ta ett arbete i allt större utsträckning får det. Det går allt bättre för ungdomsgruppen.

Sedan kan det alltid göras mer. Men jag vädjar till Eskil Erlandsson att inte försöka lura med sig de andra i alliansen på Centerpartiets förslag om att ta bort anställningstryggheten för alla under 26 år. Det vore en olycklig och farlig politik, inte minst för ungdomar men också för andra grupper som kan vara utsatta på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 44 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Men statsministern måste väl hålla med om att tryggheten sitter i att ha ett jobb, inte i att vara i en åtgärd? I min värld sitter tryggheten i att ha ett jobb, och jag hoppas att statsministern instämmer i detta uttalande.

Genom jobb får du, oavsett om du är ung eller gammal, självförtroende och bättre privatekonomi, och du tar framför allt ett steg in på arbetsmarknaden.

Vilken trygghet, med de åtgärder som regeringen och statsministern har för avsikt att vidta, erbjuder ni ungdomarna i förhållande till oss? Ingen, säger jag.

Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! 380 000 ungdomar under 26 år har i dag ett jobb. Centerpartiet tycker att de inte ska ha någon anställningstrygghet alls – ett jobb, ja, men de ska kunna gå från jobbet direkt.

De här unga människorna vill också ha en bostad. De kanske har bildat familj, är på väg att göra det och tänker skaffa barn. Vad är det som säger att vi ska införa en ordning i Sverige, Eskil Erlandsson, där speciellt de unga som har ett arbete eller kan få ett jobb ska vara de som kan kastas ut och in på arbetsmarknaden hur som helst?

Det här är ju inte ett centerpartistiskt arv och idé gods. Ni har lånat det från den franska högern. Det skulle vara intressant att veta, fru talman, om Eskil Erlandsson kunde få 30 sekunder till och utveckla tanken, hur det gick till när vårt centerparti i Sverige bestämde sig för att det var här attacken skulle sättas in mot våra arbetslösa ungdomar.

(Applåder)

Anf. 46 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Vi har gått ut och letat exempel i hela Europa. Vad gör man i skilda delar av vår omvärld för att komma till rätta med det samhällsproblem som vi sitter i, nämligen ungdomsarbetslösheten? Vi har tittat på Danmark, Nederländerna, England och förvisso också Frankrike och försökt att utifrån de exempel som vi har funnit leta fram ett förslag att presentera för svenska folket.

Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag ska inte vara polemisk utan bara notera att det är svårt med nya förslag. Jag tror att Eskil Erlandsson ska följa Jacques Chirac i spåren och dra tillbaka de här franska äventyren.
(Applåder)

Lönediskrimineringen

Anf. 48 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Vi har under den här mandatperioden lyckats genomföra en hel del bra politik, får man säga. Till skillnad från den borgerliga alliansen, som diskuterar och är oense och verkar ha svårt med politiken, började vi i rätt ända den här gången. Vi har visat att vi har kommit överens om budget efter budget och medverkat till en rödgrön politik.

Men det finns områden där det har varit mycket snack och lite verkstad, måste man ändå erkänna. Ett sådant är de jämställda lönerna. Det har vi pratat om i många år, men det är fortfarande stor skillnad i jämställdheten mellan kvinnor och män. Det finns en stor diskriminering när det gäller löner i Sverige.

Från Miljöpartiets sida undrar vi: Hur länge ska vi låta de här rapporterna dugga om de diskriminerande löneskillnaderna mellan kvinnor och män, och särskilt i den offentliga sektorn, när vi rimligtvis har möjligheter att göra någonting åt det?

Vi behöver någon form av nytt gammaldags Saltsjöbadsavtal, tror vi, någon form av handslag mellan fackföreningarna och politiken – fackföreningarna som står på arbetstagersidan och vi som har ett arbetsgivaransvar inom den offentliga sektorn – för att få ett slut på det här under nästa mandatperiod. Ställer Socialdemokraterna upp på ett sådant handslag?

Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har den här mandatperioden, och den föregående, valt att satsa på en strategi som har rymt två delar. Den ena har varit att kartlägga, avslöja, hur det ser ut. Alla ska veta att det inte har varit alldeles enkelt, därför att mycket av statistik på sektorn har avskaffats de senaste tio åren. Men vi vet att det finns stora löneskillnader. Det är oacceptabelt.

Den andra strategin vi har valt har varit att se till att de som ska ta ansvaret för att utjämna lönerna, kommunerna och landstingen, har fått en ordentlig ekonomi. Det är omöjligt att vara offensiv arbetsgivare och rätta till en löneorättvisa om man inte också har en god ekonomi. Nu går kommuner och landsting riktigt bra och kan inte skylla på den saken.

Jag skulle helst se att detta löstes av parterna i en avtalsrörelse. Det är vår uppfattning. Jag är oerhört skeptisk till statlig inkomspolitik. Tålamodet börjar dock tryta. Jag tror också att det är svårt för den offentliga sektorn att rekrytera folk i framtiden om man inte löser det här problemet.

Anf. 50 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det var också den här gången för mycket prat och inte tydliga besked, tyckte jag. Jag skulle vilja ha ett ordentligt besked.

När det gäller den offentliga sektorn, där vi rimligen ska kunna bestämma, om vi kommer överens med fackföreningarna, ställer Socialdemokraterna upp med ett handslag mellan fack och politik på att avskaffa lönediskriminering inom offentlig sektor – det gäller också staten – under nästa mandatperiod?

Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Där vi är part som arbetsgivare ska vi förhandla utifrån den utgångspunkten. Men att gå in och lägga direktiv för den offentliga sektorns arbetsmarknad inför en avtalsrörelse ska vi som regering inte göra. Vi måste hålla på den principen. Men om Peter Eriksson frågar mig vad jag tycker, var mitt engagemang och min uppfattning finns, har vi ingen delad mening. Däremot är jag rädd för en ordning där staten börjar på att driva inkomspolitik. Det kan få oöverstigliga konsekvenser.

Iran och västvärlden

Anf. 52 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Fru talman! Dag för dag trappas ordkriget upp mellan Iran och västvärlden. Iran kommer att skada amerikanska intressen över hela världen om USA går till militärt angrepp. Varningen kommer från landets högste religiöse ledare, ayatolla Ali Khamenei. Den före detta chefen för USA:s terroristbekämpning, Richard Clarke, varnar Vita huset för att anfälla Irans kärnenergianläggningar och hävdar att det kan leda till ett storskaligt krig.

Mot bakgrund av detta undrar jag vilka reflexioner och ställningstaganden som statsministern och regeringen gör och vilka tongångarna är inom EU-samarbetet, då omvärlden gärna klumpar ihop USA och EU som om vi stod enade i detta.

Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har samma uppfattning som den som gäller inom EU. Denna fråga om det iranska kärnprogrammet måste lösas på diplomatisk väg.

Det cirkulerar rykten och påståenden, det ena allvarigare än det andra. En militär konflikt kopplad till detta skulle också, enligt min bedömning, få oöverstigliga konsekvenser. Det skulle omedelbart utlösa ytterligare en stor konflikt i Mellanöstern. Jag kan citera den förre tyske förbundskanslern, som inför sitt val 2002 sade: ”Vad Mellanöstern behöver är inte ytterligare ett krig, det är fred.”

Diplomati, politiska samtal, krav på Iran att leva upp till internationella åtaganden och förpliktelser – självklart. De har naturligtvis rätt att utnyttja kärnkraften för fredliga ändamål men ska också ansluta sig till icke-spridningsavtal och den typen av regler. Men att tro att det går att lösa militärt är att förvärpa och fördjupa konflikten, och där har EU och Sverige samma uppfattning.

Kompletterande utredning om M/S Estonias förlisning

Anf. 54 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Jag vill ta upp den tragiska förlisningen av M/S Estonia. Vi har en debatt här i kammaren med trafikutskottet nu i eftermiddag.

Det framkom för en månad sedan från den estniska regeringen att man har allvarliga invändningar och frågetecken när det gäller hur den förra utredningen gick till. Därtill har hovrättspresident Hirschfeldt, som skulle granska om militär materiel fanns ombord olycksnatten, kommit fram till att två nätter i september före olyckan transporterades militär materiel.

Men när han skulle forska om olycksnatten fann han att hans uppdrag var så begränsat att han inte kom längre. Därtill har en professor i skeppsteknik, Anders Ulvarsson på Chalmers, som tidigare var emot en utredning nu ändrat uppfattning. Man tycker sig ana en ny agenda.

Avser statsministern att ta ett nytt initiativ där man går den estniska regeringen till mötes och omedelbart samråder med estniska regeringen och den finska regeringen om hur man tillsammans löser upp alla frågetecken?

Anf. 55 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har inga sådana planer. Om vi får en framställan från den estniska regeringen ska den naturligtvis behandlas i vederbörlig ordning. Det är självklart. Men det ska också diskuteras tillsammans med den finländska. Detta är en enorm tragedi som vi har levt med nu i mer än tio års tid. Vi har all anledning att förhålla oss ödmjuka inför uppgiften att bringa klarhet. Vår uppfattning är den att vi har kommit så långt vi kan komma i detta undersökningsarbete. Om någon annan har några andra uppgifter som inte har prövats ska det naturligtvis också granskas. Men jag väntar i så fall på ett initiativ från den estniska regeringen.

Kompletterande utredning om M/S Estonias förlisning

Anf. 56 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Det är ju så, med anledning av den fråga som just ställdes, att det finns nya uppgifter som inte har granskats, som inte nämns i den tidigare gjorda haveriutredningen, filmmaterial inifrån bildäck som visar på sprängskador, filmmaterial som visar att någon öppnat ombordkörningsrampen till fartyget och så vidare. Flera av de här sakfrågorna och det dokumenterade bildmaterialet nämns inte i haveriutredningen. Det är det som bland annat den estniska regeringens utredning, som har letts av den estniska riksåklagaren, har tagit upp och pekat på som brister.

Min fråga blir, liksom Erling Bagers: Hur förhåller sig Sveriges regering till dessa uppgifter som inte har beaktats i den tidigare utredningen? Kan jag tolka statsministerns uttalande alldeles nyss som att självklart ska sådana uppgifter beaktas och belysas och att det i så fall blir en kompletterande utredning?

Anf. 57 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har inte sagt någonting om kompletterande utredning. Jag säger att vi förhåller oss ödmjukt och prövande. Det är som alla vet en lång historia med ganska många påståenden av detta slag. Jag har med åren blivit försiktig, både med att avvisa och att snabbt ansluta mig till dessa påståenden. Låt oss pröva, och om det nu sker en granskning i Estland, låt oss avvakta och se vad esterna kommer fram till. Sedan kan vi aktualisera frågan i Sverige.

Försäkringssystemen

Anf. 58 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern som handlar om människor som hamnar mellan stolarna i vårt trygghetssystem och kanske så småningom tvingas förlita sig till ekonomiskt bistånd av kommunen. Regering, riksdag och myndigheter har gjort mycket, men varje gång det blir en debatt här i kammaren om fusk och missbruk, tv-inslag och mediediskussioner om just dessa frågor känns det som om det stramas till för de människorna. Det är likadant när man träffar fackliga organisationer. Då får man oftast ett budskap om att deras medlemmar och de anställda i företagen hamnar mellan stolarna. På något sätt känns det som om det skulle behövas mer harmoni och mer humanism i våra trygghetssystem så att inte detta sker.

Min fråga till statsministern är: Är statsministern beredd att vidta ytterligare åtgärder och titta över detta så att inte detta sker? Och delar statsministern min syn på frågan?

Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Statsrådet Hans Karlsson har i dag under allmänberedning i regeringen tagit upp en diskussion omkring just dessa försäkringssystem. Den här typen av kritik finns och har troligen alltid funnits, men i takt med att vi har börjat hävda försäkringssystemens regelverk kraftfullare blir det synligare. Här sitter vi i något av en målkonflikt. Försäkringssystemen är uppbyggda utifrån ett avgiftsuttag för att täcka en händelse som är av sådant slag att den enskilde inte själv kan påverka den. Då ska man kunna känna trygghet. Då ska man också hävda det regelverket. När man gör det kan ibland en och annan människa komma i kläm. Det är beklagligt. Hur gränsdragningen ska gå till mellan dessa två ambitioner är ett mästerskap att väga av. Det är regeringen medveten om. Men jag vill inte skicka signalen att vi är av uppfattningen att detta är ett stort principiellt problem för försäkringssystemet, för det är det inte.

Anf. 60 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Sveriges fastighetsägare har anmält det svenska hyressättningssystemet till EU-kommissionen och menar att det strider mot EU:s statsstödsregler. Fastighetsägarna påstår att de kommunala bostadsbolagen subventioneras på olika sätt. En kostnadsberäkning visar att det handlar om ca 12 miljarder. Om EU-kommissionen skulle ge fastighetsägarna rätt kommer det att kunna leda till hyreshöjningar på mellan 20 och 30 %.

Regeringen har i sina kontakter med kommissionen försvarat sig med att allmännyttan är en form av *social housing* och på det sättet försvarat hyressättningssystemet. Varför har inte regeringen hävdat det som gäller, nämligen att bostadspolitiken står utanför den gemensamma EU-politiken? Min fråga till statsministern blir om det är rimligt att EU ska kunna bestämma hyressättningsprinciperna i Sverige. Och varför påstår regeringen att vi bedriver *social housing* när vi inte gör det?

Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! EU ska inte bestämma detta. Det är min uppfattning. Det kan finnas de inom EU som vill bestämma detta. Vi är medlemmar i en union som har ett sätt att lösa den typen av konflikter, när några vill och andra inte vill. Då blir det ofta en domstolsförhandling. Då gäller det att argumentera för sin sak och göra den argumentationen så tydlig som möjligt, kopplat till det som i andra sammanhang har accepterats av domstolen. Jag är fullt ut på det klara med att den form av *social housing* som man har i vissa länder inte går att jämföra generellt med den svenska allmännyttan. Men det är ett sätt att hantera hyressättning på en fri marknad som har accepterats av dem som tolkar lag i Europa. Det skulle utifrån bostadens funktion som en social rättighet för enskilda individer kunna sägas vara någonting som sätts över marknadens lagar. Det är så vi tänker och resonerar. Men jag känner inget som helst behag inför denna situation. Jag tycker att Europaunionen kunde syssla med viktigare saker än den svenska allmännyttan. Den är så pass viktig så den vill vi sköta själva.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 62 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tänkte också ta upp ungdomsarbetslösheten med statsministern, för jag tror att det var många med mig som lyfte på ögonbrynen när vi läste tidningen häromdagen där Göran Persson säger att han tror att det räcker med åtgärder mot ungdomsarbetslösheten. Just nu är läget sådant att vi börjar få grepp på ungdomsarbetslösheten, säger Göran Persson enligt TT. Tanken är väl då att det räcker med de tusen plusjobb som regeringen lade fram i vårbudgeten. Men det är rätt anmärkningsvärt när vi har en värre situation för ungdomarna på arbetsmarknaden än vi hade under krisåren på 90-talet då Centerpartiet och Socialdemokraterna samverkade för att få ordning på landets ekonomi för att trygga sysselsättning och så vidare.

Statsministerns
frågestund

Jag funderar verkligen på om det här är sant och riktigt återgivet. Är det så att Socialdemokraterna nöjer sig med de åtgärder som är? Ska ni tåga fram på första maj med plakat typ ”Vi börjar få grepp på läget” eller ”Det räcker med tusen plusjobb”? Är det verkligen så illa att Socialdemokraterna inte har ett enda ytterligare förslag? När Centerpartiet för fram förslag kastas det sten på oss, och socialdemokratiska företrädare snarast underblåser denna stenkastning i stället för att försöka ta debatten i sak. Det känns väldigt trist och alarmerande när vi får den typen av debatt.

Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! När vi tågar fram på första maj kommer vi att kunna göra det i ett läge då den utomordentligt besvärliga arbetslöshetssituation som Sven Bergström refererar till och som var läget när vi en gång i tiden tog hand om konkursboet är avhjälpt. Då hade vi 34 000 öppet långtidsarbetslösa ungdomar. I dag är det 3 400. Det är en väsentligt annorlunda situation. Det kan bli bättre naturligtvis, men jag tror inte på att nu addera ytterligare åtgärder. De vi har ska verka. De ska få verka ut och fungera tillsammans med den goda ekonomiska utvecklingen och tillsammans med den demografiska förändringen. Jag är mer lugn för ungdomarnas situation än vad jag är för dem som är 60 år och äldre. Det är där vi troligen kommer att ha vårt stora problem. Att ständigt föra till nya förslag, det må vara franska förslag eller någonting annat, är naturligtvis inte någonting som skapar vare sig arbetsro eller tillförsikt.

Samhalls vinst

Anf. 64 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern om ett av våra statliga bolag, nämligen Samhall. Samhall ingår bland de bolag som har ett särskilt samhällsintresse. Uppgiften är att ge arbete och sysselsättning åt personer med svåra handikapp.

Nu kunde jag läsa i dagens eller möjligtvis gårdagens nummer av Dagens Industri att Samhall redovisar en vinst på 41 miljoner kronor. Det är en ökning från 6 miljoner kronor föregående år. Då är min fråga till statsministern: Varför ska Samhall redovisa en vinst till statskassan? Varför används inte dessa pengar till att i stället ge fler personer med handikapp sysselsättning?

Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har ingenting emot att Samhall, om man kan, driver sin verksamhet med de givna statliga bidrag man har på ett sådant sätt att man dessutom skapar ett överskott. Då ska man naturligtvis leverera en del av detta till staten, som i sin tur självklart kan leverera mer pengar till Samhall.

Vi ska nog komma ihåg att Samhall finns på en marknad och har en väldigt svår balansgång att gå, att iaktta att man inte ska förstöra för andra företag som inte har den möjlighet till lönebidrag som Samhall har. Därför tror jag att det är klokt att från vår sida skicka signalen till Samhall: Försök så långt som möjligt att agera som ett vanligt företag! Ni ska

bli behandlade som ett sådant, men ni ska också ha ett vettigt stöd för att kunna anställa människor som annars inte skulle ha någon chans att få ett industrijobb eller ett servicejobb på arbetsmarknaden. Det är så vi resonerar.

Jag har själv varit med och arbetat i ett Samhällsföretag som styrelseordförande och kan vittna om att detta är ett av de mest kvalificerade samhällsinstrument vi har, en av de mest imponerande arbetsinsatser jag sett i offentlig/privat sektor i ansträngningarna att hitta arbetstillfällen åt människor som annars skulle vara utanför. De har min stora och fulla respekt.

Anf. 66 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed var samtliga frågor som ledamöterna ville framföra ställda. Jag tackar statsministern och de övriga ledamöter som deltagit.

10 § (forts. från 8 §) **Sjöfartsfrågor** (forts. TU12)

Anf. 67 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Ärade ledamöter i kammaren! Åhörare och protokollsläsare! Jag vänder mig särskilt också till det estniska parlamentets konstitutionsutskotts vice ordförande Evelyn Sepp som gästar oss i dag. Hon är också vice ordförande i det estniska parlamentets Estoniautredning och har lyssnat till den här diskussionen för att vidarebefordra den till sina kolleger när hon kommer hem.

Vi diskuterar i trafikutskottet bland annat motionen om en ny utredning av Estonias förlisning.

Den utredning som genomfördes bakom lyckta dörrar av just de sårintressen som var ansvariga i de tre berörda länderna var ingenting annat än en politisk uppgörelse som underlät att identifiera omständigheterna kring haveriet. Det anser det internationella transportarbetarförbundet, som kräver en ny utredning.

Hela den samlade sjöfartsvärlden har en annan uppfattning än Haverikommissionen. Det säger Sveriges Fartygsbefälsförening, som vill ha en ny utredning.

Utredningen är en stor skandal. Det säger chefen för FN:s internrevision i New York Inga-Britt Ahlenius, som kräver en ny utredning.

Estoniautredningen undanhåller fakta och har haft en dold agenda. Det säger en av Sveriges främsta sjötekniska experter, professor Anders Ulvarsson på Chalmers i Göteborg, som kräver en ny utredning.

Ordföranden i det europeiska samarbetsorganet för haveriutredningar ITSA, Pieter van Vollenhoven, anser det nödvändigt med en ny utredning.

Utredningen har också kritiserats av Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm, Strathclydeuniversitetet i Skottland – ett av de främsta på området – och SSPA i Stockholm, som alla vill se kompletterande utredningar eller en ny Estoniautredning.

Fru talman! Det är naturligtvis svårt för oss som folkvalda riksdagsledamöter att sätta oss in i komplicerade skeppstekniska frågor och ett omfattande utredningsmaterial. Men det är ännu svårare att ignorera dem

som verkligen kan, de främsta experterna på området – vilka som jag nyss nämnde, till skillnad mot de särintressen som fanns i haveriutredningen, består av oberoende experter.

Det finns tre områden kring Estonias förlisning som bekymrar och som är föremål och grund för de här massiva kraven på en ny utredning. Det första är sjunkförloppet, som fortfarande i dag, tolv år efter katastrofen, inte är klarlagt. Jag tror att alla vet att om det kommer in vatten högt upp i ett fartyg, ovanför havsnivån – som Haverikommissionen påstår att det gjorde på bildäcket – blir fartyget väldigt snabbt instabilt och kapsejsar, vilket kan gå på någon minut eller två. Men Estonia förläste inte på det sättet utan kantrade sakta och sjönk på väldigt kort tid, 40–45 minuter, vilket indikerar ett massivt intag av vatten också under havsnivån. Det är någonting som bekräftas av överlevande från katastrofen. Just bland de som fanns längst ned i fartyget, på däck 0 och däck 1, var de flesta som överlevde, därför att vattnet varnade i god tid innan fartyget hade börjat sjunka ordentligt.

Den internationella haveriutredningen undersökte dock över huvud taget inte möjligheten av ett läckage. Den mest primära undersökning som en haveriutredning har att göra i en sådan här situation är naturligtvis att dokumentera fartygets skrov, vilket man i dag erkänner att man inte gjorde.

Det här, fru talman, är ett gott skäl för en ny utredning. Om vi i dag fortfarande inte vet vad som orsakade katastrofen och hur den gick till kan vi ju heller inte vidta rätt åtgärder för att förebygga att en liknande olycka händer i framtiden. Det är alltså ett rent sjösäkerhetsargument.

Det andra skälet till att tillsätta en ny utredning är att vi fortfarande inte har fastställt ett formellt ansvar för den katastrof som kostade över ett halvt tusen svenska medborgare livet. Det kan man möjligtvis komma undan med i länder som Vitryssland eller Mugabes land. Men i ett demokratiskt rättssamhälle är det oacceptabelt att ett halvt tusen medborgare kan dö utan att man utreder den exakta olycksorsaken och utan att man fastställer ett formellt ansvar.

Det andra området, fru talman, som bekymrar är allt det som vi i dag vet och som har skett efter förlisningen av fartyget.

Vi vet i dag utifrån faktiska bildbevis att någon varit nere vid fartyget de närmaste dygnen efter förlisningen och öppnat den 10 ton tunga ombordkörningsrampen och sedan stängt den efter sig. Det vet vi därför att när man stänger den efter sig fastnar räckena i innefattningen. De ligger avsågade på havets botten filmade av den officiella utredningens dykare.

Vi vet att det finns filmmaterial över sprängskador inne på bildäcket, på fartygets lastdäck.

Vi vet att ett fartyg från den svenska marinen var närvarande omgående efter olyckan. Inget av det här nämns i den gjorda haveriutredningen.

Vi vet också från filmmaterial att dykare har varit nere och agerat inne på lastdäcket. Det här är mer anmärkningsvärt än det kanske låter därför att haveriutredningen har förnekat att man gjort någon undersökning på fartygets lastdäck.

Johan Franson, en av cheferna nu på Sjöfartsverket, förnekar att man har varit inne på fartygets bildäck. Då undrar man vilka dykare det är som opererar inne på fartygets lastdäck. Om det nu inte är den officiella

haverikommissionens dykare och om det inte är Sjöfartsverkets dykare, vilka är det då som har skaffat sig tillträde till lastdäcket och opererar där inne och som det inte nämns ett enda ord om i haveriutredningen? Den frågan finns det fortfarande inget svar på.

Den fråga som nu ställs runtom i flera länder är om det fanns en militär last ombord som efter förlisningen togs ut ur fartyget. Informationen om en militär last ombord på Estonia har funnits sedan år 1994 men konsekvent avfärdats som konspirationsteorier fram till för ett och ett halvt år sedan då en pensionerad tulltjänsteman medgav att Estonia utnyttjats av Försvarsmakten för att frakta militär materiel. Regeringen tillsatte då en utredning.

I dag vet vi ledamöter i trafikutskottet som sitter här att det redan år 1992 skrevs ett avtal mellan tull och överbefälhavare om att militärt gods som var stöldgods från det forna Sovjet skulle kunna tas in i Sverige utan den formella tullklareringen.

Vi vet i dag att västvärlden i stort köpte det forna Sovjets krigsmateriel. Det var inte bara Sveriges försvar som var insiktsfullt eller hade intresse av det här, utan det var många länder.

Vi vet i dag från konstitutionsutskottets arbete att privata företag anlitas för sådana här transporter. FMV har anlitat privata företag för att transportera ut sovjetisk krigsmateriel till Sverige.

Men den utredning som då tillsattes fick ett väldigt snävt mandat. Det handlade inte om att utreda allt, utan det handlade om att bara se till om Sveriges försvarsmakt och FMV ansvarat för några militära transporter och om att bara granska september månad 1994, ingenting annat.

Försvarsmakten erkände de två fall som tulltjänstemannen hade informerat om men sade att man inte ansvarat för någon transport under förlisningsnatten. Det kan mycket väl vara så att det svenska försvaret inte hade ansvar för någonting ombord under förlisningsnatten.

Men frågan om vilken kunskap som fanns om militär materiel ombord, oavsett vem som var ansvarig – om det var ett privat företag som var ansvarigt eller en kriminell organisation eller ett annat lands försvarsmakt – ställdes aldrig. Den frågan kunde inte ställas därför att Hirschfeldt aldrig gavs det mandatet. Därför vet vi fortfarande inte om Estonia bar en militär last under förlisningsnatten eller inte.

En sådan här militär last ombord på fartyget behöver då inte ha något med själva olycksorsaken att göra. Men det skulle förklara motivet för dem som skaffade sig tillträde till lastdäck därför att det är en omfattande undervattensoperation att öppna en 10 ton tung bilramp. Det måste man ha mycket starka motiv för att göra och också omfattande resurser för att kunna genomföra.

En militär last ombord skulle också kunna förklara varför den officiella haveriutredningen inte har gjort det mest grundläggande haveriutredningsarbetet som att till exempel kontrollera lastdäcket – huruvida lasten var surrad på ett korrekt sätt eller inte och huruvida vattentäta skott och dörrar var stängda så som de ska vara eller inte – därför att man helt enkelt förhindrades.

Samtidigt, fru talman, går det heller inte att utesluta ett samband mellan en militär frakt och förlisningsorsaken. Det är därför som den estniska regeringens utredning är så oerhört viktig – den utredning som leds av den estniska riksåklagaren Margus Kurm och som för några veckor

sedan kom med ett delbetänkande som alla vi i trafikutskottet har haft tillgängligt. Där påpekade man från den estniska sidan en rad brister och motsägelser i den officiella haveriutredningen. Man bekräftade mycket av den internationella kritiken. Man påpekade bland annat att sprängningar inne på lastdäcket – som då inte har med förlisningsorsaken att göra – ej har utretts. Man konstaterade också att man har motarbetats av en svensk myndighet. Sjöfartsverket nekade den estniska riksåklagaren att samtala med de dykare som arbetade ombord på Estonia.

Sammantaget ledde det här till att den estniska regeringen omedelbart beslutade sig för att utredningen skulle få ett förlängt mandat. Man fann innehållet i den här rapporten så anmärkningsvärt att mandatet förlängdes ytterligare.

Utöver den estniska regeringens utredning har också det estniska parlamentet en utredning om Estonias förlisning med fokus på huruvida fartyget bar en militär last eller inte, det vill säga på att få fram ett svar på den fråga som den svenska utredningen aldrig gavs möjlighet att söka ett svar på.

Fru talman! Det är mot den här bakgrunden som jag, Miljöpartiet och många andra – bland annat alltför många ledamöter i Sveriges riksdag – finner den svenska regeringens brist på engagemang, totala ointresse eller oförmåga att förhålla sig till de här frågorna som förbryllande. Man nekar att ge intervjuer i medier eller delta i debatter. Man nekar att ha ett förhållningssätt till den estniska riksåklagarens utredning. Man är inte här i dag, vilket man brukar vara när vi diskuterar den här frågan – Mona Sahlin är inte närvarande i kammaren.

Det här ger, korrekt eller inte, ett intryck av att man har något som man vill dölja. Trots en överväldigande dokumentation, trots bildbevis och trots den estniska riksåklagarens konkreta rapport väljer regeringen att göra ingenting. Det bekräftades för en 20 minuter sedan av vårt lands statsminister. Man väljer att göra ingenting.

Jag finner det anmärkningsvärt att majoriteten i trafikutskottet inte förmår bemöta kraven i sak, inte förmår bemöta argumenten i debatten. Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att företrädarna för de två största partierna, Socialdemokraternas Claes-Göran Brandin och Moderaternas Elizabeth Nyström som är talespersoner för respektive parti i Estoniafrågan i trafikutskottet, konsekvent har motverkat varje form av granskning av Sjöfartsverket – som är ett av de verk som är djupt involverat i arbetet kring Estonias förlisning – och samtidigt sitter i Sjöfartsverkets styrelse. Jag tycker att det är olyckligt och tror att det kanske är svårt att verka för en granskning av en myndighet om man samtidigt sitter som ledamot i det verkets styrelse.

Jag tycker också att Björn Hamilton från Moderaterna och Peter Pedersen från Vänsterpartiet har fel i sak i debatten här när de säger att det här är en fråga som regeringen hanterar och att man förväntar sig att regeringen agerar. Vi vet ju att regeringen inte agerar.

Man glömmer uppenbarligen bort från Moderaternas och Vänsterpartiets sida att vi riksdagsledamöter, valda av folket, har ett mandat och ett ansvar för att granska den exekutiva makten – en kontrollmakt. När vi finner att regering och myndigheter inte agerar i enlighet med förväntningar, med internationella konventioner eller med vad folk förväntar sig så har vi ett personligt ansvar för att reagera. Det är tragiskt att höra hur

Björn Hamilton och Peter Pedersen abdikerar från det ansvaret som riksdagsledamöter. Det är djupt bekymmersamt.

Det argument som Claes-Göran Brandin förde fram tidigare om att ingenting nytt har framkommit i motionen i förhållande till tidigare år är väldigt lustigt. Det har egentligen ingenting med saken att göra. Om man finner oegentligheter, bildmaterial och vittnesmål – även om de är flera år gamla – så är det väl själva sakfrågan som vi måste ha en förmåga att förhålla oss till? Det blir inte mer acceptabelt bara för att det inte råkar vara någonting nytt. Detta är ett argument som inte har någon som helst bärkraft.

Jag hoppas att Socialdemokraternas representant här Claes-Göran Brandin och även Moderaternas Elizabeth Nyström kommer upp och i sak förmår argumentera för varför inte vi i det svenska parlamentet ska kräva att få ökad klarhet i frågan mot bakgrund av att vi har dokument och material som visar på oegentligheter. Om inte blir det förvisso lätt för det estniska parlamentets representant att skriva sin sammanfattning av vad partierna tycker. Men jag tror att de som ser det här på tv, lyssnar på debatten eller läser protokollet förväntar sig att få höra lite mer om varför man i sak säger nej till att utreda frågan.

Fru talman! Vi har skrivit en reservation från Miljöpartiets sida vars syfte är att föra in den kunskap som i dag finns i de officiella riksdagsprotokollen. Jag väljer dock att yrka bifall bara till Kristdemokraternas reservation nr 10.

Anf. 68 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! När man hör Lars Ångström låter det ungefär som om vi som står på den här sidan inte har några känslor. Jag kan berätta för Lars Ångström att jag har en mycket nära vän som försvann med Estonia, så jag vet vad det här handlar om. Jag vet det också utifrån de samtal som jag har haft med hans familj. Så påstå inte att vi inte har några känslor, vi som sitter här och har en annan uppfattning om hur man ska hantera förlisningen av M/S Estonia!

När det gäller Sjöfartsverkets hanterande och det faktum att jag sitter i Sjöfartsverkets styrelse så är det inte riksdagen som granskar det, utan det är Riksrevisionen som gör det. Man får i så fall utifrån det komma fram till om vi har gjort fel, om vi har varit jäviga eller vad det månne vara.

Som jag sade i min avslutning så har det inte kommit fram något nytt just utifrån de motioner som är väckta. Det som Ångström efteråt har fört fram om den estniska åklagaren som har utrett detta är någonting som vi inte har fått ta ställning till när vi har hanterat motionerna. Frågan ägs av regeringen, och det står vi fast vid. Regeringen är den som ska fatta beslutet och ta diskussionen om hur man ska förfara och hur man ska hantera frågan om Estonia i fortsättningen.

Anf. 69 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att Claes-Göran Brandin var lite ouppmärksam. Jag har inte på något sätt sagt att någon ledamot saknar känslor. Det är inte alls känslor som det här handlar om, utan det handlar om huruvida man har abdikerat från riksdagsledamotens ansvar för att utöva en kontrollmakt över regering och myndigheter. Det är samma sak som när vi i

riksdagen agerade i förhållande till tsunamikatastrofen och regeringens förmåga, eller brist på sådan, att förhålla sig till den. Då agerade vi intensivt och tillsatte utredningar.

Det är på samma sätt här. Om vi som ledamöter finner att här finns det oegentligheter, bildbevis som visar någonting som är tvärtemot vad Haverikommissionen säger och nya uppgifter så kan vi självfallet inte ignorera detta. Det som finns i Kurms, den estniska riksåklagarens, rapport är sådant som har funnits tillgängligt i motioner. Det är möjligtvis bilden som klarnar för Claes-Göran Brandin, men i sak är det sådant som vi har känt till.

Jag efterlyser någon form av förhållningssätt till detta. Det går inte att passa och säga att det här är regeringens bord när man vet att regeringen inte gör någonting. Vi fick ju höra det alldeles nyss! Den vill inte göra någonting. Det har man inte velat göra på tolv år över huvud taget i Sverige.

Här har vi ett estniskt parlament som har förstått och sett att det finns någonting som är väldigt fel i utredningen och att det är någonting annat som har hänt. Då känns det lite förödmjukande att vi här i Sveriges riksdag har en majoritet som på något sätt säger att det här är regeringens bord, väl medveten om att regeringen inte gör någonting.

Men det kanske är så att vi saknar den förmågan i det svenska parlamentet och att vi får sätta vår tillit till Estland. Det var lite ombytta roller förut, men nu tycks det som att det är där som framåtskridandet kan ske.

Anf. 70 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Fru talman! Om inte regeringen gör någonting, säger Ångström. Men det var ju det som statsministern svarade på. Om det kommer en framställan från den estniska regeringen och om man nu har kommit fram till andra saker så är det viktigt att den estniska regeringen tar kontakt med den svenska regeringen om att man måste återuppta detta. Då får man en diskussion mellan den svenska, den finska och den estniska regeringen. Det tror jag inte att det finns några som helst problem med. Men detta har man inte fått från den estniska regeringen. Man har inte fått några propåer från den om att man ska göra någonting.

Anf. 71 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var ett fantastiskt inlägg som så klart och tydligt visar att Claes-Göran Brandin också å regeringens vägnar abdikerar från alla som helst former av ansvar. Det är alltså först om den estniska regeringen gör någonting eller kräver någonting som han förväntar sig att den svenska regeringen ska göra någonting.

Det är ett oacceptabelt förhållningssätt när vi i dag har tillräckligt med fakta för att likt det estniska parlamentet och den estniska regeringen kunna förstå att här finns det något grundläggande fel.

Varför saknar den socialdemokratiska regeringen ett eget förhållningssätt till detta? Jag förstår mycket väl att man sedan måste samtala med respektive lands berörda regering och komma överens. Men innan man gör det måste man väl, precis som den estniska regeringen, själv kunna ha ett förhållningssätt? Tycker man att det här är konstigt och att man på något sätt borde öka klarheten i det? Men Claes-Göran Brandin säger å regeringens vägnar: Nej, det är först om någon annan kommer

och säger eller kräver någonting som vi kan förvänta oss att den socialdemokratiska regeringen reagerar.

Jag finner det bara djupt tragiskt. Det är inte nog med att Claes-Göran Brandin har abdikerat själv från sitt ansvar som ledamot och granskare av regeringens makt, utan han har också å regeringens vägnar abdikerat från allt ansvar över huvud taget i frågan. Det är förbryllande och tragiskt.

Anf. 72 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag har stor respekt för det engagemang som Lars Ångström och andra ledamöter av Sveriges riksdag och även människor utanför riksdagen visar i den här frågan.

Jag har däremot ingen respekt för att någon försöker göra sig politiska poäng på det här. Jag tycker att det har varit en riggad debatt. Av en hel tillfällighet är det en helsida i dag i Expressen där Lars Ångström tar upp en diskussion. För några dagar sedan såg jag Lars Ångström diskutera frågan med en journalist i programmet Debatt – tror jag att det var – och så vidare.

Jag hoppas att den yttersta kärnan här är ett stort intresse av att gå till botten i den här frågan och verkligen gräva upp allting som eventuellt finns kvar att gräva upp och som vi inte känner till.

Lars Ångström började sitt anförande med att säga att vi inte kan förvänta oss att vi i Sveriges riksdag ska känna till alla tekniska detaljer, men i hela argumentationen låter det ändå som att Lars Ångström har kommit till en högre himmelsk nivå och har förstått alla tekniska detaljer som inte Haverikommissionen och andra experter har förstått.

Er reservation mynnar ut i att ni kräver att regeringen tar initiativ till en ny haveriutredning om M/S Estonias förlisning med befogenhet att återuppta undersökningar av vraket. Det är då vi från majoritetens sida säger att det med den kunskap som vi har vid det tillfället då vi ska fatta beslut inte finns så starka skäl för att kräva en ny utredning. Det är ett faktum.

Ett annat faktum är att det ligger på regeringen att ta det här ansvaret. Det är ingenting som vi bara tycker, och det har ingenting att göra med om vi ska granska regeringen eller inte. Det är ju självklart, det kan man göra på olika sätt genom att ställa interpellationer och frågor, anmäla till KU och så vidare.

Jag måste säga att jag har väldigt stor tilltro till den estniska sidans förmåga att göra en bra utredning. Om man fortsätter att lägga fram fakta som visar på att det finns saker här som behöver förklaras på nytt, utgår jag ifrån, som vi brukar uttrycka oss i riksdagen, att regeringen fattar nödvändiga beslut. Men jag har alltså stor tilltro till att även Estland kan göra en väldigt bra utredning som vi kan ha nytta av för framtida beslut.

Anf. 73 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att även Peter Pedersen var lite ouppmärksam under mitt anförande, därför att jag inledde det med att citera världens främsta och Sveriges främsta expertis. Jag sade väldigt tydligt att vi naturligtvis inte kan kräva av oss själva att vi ska kunna allt om skeppsteknik och haveriutredningar men att det är ännu svårare att ignorera dem som verkligen kan.

Det är en massiv kritik. Det finns inga utanför den utredning som gjordes som står för innehållet. Det finns inga förutom de parter som hade intressen i den här utredningen som bekräftar eller säger att den är riktig utan precis tvärtom. Det är väl det som vi riksdagsledamöter har att förhålla oss till, expertisen, om vi nu inte själva sätter oss in i frågorna.

Jag kan inte heller förstå Peter Pedersens argument när det gäller om man fortsätter att lägga fram nya fakta i Estland. Vad är det för nya fakta som behövs, Peter Pedersen? Har du inte sett och hört tillräckligt för att förstå att här är något grundläggande fel? Du har ju själv i utskottet fått bildmateriel som visar på oegentligheter som inte nämns i haveriutredningen. Du har fått se dokumentation, du har fått se den estniska utredningen som har funnits tillgänglig. Jag förstår inte vad det är för ytterligare dokumentation eller fakta du kräver. Det som vi har i dag är fullt tillräckligt. Det som gör mig så förvånad är att Vänsterpartiet inte har förmåga att förhålla sig till den informationen.

Varför inte stödja kravet på att öka klarheten? Även från svensk sida har vi ett intresse av ökad klarhet, kompletterande eller ny utredning, och vi kommer att göra det här tillsammans med Estland. Men, nej, man abdikerar helt och hållet och lägger över bollen någon annanstans. Jag begriper inte det.

Anf. 74 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Nu säger Lars Ångström att det finns nya fakta, att det finns en rad belägg och så vidare. Då är frågan: Om det är helt solklart att det ligger till på ett helt annat sätt än vad Haverikommissionen har kommit fram till, vad är det då som ska utredas? Det låter på något vis som att Ångström redan har bestämt sig för vad utredningen ska komma fram till, vilket jag tycker är ett helt oacceptabelt sätt att närma sig ett problem.

Däremot, säger jag, att om vi gemensamt över partigränserna, hoppas jag, kan komma fram till att det nu finns så mycket oklarheter, till exempel utifrån de estniska utredningarna, har jag inte någonting emot att man ser vidare på det här, då förstås i samarbete mellan de två länderna.

Jag tycker att det finns ett spekulativt drag. Du hänvisar till att försvarsmateriel fanns ombord, men du vet inte om det hade något att göra med att förlisningen skedde. Det måste vara av något intresse i sammanhanget om det hade någon betydelse för att M/S Estonia sjönk. Men då säger du att nej, det vet du inte om det hade. Man tror att det har varit en explosion ombord, men att det kanske inte hade någon betydelse för själva förlisningen. Det vi ändå diskuterar är ju vad det berodde på att M/S Estonia faktiskt sjönk. Det är rimligtvis det som vi ska ta reda på.

Sedan kan det finnas en massa andra fakta kring det här som vi inte vet allt om, men det är delvis en annan problematik. Det måste ju på något vis ha att göra med själva sjunkförloppet. Där har jag stor tilltro till att vi förhoppningsvis kan få ny och fördjupad kunskap genom de utredningar som görs i Estland, och jag välkomnar de resultaten.

Anf. 75 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag är av den uppfattningen, och det är miljöpartister, kristdemokrater och många andra ledamöter, att det finns tillräckligt belägg för oklarheter. Jag tror att om du satte dig ned och tittade igenom

det här, skulle du nog hålla med om att det finns tillräckligt belegg för så mycket oklarheter att man borde granska det här, och som du själv säger har ni ingenting emot detta. Och det är precis där vi är i dag. Det finns tillräckligt mycket oklarheter.

Det kan ju knappast vara acceptabelt att känna till att någon dygnen efter förlisningen har skaffat sig tillträde till bildäck, att dykare har varit därinne, att man kanske har använt sprängmedel och att det inte nämns i haveriutredningen. Det verkar ju väldigt konstigt. Vilka är det som har varit där? Varför har de varit där? Det är sådana frågor som vi vill ha svar på, eftersom vi vet att någon har varit där och det finns filmat. Sedan ger det sig om det i sin tur har någon koppling till själva förlisningsorsaken, men bara det faktum att allt det här har hänt och har mörkats och fortfarande inte har erkänts är tillräckligt oroande.

Jag menar att svenska medborgare har rätt att kunna lita på att haveriutredningar verkligen gör sitt yttersta för att klarlägga alla förhållanden som kringgärdar en katastrof, och det här är naturligtvis en del av det. Medborgarna har också en rättighet att kunna lita på att vi folkvalda politiker reagerar när vi ställs inför oegentligheter och att vi i de fall vår regering inte agerar själva tar ansvar. Det är det ansvaret vi har som människor och som riksdagsledamöter i Sverige.

Anf. 76 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Fru talman! Det finns en reservation i det här betänkandet som är undertecknat av Miljöpartiet. Även jag står bakom reservationen. Men i likhet med Lars Ångström yrkar jag bifall till Kristdemokraternas reservation när det gäller M/S Estonia. Men den har ju diskuterats tidigare, och jag har inget mer att tillföra till den diskussionen.

Däremot vill jag diskutera andra delar av trafikutskottets betänkande om sjöfartsfrågor.

Claes-Göran Brandin sade vid ett tidigare tillfälle att utskottsmajoriteten bara var ute efter att ge regeringen en knäpp på näsan. Jag vill bestämt hävda att det aldrig har varit min ambition. Jag samarbetar i nästan alla frågor som jag tycker är väsentliga på ett bra sätt med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det finns också tillfällen där vi inte kan komma överens och man behöver säga något annorlunda. Men jag känner mig något förnärad över att jag skulle vara ute efter att ge regeringen en knäpp på näsan.

Sjöfarten är jämte godstrafiken på järnväg väldigt strategisk när det gäller ambitionen att kunna åstadkomma ett klimatanpassat godstransportsystem. Vi har för mycket lastbilstrafik som går långa sträckor utan att använda de möjligheter vi har att kombinera vägen med järnväg och sjöfart. Vi skulle behöva stärka sjöfartens möjligheter i det här sammanhanget, framför allt den kvalitativa sjöfarten som har en ambition att ta i bruk den tekniska utveckling som finns för att minska sin miljöpåverkan. Här har lastägarna, de som köper och beställer transporter, ett stort ansvar att kvalitetssäkra sina transporter. Det skriver vi om i betänkandet. Det är inte bara redarna själva utan också de som beställer transporter som har ett stort ansvar i sammanhanget.

Det diskuterades om huruvida det finns någon skillnad mellan majoritetstexten och den socialdemokratiska reservationen när det gäller miljöåtgärder i Östersjön. Claes-Göran Brandin sade att han inte riktigt för-

stod varför vi skiljde oss åt, varför vi skulle insistera när det inte var någon skillnad på texterna. Men den frågan måste väl i första hand riktas till reservanten. Om det inte var någon skillnad, skulle det ju inte behövas någon reservation.

Jag ska lyfta upp några saker där det faktiskt är en skillnad. Det handlar till exempel om synen på bekvämlighetsflagg. Jag har varit med och diskuterat detta med PSSA-ansökan innan regeringen ens hade beslutat att det skulle bli någon sådan. Det var ett väldigt starkt fokus på att det skulle vara dubbelskrov på alla båtar. Det är ju alldeles riktigt, men det finns faktiskt också dubbelskrov som är dåligt underhållna. Dubbelskrov är inte det enda kvalitetskrav som ska ställas på sjöfarten om man vill förhindra olyckor. Har ett område blivit PSSA-klassat har man möjlighet att ställa högre krav för att skydda sitt särskilt känsliga vatten.

Är jag rätt informerad har Förenade Arabemiraten bestämt att fartyg som seglar under bekvämlighetsflagg inte får trafikera deras känsliga vatten. Det är inte för att de har någon särskild ambition när det gäller personalen till sjöss. Det tror jag tyvärr inte de har, utan det är en väldigt bra markör för att få bort dålig sjöfart. De som inte har ITF-avtal med sin personal är i regel också de som tar lätt på säkerhetsregler, inte underhåller båtar och är beredda att äventyra både vattenmiljön och passagerarna.

Därför välkomnar jag verkligen den skrivning vi har lyckats ena oss om i trafikutskottet när det gäller bekvämlighetsflagg. Sverige ska driva frågan i EU att förbjuda bekvämlighetsflaggningen. Vi skriver också att så länge som bekvämlighetsflaggade fartyg finns kvar bör Östersjöländerna genom IMO verka för att det blir möjligt att införa lämpliga regler som begränsar bekvämlighetsflaggade fartygs tillträde till hamnar och vatten i Östersjön.

Det är tyvärr mycket mer olja som är på väg att transporteras i Östersjön. I takt med att oljefälten på den arabiska halvön sinar eller inte kan leverera olja på grund av krig och konflikter kommer mer råolja att gå ut från Ryssland via Östersjön. Därför har flera agerat och oroat sig för detta.

Till exempel har Gotlands kommun skrivit till regeringen och krävt att farleden flyttas sydöst om det viktiga sjöfågelområdet i Hoburgs bank. Det har länge varit ett önskemål från Gotlands kommun. De skriver i ett brev undertecknat av kommunstyrelsens ordförande och vädjar till regeringen om detta.

De fyra landshövdingarna i Kalmar, Gotland, Blekinge och Skåne län har skrivit till regeringen och vädjat om att regeringen utnyttjar alla de möjligheter och verktyg som nu finns i samband med PSSA-ansökan för att skydda Östersjön och förhindra att oljeutsläpp sker. Exempelvis borde alla fartyg med oljelaster, oavsett djupgående, anvisas en mer östlig farled.

Detta har vi svarat på i betänkandet. Vi har även sagt att all handelsjöfart bör flyttas söder och öster och Hoburgs bank just med hänvisning till det känsliga området. Vi hade i Miljönätverkets regi en frukost med Sjöfartsverket. Där hänvisar man till att större energiförbrukning skulle ha varit motiv till att inte flytta trafiken. Det finns goda möjligheter att sänka energiförbrukningen på fartygen. Det kan absolut inte vara acceptabelt skäl för att fartygen med sin känsliga last inte skulle kunna hänvi-

sas till vatten med mer djupgående och på så sätt skydda Östersjön mot olyckor och utsläpp.

Så sent som för tre dagar sedan kunde vi läsa att det var ett oljeläckage i Östersjön. Det var en fartygskollision. Det var ett danskt och ett svenskt handelsfartyg som kolliderade tisdags morgon mellan Västervik och Gotland. Det danska fartyget sjönk efter kollisionen, och nu läcker diesellojla ut i havet från vraket.

Jag menar att vi riksdagsledamöter har ett stort ansvar att skydda Östersjön mot vidare olyckor och oljeutsläpp. Det betänkande vi har från trafikutskottet tar ett ordentligt steg framåt i detta avseende.

Anf. 77 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Jag har tänkt ta till orda i två frågor som behandlas i detta betänkande. Det gäller dels fartygstrafiken i Öresund, dels M/S Estonia.

Först och främst vill jag säga att vi som bor längs med Öresund känner en allt större oro eftersom vi ser en alltmer ökad frekvens av fartyg i Öresund. En kartläggning som den danska sjöfartsmyndigheten har gjort har visat att risken för fartygskollisioner och grundstötningar är mycket stor i Öresund.

Vi som bor längsmed kusten ser hur frekvensen under det senaste decenniet har ökat väldigt kraftigt. År 1990 beräknades trafiken omfatta 21 000 passerande fartyg. I dag är det mer än fördubblat. Det är 40 000 fartyg som passerar i detta smala sund mellan Skåne och Danmark.

Det är egentligen bara en tidsfråga enligt många bedömare innan vi kommer att se en fartygskollision av större karaktär. Det finns inte en beredskap för oss att kunna hantera det. Därför måste vi göra vårt yttersta att se till att vi undviker den formen av kollisioner.

Några av de förslag som jag har skrivit en motion om är att vi bör överväga att öka sjösäkerhetsarbetet kring Öresund bland annat med en komplettering av bojarna i trafiksepareringssystemet, att etablera en lotsplikt för tankfartyg och fartyg som bär farligt gods och att se över möjligheterna att inrätta ett Wessel Traffic Servicecenter, WTS, som är bemannat dygnet runt.

Detta är några förslag som skulle kunna höja säkerheten i och kring Öresund. Även om min motion ännu inte vunnit gillande tänker jag fortsätta att driva på de här frågorna, eftersom det blir allt större medvetenhet om de här frågorna både på den danska och på den svenska sidan.

Fru talman! Kring M/S Estonia vill jag först och främst vända mig med en hälsning till läktaren, där vi i dag har en gäst från det estniska parlamentet. Det är Evelyn Sepp, som tillika är vice ordförande i den parlamentariska Estoniautredningen i Estland. Evelyn kommer att ta med sig intrycken från denna debatt hem till Estland och till sina kolleger. Hon kommer att ta med sig intryck från det som sägs i debatten här, men också av det som inte sagts. I detta sammanhang kanske man kan säga att också tystnaden talar. De ord och de svar som inte kommer fram kommer att tala när rapporteringen från det svenska parlamentet kommer att framföras i det estniska.

Medan vi här säger att det inte är upp till riksdagen att ta initiativ i den här frågan är det precis tvärtom i Estland. Det är parlamentet som tar initiativet. Det är den parlamentariska kommittén som just nu jobbar som

kommer att lägga fram sin rapport i sommar som är en av orsakerna till att regeringen nu agerar i Estland.

Visst kommer det att ske kontakter med den svenska regeringen. Enligt de uppgifter jag har kommer en sådan kontakt att tas redan i nästa vecka. Sannolikt kommer ytterligare kontakter att tas när den parlamentariska kommittén har lagt fram sin slutrapport i sommar.

När jag tänker tillbaka på de diskussioner vi har haft kring Estonia här i kammaren har vi haft två huvudargument till att vi inte skulle agera. Det ena är framför allt att Estland inte har velat. Vi har varit låsta i de överenskommelser vi har med de andra länderna. Vi får inte glömma att det är Estland som var det land som drabbades värst i förhållande till hur många passagerare man hade ombord i relation till befolkning.

Det andra skälet har varit att inget nytt har framkommit. Båda dessa skäl har förändrats, som vi ser när vi blickar tillbaka under det senaste året. I dag är det Estland som driver på. När jag var där för en tid sedan sade man i Estland: Är Sverige nu redo att ta tag i den här frågan? Det andra man förde fram var en lång rad olika frågetecken.

Jag hoppas att alla ni som diskuterar den här frågan och tar debatten också har läst den estniska rapporten. Den finns tillgänglig på nätet. Det är enkelt att få fram. Det är bara att be riksdagens utredningstjänst eller ambassaden. Det är hur enkelt som helst. Det finns på vårt departement. Det är bara till att läsa vad de har kommit fram till.

Jag utgår från att ni som diskuterar den här frågan verkligen har läst den rapporten. Det kräver frågans allvar. Detta är inte vilken fråga som helst. Det är en moralisk fråga, så jag utgår från att ni har läst den. Har man läst den kan man inte annat än att dra en slutsats av att ett av de tre länder som har varit huvudsakligen drivande i utredningen av Estonias haveri har så många oklarheter.

Det är det land som drabbades värst. Det är ett av de länder som är djupast berörda. Om det känner att det finns så här många frågetecken, kan man då säga att inget nytt har framkommit? Kan man då verkligen säga att ingenting nytt har framkommit?

Jag tycker själv att det underminerar trovärdigheten än en gång för den utredning som har lagts fram. Hur kan man säga att ingenting nytt har kommit fram?

Mona Sahlin har alltid varit noggrann med att delta i debatterna här om detta. Och jag vet inte varför hon inte är här i dag. Men jag hade önskat hennes närvaro här. Det hade varit värdefullt för oss.

Förra året aviserade Mona Sahlin en ny sjunkförloppsstudie. Den välkomnar jag som ett första steg. Med detta medger man samtidigt att haveriutredningen inte är komplett och faktiskt inte har presenterat alla svar till exempel om hur Estonia sjönk eller varför hon kunde sjunka på det sätt som hon gjorde. Därför har man nu tillsatt en sådan kompletterande studie.

Under många år hörde vi skrönor och konspirationsteorier om att krigsmateriel transporterats på Estonia. Jag och säkert de flesta här inne tyckte att det var konspirationsteorier och skrönor. Jag viftade bort dem i alla fall, ända tills en tullare gick i pension och ända tills några journalister gjorde ett grävande arbete. Och helt plötsligt blev skrönan en verklighet. Det är obehagligt tycker jag, som själv under alla år har viftat bort detta. Jag är inte mycket för konspirationsteorier över huvud taget. Men

det skakade om mig, och det innebar att vi tillsatte en ny snabbutredning när det gäller krigsmateriel på Estonia.

Nu har vi haft två olika studier, en sjunkförloppsstudie och en studie om krigsmateriel på Estonia. Vid sidan av alla de faktiska uppgifterna och den faktiska kritik som finns kring en lång rad av våra mest respekterade instanser i fråga om sjösäkerhet och skeppsbyggnation börjar vi också få studie efter studie eller utredning efter utredning. Det blir ett lapptäcke. Jag tycker att man i stället i grunden bör ta ett samlat grepp om denna fråga.

Jag är utled på konspirationsteorier. Jag är utled på alla de blottor som utredningen hade och som har visat sig uppenbara. Jag tycker inte att det krävs några nya argument för att man ska göra en ny utredning.

Förra året sade jag att jag inte tycker att det behövs några ytterligare skäl för en ny utredning. Det räcker gott och väl som det är. När regeringen i andra sammanhang använder utredningsredskapet brukar man låta utreda en fråga, ta emot en rapport och därefter låta rapporten sändas ut på remiss till olika relevanta myndigheter och instanser. Skulle man skicka ut denna rapport till Chalmers, till KTH, till Fartygsbefälsförbundet, till Internationella Transportarbetarefederationen och till den europeiska haveriutredningsorganisationen hade man fått negativa svar på vad de tycker om denna utredning. De hade inte tyckt att den var tillräcklig. Det är de svar som man hade fått tillbaka. Och det hade lett till eftertanke.

Nu är inte denna haveriutredning en utredning. Men det kan vara rätt så intressant att ha den parallella reflexionen.

Jag sade också förra året att det känns som om Estland är nyckeln till låset. Enligt vad vi nu erfar finns det i dag helt andra möjligheter till en dialog med Estland i dessa frågor. De har under de år som har gått inte bara så att säga intresserat sig för dem. De har även tagit täten i dessa frågor. De vill klara ut oklarheterna om Estonia. De vill klara ut de frågetecken som vi år efter år inte har agerat för.

Jag välkomnar sjunkförloppsstudien. Men jag tror att vi måste ta ett samlat grepp om dessa frågetecken. Därför välkomnar jag Mona Sahlins ödmjukhet inför det som sker i Estland som hon gjorde ett uttalande om för ungefär två veckor sedan. Jag välkomnar också det svar som statsministern gav här i kammaren för en stund sedan om att han vill avvakta och se det slutresultat som den parlamentariska utredningen och expertgruppen i Estland kommer att lägga fram.

Om man har denna ödmjukhet och lyhördhet i fråga om signalerna från Estland så finns det förutsättningar för oss att prestigelöst och tvärpolitiskt och helst inte politiskt över huvud taget söka oss en väg framåt där vi kan lägga denna smärtsamma händelse och de många oklarheter som har varit en del av diskussionerna under alla dessa år.

En sak noterar jag dock, nämligen att detta är första gången som vi har haft ett verkligt samtal om Estonia här i kammaren, där olika synpunkter har brutits mot varandra.

Jag välkomnar även Erling Bager från Folkpartiet över till oss och som nu driver på i denna fråga. Om man sätter sig ned och lyssnar på experterna så undrar jag: Kan någon nämna en enda respektabel instans utanför haveriutredningen som stöder resultatet? Peter Pedersen, Claes-Göran Brandin eller någon annan får gärna gå upp i talarstolen och

nämna namnet på dessa instanser. Jag vill gärna höra det eftersom jag aldrig har hört det. Det är ingen som har sagt vilka utanför haveriutredningen som stöder detta. Det är inte någon som har gjort det. Jag är beredd att lyssna.

Jag stöder reservation 11, men jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation 10.

Anf. 78 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Då är det återigen dags för en ny debattrunda om behovet av en ny och oberoende utredning om passagerarfärjan M/S Estonias olycksaliga förlisning den stormiga höstnatten den 28 september 1994.

Låt mig först som sist säga att jag hade hoppats att vi hade kunnat bespara riksdagen att återigen behöva återkomma i denna fråga och att regeringen redan nu hade tagit nödvändiga initiativ för att få i gång en sådan här utredning. Då så inte har skett är några av oss motionärer nödda och tvungna att ånyo väcka frågan.

Dagen till ära gästas vi på åhörarläktaren av vice ordföranden i det estniska parlamentets konstitutionsutskott, Evelyn Sepp. Hon är dessutom medlem i den av det estniska parlamentet tillsatta undersökningskommittén rörande Estonias förlisning. Jag vill därför i likhet med Kent Härstedt hälsa henne varmt välkommen till riksdagen och den här debatten.

Låt mig inledningsvis, för att om möjligt undanröja diverse missförstånd, verkligen understryka att ingen av oss riksdagsledamöter eller andra som deltar i vår ideella arbetsgrupp med denna fråga i riksdagen odlar några mer eller mindre fantasifulla spekulations- eller konspirationsteorier såsom stundom har hävdats såväl av en och annan riksdagskollega som av somliga mer eller mindre dryga självutnämnda beserwissrar ur journalistkåren. Som tur är tycks dock de ljusa undantagen med tiden bli fler.

Annars får man nog konstatera, fru talman, att den svenska sökande, undersökande och grävande nyhetsjournalistiken i detta fall lyser präktigt med sin högst förvånansvärda och anmärkningsvärda frånvaro. Vi undrar ofta vad detta kommer sig av.

Vi som sedan flera år arbetar med denna fråga besjålas huvudsakligen av två oryggliga motiv. Det första är att en demokratisk rättsstat inte kan tillåta sig att acceptera att flera hundra oskyldiga människor omkommer i en fartygskatastrof utan att någon eller några ställs till ansvar på något sätt eller i någon mening. Det andra är att det i syfte att förebygga liknande olyckor för den framtida sjösäkerheten är oundgängligen nödvändigt att exakt veta hur Estonia sjönk och varför hon sjönk så snabbt. Var det brister i fartygets rumsliga disposition, var det brister i konstruktion eller material, eller var det andra faktorer som sänkte henne och gjorde det så snabbt?

Låt oss inte glömma, fru talman, att M/S Estonia under annat namn hade seglat i minst tio år tidigare på ett minst lika stormpiskat Östersjön som den olycksaliga natten, och hon har klarat sådana seglatser!

Vad kännetecknar då en rättsstat? Jo, bland annat att

- den i görligaste mån tar hand om sina omkomna medborgare och deras anhöriga,
- den garanterar att oberoende, opartiska och sakkunniga i grunden, utan intressestyrda sidohänsyn, får utreda orsakerna till en olycka,
- den förvissas sig om att ansvarsförhållanden klagörs och att ansvariga i skälig mån ställs till svars,
- den ser till att den upprätthåller en adekvat och relevant katastrofberedskap och lär av tidigare misstag och felbedömningar.

Här röjer sig alltså brister.

Vi ledamöter i Estoniagruppen är själva inte sakkunniga i skeppsbyggnad, stabilitetslära och andra vetenskaper som hör till den navala arkitekturen, utan vi lutar oss mot en nära nog enig internationell sjöfartsexpertis, som på flera punkter underkänner de förklaringar till förlisningen som den officiella Haverikommissionen har lämnat.

Det måste tyvärr också konstateras att när vi i denna arbetsgrupp hos olika myndigheter och instanser efterforskat fakta rörande Estonias förlisning och ständigt möts av hemligstämplingar på de mest märkliga grunder enligt sekretesslagen, gallrade arkiv och oförklarligt förkomna dokument, frånvaron av originalritningar etcetera, så är inte heller detta ägnat att vare sig stärka den allmänna tilliten till rättsstatens sunda funktion eller ge intrycket av att allt står helt hederligt rätt i denna sak. Sådant väcker dessvärre snarare fler frågor än vad det ger önskade svar. Varför, kan man fråga sig, fru talman, detta hemlighetsmakeri kring en civil fartygskatastrof? Varför dessa tricksanden kring dokument och handlingar som – i den mån de ännu finns kvar eller alls existerat – kanske skulle kunna kasta ljus över ett eller annat sakförhållande? Vems eller vilkas intressen står på spel?

Dessa frågor har vi allt oftare funnit anledning att ställa oss under arbetets gång med detta förlisningsmysterium. Vi vill – och det vill jag gärna säga ifrån talarstolen – förvisso ingen illa. Vi vill bara få upp alla korrekt och relevanta bedömningsgrunder på bordet. Vi undrar: Varför tål de inte alla ljuset?

När utskottsmajoriteten motiverar sitt avslagsyrkande på motionärernas vilja att tillsätta en ny oberoende internationell utredning gör man det bland annat med hänsyn till att inte ”något nytt framkommit i de behandlade motionerna”. Jag frågar mig stillsamt om majoriteten verkligen har läst motionerna, alternativt kanske inte förstått innehållet i dem? Andra talare före mig har berört och kommer efter mig att mera i detalj beröra vad som framkommit sedan vi för ett år sedan sågs i kammaren för att tala om Estonia. Därför tänker jag inte uppta tiden med det här och nu.

Och sedan nu även Estland börjat agera i riktning mot att bokstavligen gå till botten med att undersöka katastroforsakerna närmare borde, kan man tycka, fler majoritetsföreträdare för riksdag och regering börja lyfta på ögonlocken.

Vidare anför majoriteten att det operativa ansvaret för frågan om M/S Estonias förlisning ligger hos regeringen. Ja, visst är det så. Ingen har väl heller hävdad något annat. Men när regeringen synes slumra är det, i en fråga av denna dignitet, sannerligen riksdagens skyldighet att om möjligt, väcka regeringen. Det menar inte bara motionärerna, som för övrigt blivit fler, utan synbarligen även Kristdemokraternas och Miljöpartiets riksdagsgrupper och enstaka ledamöter ur samtliga övriga riksdagsgrupper som vid voteringarna hittills har stött reservationerna.

Ja, så har vi då detta med att regeringen har givit Vinnova uppdraget att handla upp dataanimerade sjunkförloppsstudier av två oberoende konsortier. Konsortierna är nu utsedda. Deras arbete ska pågå i två år och resultatet således redovisas år 2008. Åtgärden är i och för sig välment men knappast tillräcklig. Utan en närmare besiktning av fartyget på botten där hon ligger lär det nämligen aldrig gå att nå full klarhet på vissa viktiga men ännu obesvarade frågor av vital betydelse just för den framtida sjösäkerheten. Om man inte har korrekta ingångsvärden från verkligheten, till exempel detaljerade bilder från fartygskroppen och oförvanskade originalritningar, räcker det inte med aldrig så många simulerade datastudier byggda på mer eller mindre lösa hypoteser och antaganden.

Fru talman! Glädjande nog tycks alltfler, även bland opinionsbildare, förstå och inse att det finns många viktiga anledningar till att ännu återstående frågetecken kring M/S Estonias förlisning rätas ut. Jag tycker mig ana att man med viss stigande optimism och tillförsikt kan se på möjligheterna att öppna för en ny och fristående oberoende utredning – utan, nota bene, kopplingar till tidigare medverkande experter – om de olika brister och skeenden som ledde fram till olyckan, en utredning som dessutom bör få arbeta öppet och där många personer som ännu inte har fått komma till tals kan förhöras under sanningsförsäkringen.

I den andan, fru talman, yrkar jag gärna bifall till reservation 10, men jag står i princip givetvis bakom reservation 11.

Anf. 79 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa vår kollega Evelyn Sepp från det estniska parlamentet välkommen hit i dag.

Vi har fått höra hur myndigheterna under tolv års tid försökt lägga locket på i Estoniautredningen. Deprimerande nog visade statsministern ungefär samma inställning här för bara någon timme sedan.

Nu har verkligheten blivit en annan. Vi har hört hur en modig tulltjänsteman avslöjade att Estonia har använts för militärtransporter, någonting som alla förnekade innan, och om den panikartade utredning som blev tillsatt under Johan Hirschfeldt. Där var egentligen det enda uppseendeväckande som framkom att han meddelade att allt underlag för utredningen var förstört. Varför det? Kopior på tillgängliga undervattensfilmer är ofullständiga och har manipulerats. När vi krävde att få se originalen svarade dykfirman, Rockwater AS, att man hade bränt upp dem. På frågan varför man hade bränt upp dem sade de: Vi har så dåliga kassaskåp och vi vill inte att de skulle komma i orätta händer. Så frågade vi om det möjligen fanns en bränningsrapport som hade skickats till Sverige eller om det var på uppdrag från Sverige, men det fanns det inte.

Bara timmar efter förlisningen påstod den dåvarande regeringen att olycksorsaken var att bogvisiret hade fallit av. Då frågar man sig: Varför hade bulten brustit? Var det vågor, eller var det sabotage? Dykarna fann snart den undersökta bulten på botten. Då frågar man: Blev den undersökt? Nej, den kastades omedelbart tillbaka i havet. Varför det?

Utredningsunderlag, originalfilmer, låsbultar och allt som kunde ha fått betydelse för utredningen av vår svåraste sjökatastrof genom tiderna har man nu metodiskt undanröjt. Jag skulle tro att bara det motiverar en rättslig prövning.

Kanske är det ändå upptäckten – och nu ber jag särskilt Claes-Göran Brandin att höra på – av Riksrevisionens agerande, eller snarare brist på agerande, som hör till det mest oroande. Det här har man över huvud taget inte observerat. Riksrevisionen ska ju vara medborgarnas yttersta garant mot maktmissbruk och korruption inom statsförvaltningen. Riksrevisionen konstaterade i en förstudie 2004 att, som den själv sade, viktiga anteckningar som i ”en väsentlig fråga vara av betydelse för att förstå orsakerna till Estonias förlisning” hade inte blivit analyserade. Det var naturligtvis Sjöfartsverket som skulle ha gjort det. Det gäller anteckningar från ett möte mellan de svenska inspektörer som inspekterade Estonia omedelbart innan hon lämnade Tallinn för olycksresan. Det står att finna på s. 55 och 56 i Riksrevisionens förstudie.

Trots att Riksrevisionen konstaterade ”att det är viktigt att på alla sätt skapa klarhet om de frågor samtalet egentligen handlat om” förtiger Riksrevisionen den slutsatsen totalt i sin skrivelse till regeringen bara tolv dagar senare. Ett dokument om Sveriges allvarligaste sjöolycka som Riksrevisionen själv anser måste analyseras för att skapa klarhet om orsakerna till förlisningen omnämns plötsligt inte längre i Riksrevisionens slutrapport till regeringen. Tvärtom konstaterar man kort och gott att ”Riksrevisionen har beslutat att inte gå vidare med någon granskningsinsats”. Då frågar jag och många med mig: Vad var det som fick Riksrevisionen att lägga ned granskningen?

Än en gång: Riksrevisionen ska vara vår yttersta garant mot maktmissbruk och korruption. Trots det låter man en, som man själv säger, viktig analys förbli oredovisad fastän man vet att en grav försummelse begåtts. Så fungerar alltså rättsstaten i Sverige i fallet Estonia.

I en demokratisk rättsstat uppfattas staten som god gentemot medborgarna. Men precis som solen har sina fläckar, har också den goda staten det. Då och då går någonting snett. Det mest kända exemplet är kanske Watergate i USA. Men glöm inte att vi nyligen hade vår DC 3:a – ett myndighetshyckleri som några rättskaffens medborgare lyckades avslöja. Först efter 50 år fick vi veta sanningen där. Och nu sitter vi mitt uppe i vårt eget Estoniagate. Hade Watergate hänt i Sovjet hade det aldrig avslöjats. Nu hände det i en demokrati. Tack vare oförtrutna grävande journalister fick vi veta sanningarna.

Kommer Estoniagate att avslöjas? Ja, jag tror det. Det finns också hos oss oförvägna journalister, experter från Independent Fact Group, anförvanter, jurister och många andra som ifrågasatt officiella förklaringar. Låt mig bara nämna våra estniska riksdagskolleger och nestorn Sven Anér, som är en av dem som efter ett enastående arbete i dag med rätta kan se ljuset i tunneln.

Trots alla motsägelsefulla turer, först om bärgning av fartyget, sedan om betongingjutning, bärgning av kropparna, dykförbud och så vidare, har nu till sist ändå, tycks det, myndigheternas fruktansvärda dementiapparat rämnat. Alla de konspirationsteorier som nu kommer att få fritt spelrum blir omöjliga att hantera för det politiska etablissemanget. Bara en helt oberoende utredning där samtliga inblandade stater hålls utanför kan förhoppningsvis återställa förtroendet hos medborgarna. Halvmesy-rer räcker inte. För glöm inte att officiellt beskrivs Estoniakatastrofen fortfarande som en passagerarfärja som gick under på grund av hårt väder med tusentalet passagerare och uteslutande civil last. Men ingen har ens försökt förklara varför i så fall bara våra hemligaste underrättelseorgan, KSI och Must, fått se alla handlingar, varför dykare har försetts med munkavle och varför bevismaterial har undanröjts. Våra medier har inte ens frågat.

Det kan kännas genant för ett politiskt etablissemanget att lyssna till en ung och oförvägen demokrati på andra sidan Östersjön. Där har man emellertid erfarenhet av vart makthavares mörkläggning leder, och det är det man vill förhindra. Är vi därför starka nog att, likt Estland, en gång för alla låta häva den ofattbara mörkläggning som omger vår tids största sjöolycka med 852 omkomna? Förmår vi avslöja vårt eget Estoniagate eller orkar vi bara travestera Hamlet: *There is something rotten in the state of Sweden.*

Jag yrkar bifall till reservation 10.

Anf. 80 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag tyckte att det var intressant att höra det som Björn von der Esch sade angående Riksrevisionen som först ansåg att detta var en väldigt viktig fråga för att tolv dagar senare inte ens nämna den i sin rapport. Det påminner lite grann om den första socialdemokratiska regeringen som hade makten när olyckan hände och vars omedelbara reaktion var att fartyg och omkomna sjöolyckan skulle tas upp. Det var ett uttalande som man sedan väldigt snabbt gick ifrån. Vi hade också den tillträdande socialdemokratiska regeringen som väldigt tydligt sade att det var självklart att vi skulle ta upp fartyg och omkomna och att det ligger på en nations ansvar att göra detta. När den socialdemokratiska regeringen sedan tillträdde en vecka senare svängde den 180 grader och det var inte längre tal om att göra någonting sådant.

Det här skapar lite grann samma känsla. Riksrevisionen säger en sak, och sedan tolv dagar senare har man ändrat uppfattning. Hur motiverar man den ändrade uppfattningen? Vet du det?

Anf. 81 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Fru talman! Jag hade personlig kontakt med Riksrevisionen inte mindre än tre gånger för att försöka få en hållbar motivation till det här. Men jag kan inte påstå att jag fick det. Man började säga att det låg utanför ramen för deras verksamhet och sådana saker. Det är en helt ohållbar inställning.

Som vi hörde tidigare har ju Riksrevisionen tillsynen över Sjöfartsverket och Sjöfartsinspektionen och ska se till detta. Om de upptäcker oegentligheter i form av att en analys inte har blivit genomförd ska de se till att den blir genomförd, eller också får de göra det själva. De kan inte

plötsligt säga att detta ligger utanför deras område. Det är ungefär som vi hör här att det är regeringens jobb och inte riksdagens och så vidare.

Prot. 2005/06:112
27 april

Anf. 82 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Känner Björn von der Esch till om det finns möjligheter att väcka det här ärendet igen hos Riksrevisionen för att använda sig av det instrumentet och se om det går att nå ökad klarhet? Det är min konkreta fråga.

I ditt anförande riktade du dig till Claes-Göran Brandin som inte var här i kammaren just då, så han kunde inte höra den frågan.

Anf. 83 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik:

Fru talman! Det kanske rentav är någon på Riksrevisionen som har lyssnat på den här debatten och själv tar tag i det och går till den utredning som ska analyseras. Vi vet ju var den finns. Det är bara att åka dit och göra analysen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Sjöfartsfrågor

11 § Bostadsförsörjningsfrågor

Bostadsförsörjningsfrågor

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU12
Bostadsförsörjningsfrågor.

Anf. 84 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Bostadspolitiken har under många år varit gravt eftersatt. Det är egentligen inte helt fel att säga att vi inte har haft någon bostadspolitik över huvud taget. En kraftlös minister har avlösts av nästa. Det har varit prat, prat och prat. Som en följd av detta har vi bostadsbrist i tillväxtregionerna samtidigt som vi har ett oerhört dyrt överskott av bostäder i andra delar av landet. Men nu, inför valet, vill man visa musklerna och visa handlingskraft. Det gör man genom att föreslå att ytterligare utreda, att öka krånglet och att öka centralstyrningen, och alltihop utgår ifrån ett Stockholmsperspektiv.

Herr talman! Bostadspolitiken präglas av ryckighet, tillfälliga lösningar och tillfälliga bidragssubventioner, detta samtidigt som hela branschen skriker efter långsiktiga regler, regler som håller över mandatperioderna så att man vet vad som gäller framöver. Men vi kan konstatera att Socialdemokraterna hellre går i Vänsterns och Miljöpartiets ledband än försöker få till stånd en överenskommelse över blockgränserna, en överenskommelse som kan hålla över tiden.

Det är trist, för en bostad är ju en fundamental rättighet som borde stå över varje form av politiskt tjafs. Men nu fortsätter man in på en väg som jag kan garantera härifrån med hundra procents säkerhet att vi kommer att riva upp vid ett maktskifte. Ni har inte visat något som helst tecken på samförstånd, och vi har inte fått gehör för i stort sett någonting ur våra synpunkter.

Till skillnad från vänsterkartellen, herr talman, tror vi på människan. Vi tror på människans förmåga att fatta vettiga beslut. Antingen det är en bostadsinnehavare eller för all del till och med om det är en kommunpolitiker, så tror vi att de kan fatta vettiga beslut, och det behövs inga som helst pekpinnar från Stockholm. Men nu, herr talman, nu står pekpinnarna som spön i backen!

Nu ska man skärpa lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Trots att det här ansvaret klart framgår av både socialtjänstlagen, plan- och bygglagen och av kommunallagen ska det ytterligare slås fast att kommunerna har ansvaret för det här. Vi har, herr talman, inte för lite lagar i det här landet – vi har på tok för många! Och här ska vi få ytterligare en pappersprodukt som slår fast det som vi alla redan vet.

Men kommunerna ska ju nu en gång för alla skrivas på näsan från Stockholm. De ska ju inte inbilla sig, kommunerna, att det här med kommunalt självstyre är något elementärt eller någonting viktigt i vår demokrati! Nej, här ska vi in från Stockholms sida och peta och styra hela tiden!

Kommunerna ska nu tvingas instifta bostadsförmedlingar. Ett av de tyngsta syftena är, säger man, att komma till rätta med diskrimineringen på bostadsmarknaden. Diskriminering, herr talman, i alla dess former, närhelst den dyker upp, är redan i dag i allra högsta grad straffbar. Om diskrimineringen är ett problem, så beivra och åtala när ni kommer på det i stället för att ägna er åt tuppfäktning! Nu blir det ytterligare ett papper i raden av alla de andra.

Nu kommer nog någon här att säga att det inte bara är för att komma till rätta med diskriminering som vi ska ha bostadsförmedlingen, utan alla ska ha rätt att stå i bostadskö. Och visst är det fantastiskt! Jag har sagt det förut. Vi har barnomsorgsköer, vi har äldreomsorgsköer, vi har sjukvårdsköer, och jag skulle kunna fortsätta räkna upp fler köer – och nu, svenska folk, nu ska ni få ännu en kö som ni har rätt att stå i! Ni ska få lov att stå i bostadskö!

Min enkla fråga är: På vilket sätt hjälper det en bostadslös att han får stå i kö? Och i ärlighetens namn: Vad betyder en bostadsförmedling och en bostadskö för en ort som Pajala eller någon annanstans ute i glesbygden?

Sedan vill man ha en kommunal bostadsanvisningsrätt, det vill säga de kommunala bostadsföretagens kommunala lägenheter får nu inte längre förmedlas av bostadsföretagen själva, utan i alla fall minst 50 % ska förmedlas av en annan kommunal instans, nämligen bostadsförmedlingen, som ska förmedla det andra kommunala bolagets kommunala lägenheter. Märker ni inte själva hur löjligt detta är? Snacka om tupp-fäktning! Man litar alltså inte på de kommunala bostadsbolagens förmedlingsprinciper, utan nu ska vi få mer byråkrati och fler pappersvändare. Kanske är det rentav så man från vänsterkartellen tycker att man skapar nya jobb i Sverige. En sak är säker: Kostnaderna ökar, och de som får betala är som alltid skattebetalarna.

Sedan ska vi få en hyresgaranti för ungdomar. Jag har sagt det förut, herr talman: Vilken fantastisk start på vuxenlivet vänsterkartellen erbjuder våra ungdomar: dåliga skolor, inga jobb och inga bostäder! Och nu ska kommunen, över ungdomarnas huvuden, som ett utslag av den soci-

ala ingenjörskonsten, teckna avtal med fastighetsägare för att garantera att ungdomarna eventuellt ska kunna få en lägenhet.

Tänk, jag tycker det är förnedrande! Se till så att ungdomarna får jobb i stället! Låt ungdomarna bli vuxna så att de kan stå på egna ben! Och när de väl har fått ett jobb har de en inkomst, och det kommer inte att vara något problem för dem att skaffa lägenhet heller.

Så har vi då, herr talman, lagen om allmännyttiga bostadsföretag, som vi vill avskaffa. Den är tillkommen endast för att ytterligare begränsa kommunernas självstyre. Det är en lag som leder till godtycke, vilket både Lagrådet och Boverket har påtalat. Vi tar i vår reservation upp fallen Östberga och Mölndal, bara för att visa hur godtyckligt den här lagen slår. Den måste bort, och det snarast.

Herr talman! Ägarlägenheter är någonting som finns i de flesta av våra grannländer, och vi kan inte förstå varför vänsterkartellen inte kan tillåta individer att själva fatta beslut om någonting så viktigt som sitt eget boende. Hur kan ni tro att ni vet bättre än medborgarna om hur de ska bo och vilka boendeformer man vill ha? Jag kan bara säga att för oss är äganderätten fundamental, och vi lovar att omedelbart införa möjligheten till ägarlägenheter efter en valseger.

Ja, herr talman, det var lite om våra synpunkter på bostadsförsörjningen. Jag kan bara beklaga att Socialdemokraterna hellre lutar sig mot två ytterlighetspartier än söker breda samförståndslösningar över blockgränserna. Det hade ju kunnat gå. I stället står vi här i dag med två cementserade block mot varandra. Och notera en sak, mina vänner på vänstersidan: Den borgerliga alliansen är överens i varenda en av frågorna här, så lita på att det kommer att hända någonting efter valet, och det snabbt!

Jag yrkar bifall till reservation nr 1, herr talman.

Anf. 85 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att för tids vinnande yrka bifall till vår reservation nr 16 under punkt 10, men vi står självklart bakom alla de reservationer där vi finns med i det här betänkandet.

Det här betänkandet avser de motioner som vi lade fram under förra hösten, och de avser bostadsförsörjningsfrågor. Det är viktigt att notera, precis som tidigare talare var inne på, att vi inte behandlar propositioner från regeringen – för det finns det inga i det här avseendet.

Bostadsförsörjning som begrepp sätter verkliga fokus och perspektiv på bostadsfrågor. Socialdemokrater med stödpartier vill ha mer av planer och riktlinjer, mer av formella politiska processer och nya dokument, men på vilket sätt kommer det att leda till fler bostäder? På vilket sätt ska studenten, det unga paret och den person som på grund av krämpor på livets senhöst egentligen vill byta bostad eller få hindren avhjälpta i den befintliga bostaden få hjälp? På vilket sätt hjälper den typen av ytterligare pålagor och dokument deras bekymmer? Det är ju fler bostäder som behövs.

De frågor som även i dag borde vara i centrum handlar om vilka hinder det finns för dessa bostadskonsumenter att hitta den bostad som de önskar. Vilka hinder finns det för att de ska kunna efterfråga den upplåtelseform som de önskar? Vad kan man göra för att pressa boendekost-

naden för dem som redan bor, men även för dem som söker ny bostad? Vilka hinder finns det för att kontinuerligt bygga nya bostäder?

Det står 150 000 i Stockholms bostadsförmedlingskö. 40 000 av dem vill ha bostad nu. Förmedlingen har under ett år förmedlat 900 lägenheter till folk som stått i kö i ett år. 119 kommuner har enligt egen utsägo brist på bostäder. Det motsvarar mer än 60 % av Sveriges befolkning. I dessa kommuner finns mindre än 2 % lediga bostäder.

Det bostadspolitiska ansvaret är delat mellan riksdagen och kommunerna. Vi har från riksdagens sida ett ansvar och borde därför fråga oss: Vad kan vi göra för att underlätta? Vad kan vi göra för att se till att det skapas förutsättningar och rivs hinder? Kommunerna har i dag ett bostadspolitiskt ansvar som regleras i kommunallagen, socialtjänstlagen och plan- och bygglagen. Frågan är om det är den typen av lagstiftning, eller det som ni i majoriteten föreslår, som kommer att avhjälpa brist-situationen. Jag och Folkpartiet tror inte det.

Det kommunala självstyret är en viktig grundbult i svensk demokrati och en viktig del av bostadspolitiken. Det finns hinder som vi från riksdagen kan avhjälpa just för att underlätta för kommunerna. Ett typexempel är varför vi ska ha en lagstiftning som faktiskt förhindrar kommunerna att ta sitt ansvar, exempelvis vad gäller möjligheten att sälja hyresrätter till de boende. Inte minst gäller det kommuner där det råder fullständig konsensus. De boende, politikerna och det kommunala bostadsföretaget är överens. Varför ska vi från riksdagens sida då hindra dem?

Kommunal bostadsförmedling – ja, om man i kommunerna vill ha det, men varför tvingande lagstiftning? Jag kan konstatera att regeringen redan i dag kan, om den vill, ålägga en kommun att inrätta en bostadsförmedling. Jag kan också konstatera att den bostadsförmedling som finns i Stockholm bygger på frivillighet. Där har man genom att satsa på servicen och nyttan lyckats attrahera andra att ansluta sig på frivillig basis. Varför då ha en tvingande lagstiftning? Det säger vi i Folkpartiet nej till.

Vi i Folkpartiet har också reserverat oss till förmån för våra förslag vad gäller boende för våldsutsatta kvinnor. Vi menar att de ideella organisationerna i dag får ta ett stort ansvar. Vi har föreslagit att man här borde hitta former för nationell samverkan för att se till att de kvinnor och andra våldsutsatta personer som behöver bostad ska kunna hitta en bostad någon annanstans. Vi tycker inte att det är bra, att de ska behöva söka sig någon annanstans, men vi förstår samtidigt att det för den enskilde, med de faktorer som påverkar, kan vara nödvändigt. Det har vi även beskrivit i vår reservation.

Vidare vill vi öka konsumentstödet i bostadsfrågor. Jag gick in på Konsumentverkets hemsida i dag och kan konstatera att man hittar mycket information om att äga sin bostad, förvärva en bostadsrätt, köpa ett hus och mycket annat. Däremot finns det ingen information om vad som gäller för att kunna hyra en bostad, inte ens den mest elementära information. Vi har från Folkpartiet föreslagit att alla upplåtelseformer ska ha ett berättigande och att man också informerar om dem. Även detta har vi reserverat oss till förmån för.

När det gäller ägarlägenheter vill jag påminna om den resa som bostadsutskottet gjorde till vårt grannland Norge. När vi i bostadsutskottet klev in i en ägarlägenhet minns jag mycket väl att ingen förfasade sig

över hur hemskt det var att kliva in i en sådan. I många länder har man den upplåtelseformen, men inte i Sverige. Egentligen tycker jag att argumenten för varför ni avstyrker förslaget är det mest intressanta. Ni menar nämligen att de inte behövs i Sverige. Jag och Folkpartiet anser att vi ska låta de boende och aktörerna på marknaden bestämma i vilken omfattning de behövs. Ge dem möjligheten att bestämma detta!

Jag kan konstatera att frågan om ägarlägenheter återkommer väldigt ofta från de boende. Varför finns sådana inte i Sverige? Jag drar ofta parallellen till en annan upplåtelseform som finns men som inte är så vanlig på den svenska marknaden, nämligen den kooperativa hyresrätten. För den finns det en lagstiftning. När det gäller den upplåtelseformen hör jag inte samma resonemang om att det krävs ett antal eller en viss volym för att vi ska ha en lagstiftning om den. Och jag tycker att det är helt okej. Låt dem som så vill ombilda till kooperativ hyresrätt. Varför alltid säga nej?

Jag tycker också att argumenten i interpellationsdebatterna med statsrådet jämfört med vad vi kan läsa i betänkandet är intressanta. Å ena sidan säger statsrådet ofta att riksdagen beslutat att vi inte ska ha den upplåtelseformen i Sverige. Å andra sidan säger majoriteten alltid i betänkandena att regeringen inte vill införa ägarlägenhetsformen i Sverige, och de anser inte att det finns ett behov. Varför inte låta marknaden avgöra? Det tycker jag vore väldigt intressant.

Det är sannolikt få av oss i bostadsutskottet som kommer att stå där med hjälm och snickarbälte och producera bostäderna. Möjligtvis kommer vi att snickra på det egna sommarhuset. En viktig fråga är dock hur vi långsiktigt skapar förutsättningar. Hur skapar vi förutsättningar för att kunna bygga kontinuerligt? De senaste veckorna har en del av oss i utskottet träffats i olika sammanhang och också gemensamt träffat aktörer på marknaden. Då har vi kunnat konstatera att vid varje träff, antingen med enskilda eller med organisationer, finns alltid en lång lista på sådant som vi skulle kunna göra i riksdagen för att minska hindren och ta bort krånglet.

Har alla dessa personer fel? Nej, jag menar att vi borde lyssna mer framför allt på bostadskonsumenter, organisationerna, byggföretagen, bostadsförvaltarna och verkligen fundera över vad de skulle kunna göra. Carl-Axel Roslund nämnde att det är synd att det finns en sådan oerhörd polarisering i debatten, och ibland undrar jag om inte utskottet skulle kunnat vara mer aktivt.

Under det sista riksmötet i mandatperioden gör man också en återblick. Det här är min första mandatperiod, och jag kan konstatera att vi inte lyckats ta initiativ från utskottets sida. Ska det vara så omöjligt? Hade vi inte kunnat enas om någonting? Vad kommer att hända med bostadsfinansieringen? Hade det funnits utrymme för mer långsiktiga lösningar? Personligen har jag efterlyst det. Jag är inne på precis samma linje som Carl-Axel Roslund. Vissa saker inom den här sektorn kräver så långsiktiga beslut att det är synd att vi inte vet hur framtiden ser ut.

Men det finns också en förtröstan. En fråga som kom upp vid en debatt i går var vilka glädjeämnen det finns. Personligen tycker jag att det finns ett stort glädjeämne i år, nämligen att det är valår. Jag hoppas att väljarna ska tycka till och i det kommande valet verkligen visa hur de vill att den framtida bostadspolitiken ska utformas.

Folkpartiet har lagt fram många förslag i en mängd motioner som behandlats i olika betänkanden. Majoriteten har avstyrkt våra förslag. Vi har pekat på vad riksdagen skulle kunna göra genom att se över överklagandeprocessen, införa den nya upplåtelseformen ägarlägenheter, se över PBL, öka konkurrensen i byggsektorn och mycket annat. Så visst har vi möjligheter att aktivera oss mycket mer.

Herr talman! Vi har i det betänkande som i dag behandlas många reservationer till förmån för våra egna förslag. Och det finns, som sagt, ett glädjeämne i år. Väljarna får väl tycka till om den bostadspolitik som ska råda. Jag kan konstatera att tiden för lämnandet av propositioner under detta riksmöte löpte ut den 22 mars, och bostadsutskottet kommer inte att kunna behandla ytterligare motioner även om de väcks under våren. Vi får därför överlåta beslutet till väljarna.

Anf. 86 DAN KIHLLSTRÖM (kd):

Herr talman! BoU12 är ett sedvanligt motionsbetänkande som behandlar bostadsförsörjningsfrågor. Om det varit för någon vecka sedan hade vi kunnat säga: Inget nytt under solen. Nu har det, som vi hört, förekommit en del utspel på området, utspel och förslag som rent formellt inte nått oss i riksdagen.

I tolfte timmen, får man väl säga, har regeringen, starkt påverkad av samarbetspartierna, uttalat att man framöver vill ta tag i bostadsförsörjningsfrågorna. Det är i alla fall den slutsats jag drar när jag studerar betänkandet. Lite knepigt är att det hänvisas till förslag som ska läggas fram nästa mandatperiod, trots att majoriteten har haft god tid på sig att ta tag i bostadsförsörjningsfrågorna. Man kan gissa att det är en eftergift i vårbudgetförhandlingarna. Detta hindrar inte att bostadsförsörjningsfrågor är ett viktigt och intressant område, som det finns mycket att säga om. Jag står bakom alla Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Bostadsförsörjningsfrågorna har det gemensamt att de utgår från en bristsituation. Trots att det har blivit bättre fart på byggandet finns det en stor brist på bostäder. Majoritetens recept mot detta är, som jag tolkar det, mera lagar och regler styrda från Stockholm. Det handlar till exempel om att ordna bostadskön. När jag säger det ordet kommer jag att tänka på en telefonkö:

– Din plats är nu nr 46.

Så går en liten stund.

– Din plats är nu nr 34.

Fast i det här sammanhanget torde det väl snarare handla om plats 4 000, och när ett tag har gått är det kanske snarare plats 3 000.

Vad hjälper det en ung person som får beskedet att kön är så lång, även om den är obligatorisk och välordnad, att det kommer att ta fem–tio år innan man är först i kön? Kraften ska naturligtvis läggas på att minimera köerna, det vill säga att ordna bostäder.

På tal om de unga som drabbas av bostadsbristen är det mycket fokus på bostadsförmedling och köer. Jag vill i sammanhanget påminna om en ganska omfattande motion från oss kristdemokrater som visar på andra möjligheter för unga och låginkomsttagare. Vi anser att det vid sidan av stöd till hyresboende finns mycket goda skäl att med särskilda åtgärder underlätta för hushåll med lägre inkomster att äga sin bostad. Det grund-

läggande motivet är att eget ägande i allmänhet leder till billigare fastighetsförvaltning och därigenom billigare boende.

I många delar av landet är det dyrare att bo i en hyreslägenhet än i en egen bostad. För många skulle eget ägande inte bara bli billigare genom den egna arbetsinsatsen utan också mer ändamålsenligt, med förbättrade möjligheter till familjebildning genom ökad bostadsyta.

Den löpande ekonomiska situationen hindrar dock i många fall unga hushåll med låga inkomster att flytta till ett långsiktigt billigare boende. Den utmaning som bostadspolitiken måste ta sig an är att minska den betydande tröskeeffekt som kravet på egen kontantinsats innebär. Familjers, i synnerhet ungas, svårigheter att bygga upp en egen insats, behöver bemötas med åtgärder som dels gör det enklare att spara pengar till en insats, dels minskar kraven på en alltför omfattande egen insats.

Herr talman! Våra synpunkter och invändningar mot lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar står fast. Det handlar om den bristande respekt för det kommunala självstyret som lagen är ett uttryck för. Varje kommun måste ges möjlighet till sin egen planering av bostadsfrågor utifrån de lokala förutsättningarna. Kommunen har olika instrument till sitt förfogande, som vi också har hört här i debatten.

För övrigt finns det också en koppling mellan dagens situation på bostadsmarknaden och den förskjutna reformeringen av PBL. Där fick jag med det också. Jag menar att statens uppgift i bostadspolitiken, förutom det jag redan har nämnt om PBL, är att tillhandahålla de legala och finansiella instrumenten för bostadsbyggandet – inte att sedan detaljstyra det på lokal nivå.

Detta för oss osökt över till frågan om de allmännyttiga bostadsföretagen. Det kan inte vara en statlig uppgift att fatta beslut om handhavandet av de kommunala bostadsföretagen. Det ska kommunerna göra mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet. I många kommuner utgör de kommunala bolagen en bas i bostadsbeståndet och uppfattas som ett viktigt bostadspolitiskt instrument av de lokala politikerna. Den kommunala självstyrelsen måste alltid värnas vid valet om det ska finnas ett kommunalt bostadsbolag eller inte.

Någon särskild lagstiftning för försäljning av hela eller delar av kommunala bostadsföretag behövs inte. Av respekt för den kommunala självstyrelsen vill Kristdemokraterna tillsammans med övriga borgerliga partier avskaffa de lagar som den socialdemokratiska regeringen har drivit igenom för att begränsa kommunernas kontroll över bostadsförsörjningen och de egna bostadsbolagen. Förutom de konstitutionella och principiella invändningar som kan riktas mot lagen om allmännyttiga bostadsföretag kan det konstateras att den ger utrymme för ett stort mått av godtycke.

Den här debatten om bostadsförsörjningen blir inte riktigt komplett om vi inte också tar upp den eviga trätofrågan om ägarlägenheter. Precis som vi uttrycker i reservation 16 är ägandet en grundläggande rättighet i Sverige. Detta regleras i grundlagen. Trots detta är det med nuvarande lagstiftning inte möjligt att faktiskt äga sin specifika bostad. I Sverige är nyttjanderätten till en ägd lägenhet knuten till medlemskap i en bostadsrättsförening, där föreningen är ägare till fastigheten i vilken bostaden upplåts.

Att äga sin bostad innebär för många människor en social trygghet som inte kan mätas i pengar. Att veta att bostaden är ens egen och att

staten har en lagstiftning som backar upp ägandet är en trygghet för många som bor i eget hus, så kallat egnahemsboende. Ett införande av ägarlägenheter skulle tillåta ägandet av en enskild lägenhet i ett flerboestadshus på ett sätt som är jämförbart med ägandet av ett småhus. Inte minst för många äldre som vill sälja sin villa vore detta ett attraktivt bostadsalternativ.

Regelverket för tredimensionell fastighetsbildning bör utformas så att det anpassas till ett regelverk för ägarlägenheter. Gränsen om minst fem lägenheter för tredimensionell fastighetsbildning förhindrar ägarlägenheter och bör därför avskaffas.

Till slut, herr talman, vill jag ta upp frågan om stöd till kvinnor som har utsatts för våld. Den finns på agendan igen, och det är bra. Häromdagen uttalade vår socialtjänstminister att det nu minsann ska tas rejäla grepp när det gäller detta viktiga stöd. Frågan lät ny, men det är den inte. I voteringen tidigare i dag återförvisades just den frågan till socialutskottet.

Det finns redan ett antal konkreta förslag. Den frågan har också koppling till vår debatt här i dag. Det gäller boendet för våldsutsatta kvinnor. Det är ofta svårt att ordna skyddat boende. Förutom rent kommunala insatser behövs former för samverkan mellan kommuner. De behöver utvecklas.

Anf. 87 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Bostadsförsörjning kan i grunden låta rätt tråkigt, men det handlar faktiskt om hur alla människor ska få någonstans att bo. I alla fall borde det göra det. Det borde vara självklart att rätten till en egen bostad blev inskriven i bostadsförsörjningslagen.

De borgerliga har talat om behovet av långsiktighet och om att man tycker att Socialdemokraterna ska byta halsband och gå i ledband med Moderaterna i stället för med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det kan man kanske tycka, och faktum är att Socialdemokraterna faktiskt gick i det ledbandet under en period. Man avskaffade eller struntade i att återinföra en massa av de regler som fanns och som hade garanterat människorna bättre möjligheter att få en bostad. I tron att rätten skulle rädda allting lät man under ett antal år marknaden styra.

Nu har marknaden fått snart 15 år på sig, och marknaden har inte klarat av någonting av allt detta. Hemlösheten har ökat. Det har blivit svårare för ungdomar att få bostäder. Det är svårt för utsatta kvinnor att få bostad, precis som vår vän från kd, Dan, sade för en stund sedan. Man har oerhörda problem att få fram lägenheter.

Därför är det med viss tillfredsställelse som vi i Vänstern nu kan se att vårt eviga tjat om behovet av obligatoriska bostadsförmedlingar äntligen bär frukt. Varför bär det då frukt? Ja, inte är det på grund av någon uppgörelse i vårpropositionen, som en tidigare debattör trodde. Nej, egentligen tror jag att ursprunget är ett tillfälle då vi var några stycken som debatterade – det var bland andra Nina Lundström från Folkpartiet och jag och ytterligare några andra. Vi debatterade det som hände i MKB i Malmö, där det hade förekommit svarta listor. Då gick det äntligen upp för samhällsbyggnadsministern att det behövs starkare instrument för att garantera det som ni alltid hävdar att ni är för: individens enskilda rättigheter.

Då får vi fram ett förslag om bostadsförmedling som faktiskt tvingar varje kommun utifrån en lagstiftning om individens rättigheter. Det måste vara statens roll i det här fallet att bevaka att individerna har lika rättigheter oavsett vilken kommun de är bosatta i.

Nu kommer det ett förslag. Det är inte tillräckligt men helt okej. Vi vill gärna se förbättringar av det förslag som ligger. Nu kommer det utifrån erfarenheten av hur verkligheten ser ut. När man slutar drömma om att låga räntor ska rädda livet på de fattigaste inser man att det behövs ett regelverk.

Bostadsförmedlingar bygger inga hus, precis som vi riksdagsledamöter inte snickrar hus. Men en bostadsförmedling ger möjlighet för kommunen att i sitt bostadsförsörjningsansvar faktiskt ha reda på vad det är för någonting som efterfrågas. Vilka storlekar på lägenheter och vilka lägen är det man efterfrågar? Vilka hyresnivåer är det människor efterfrågar? Det skapas då en möjlighet för kommunerna, när det gäller bostadsförsörjningen, att faktiskt också planera för de grupper som i dag efterfrågar bostäder.

När det gäller Stockholms bostadsförmedling var det inte 900 lägenheter förra året. Det var i stort sett 10 000 lägenheter som förmedlades via Stockholms bostadsförmedling förra året. Däremot var det 900 lägenheter till dem som hade stått i kö i ett år.

Vi har andra förslag från Vänsterpartiet när det gäller att få fart på byggandet. Det är förslag som vi än så länge är ganska ensamma om. Det handlar om 10 miljarder årligen till att bygga hyresrätter och renovera gamla hyresrätter. Vi ska också se till att vi anpassar dem till tillgänglighetskrav och annat. De förslagen finns, men det är inte detta som vi diskuterar i det här betänkandet. I det här betänkandet diskuterar vi hur man ska göra för att fördela bostäderna rättvist.

Och visst träffar vi företrädare, Nina Lundström. I går fick jag närmast en glädjechock. Vi satt vid ett bord och åt en ganska god middag – du satt vid ett annat bord och åt en ganska god middag – ihop med fastighetsägarna. Då sade mannen vid sidan om mig, och det är en av de största fastighetsförvaltarna på den privata sidan: Det finns bara en lösning, och det är att 100 % av alla bostäder förmedlas via bostadsförmedlingen. Vill vi komma undan fiffel, svarthandel, nepotism och annat är det bara en bostadsförmedling som förmedlar efter kötid och efter sociala behov som är möjlig. Och hur ska de här lägenheterna, som vi behöver för de våldsutsatta kvinnorna, förmedlas? Jo, de kan bara förmedlas genom att det finns en bostadsförmedling som har en social förturskö där de här kvinnorna på grund av sin situation får tillgång till de bostäder och det skydd de behöver.

Vad fattas då framför allt i den föreslagna lagstiftningen, herr talman? Ja, problemet är att man inte vågar se till att få in, som min kamrat vid middagsbordet sade, 100 % av alla lägenheter. Det kräver vi i och för sig inte heller själva. Men det handlar om en anvisningsrätt som också ger bostadsförmedlingen och kommunen möjlighet att förmedla bostäder ur det privata beståndet och inte bara, som det sägs i det här förslaget, 50 % av de kommunala bostäderna.

Svaret på det här från socialdemokratin och majoriteten har hela tiden varit att man ska ha frivilliga avtal. Den gamla bostadsanvisningsrätten byggde på det. Man skulle försöka teckna frivilliga avtal. När detta inte

gick kunde man möjligtvis använda lagen, som, om jag minns det hela rätt, gav kommunen rätt till 25 % av de lediga lägenheterna. Den faran eller möjligheten, beroende på hur man ser det, gjorde att det trots allt tecknades avtal om bostadsanvisning i en rad kommuner. I min hemkommun, Malmö, tecknades det avtal några veckor innan borgarna, med Joakim Ollén i spetsen, tog makten i Malmö och därmed avskaffade lagen. Avtalen kom aldrig till stånd, och fortfarande får man inte bostäder ur det privata beståndet att förmedla.

En bostadsförmedling är mycket, mycket mer. En bostadsförmedling handlar om planering av bostäder. Det handlar om en rättvis fördelning. Det handlar om en möjlighet till sociala förturer och till medicinska förturer. Vi hälsar det förslag som kommer med tillfredsställelse och hoppas på en vidareutveckling.

När det gäller hyresgarantin säger Carl-Axel Roslund någonting i stil med: Det här vill vi inte se. Jag läser i och för sig inte er reservation på det viset, men jag frågade dem som satt vid mitt bord vad de tyckte om idén med hyresgaranti. De sade: Lysande, en fantastisk idé. Och det var inte bara mannen som ville se 100 % via bostadsförmedlingen, utan det var även de andra. Och det var innan det andra glaset vin serverades – jag lovar.

Fastighetsägarförbundet i Skåne har lagt fram ett alldeles eget förslag som har stora likheter med Centerns förslag på arbetsmarknaden, nämligen att man ska kunna provbo i två år utan något som helst besittningsskydd. Hyresgarantin har någonting annat i sig som är bättre. Människor får sitt besittningsskydd, men hyresvärden är också medveten om att man, om det skulle krångla, kommer att få en ersättning för upp till tre månaders förlorade hyror.

Det här är ett gemensamt åtagande mellan kommun och stat. Det statliga bidraget på 100 miljoner, som föreslås i vårpropositionen, kommer att innebära att de kommuner som går med i det här systemet kommer att tjäna pengar på systemet. Det är jag fullständigt övertygad om. De flesta människor kommer att vilja betala sin hyra och kommer att bevaka sin lägenhet.

Det som gläder oss ännu mer är att det här inte bara, som Lotta Jaenson som är ungdomsbostadssamordnare föreslog, är någonting som är riktat till ungdomar, utan det gäller även andra grupper som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Jag har svårt att förstå vad det är för fel på det här systemet. Vad är det som är fel i att vi ser till att ge fastighetsägarna en viss indikation på att de ska ta emot dem som de nu utestänger från bostadsmarknaden? Skulle det gå åt pipan med hyresinbetalningar lovar kommunen att se till att det inte ska drabba fastighetsägarna personligen. Det är en möjlighet att få in folk på bostadsmarknaden som i dag står utanför.

Herr talman! De allmännyttiga bostadsföretagen och deras roll lämnar jag över till vår expert, Owe Hellberg, som kommer upp lite senare i debatten och tar de frågorna.

I övrigt, herr talman, yrkar jag bifall till vår reservation 8 som handlar om bostadsanvisningsrätt. Det gör jag mest utifrån att vårt förslag om bostadsförmedling delvis blir tillgodosett i det förslag som har kommit som en departementsskrivelse.

Det finns en punkt till som jag vill ta upp när det gäller förutsättningarna för att få bostad. Det har sagts här att PBL på något sätt skulle ge människor rätt att få bostad. Kan någon visa mig var i PBL det står att människor har rätt att få en bostad? Det sägs att socialtjänsten garanterar folk bostäder. Kan någon visa mig var i socialtjänsten det finns en garanti för bostäder? Det sägs att kommunallagen ger folk rätt att få bostäder. Kan någon av dem som nu har hänvisat till de här tre lagstiftningarna visa var i lagstiftningen det finns någon garanti för att få bostad? Detta var för mig en fullständig nyhet.

Däremot finns det en möjlighet – och den har funnits många gånger tidigare – att ställa upp på Vänsterpartiets förslag, att man i socialtjänsten ska skriva in rätten till egen bostad som ett bistånd. Det finns inte med i detta betänkande, men det kommer i socialutskottets betänkande, och det har funnits ett antal gånger tidigare. Än så länge tror jag att samtliga partier har röstat emot det förslaget.

Det finns ingen lag i Sverige som garanterar individens rätt till bostad. Vi kan då gå ut och titta internationellt. Det finns i alla fall ett land som nu har stiftat den lagen, och det är Skottland. Jag föreslår att nästa bostadsutskott – där kommer inte jag att finnas – gör en studieresa till Skottland och ser hur man tänker lösa det som alla andra säger är en omöjlighet.

Anf. 88 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Som Sten Lundström mycket väl vet har Folkpartiet, inte minst när vi behandlade det bostadspolitiska målet, verkligen tryckt på att man ska omformulera det, så att det tar sitt avstamp i bostadskonsumentens rättigheter, så att säga. Jag kan konstatera att Vänsterpartiet i det fallet faktiskt sade nej till detta.

Men det är egentligen inte skälet för mig att begära replik, utan det handlar mer om diskussionen kring tvång kontra frivillighet.

100 % borde lämnas till bostadsförmedlingen säger man. En fastighetsägare kan ju göra det. Frågan är om man i lagstiftningen ska säga att alla ska göra det.

Ett annat problem som jag försökte påtala från talarstolen är att man i Boverkets bostadsmarknadsenkät kan påvisa att de kommuner som anger brist har mindre än 2 % lediga lägenheter. Jag menar att sätta fokus på att sortera köerna när man inte har ett inflöde av lägenheter är ett stort bekymmer. Om vi får i gång ett större utbud av bostäder, att det nyproduceras och produceras sådant som skapar flyttkedjor skulle ungdomarnas situation förbättras i stor utsträckning.

Carl-Axel Roslund var inne på frågan om arbetsmarknadens funktions sätt. Jag tycker att vi sviker våra unga. Det är otroligt svårt att hitta jobb, det är otroligt svårt att hitta försörjning och därmed också svårt att få ett hyreskontrakt.

Det som gjorde mig väldigt bekymrad, Sten Lundström, var när du ville hänvisa våldsutsatta kvinnor till bostadskön och tog upp diskussionen om bostadsförmedlingen i det sammanhanget. Det här är människor som behöver oerhört stora insatser. De kräver en speciell typ av boende.

Jag vet att Sten Lundström är en mycket skicklig bostadspolitiker. Därför vill jag fråga: På vilket sätt anser Sten Lundström att kösystemet ska hjälpa de här kvinnorna?

Anf. 89 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Det var naturligtvis inte vad jag sade. Jag sade att om det finns en bostadsförmedling som har lägenheter att leverera när det gäller sociala förturer är det klart bättre än det system vi har i dag där det inte finns några lägenheter att förmedla över huvud taget.

Bostadsförmedlingen kan vara den instans som ser till att det finns lägenheter tillgängliga för de kvinnor som behöver det omgående. Jag har aldrig sagt att de ska ställa sig i kö i väntan på att något ska bli ledigt. Förutom att bostadsförmedlingen levererar lägenheter enligt köordning finns det något som heter social-medicinsk förtur, och bostadsförmedlingen måste se till att sådan finns.

När det gäller tvång och frivillighet handlar det om vem det är tvång och frivillighet för. För Nina Lundström är uppenbarligen tvånget för fastighetsägarna eller de kommunala bostadsbolagen värre än frivilligheten och rättigheten för individen att efterfråga och få en bostad på rättvisa villkor.

Under min tid som kommunpolitiker verkade jag för en kommunal bostadsförmedling i Malmö. Jag ser som min uppgift som riksdagsledamot att garantera individer var i landet de än bor möjlighet att på rättvisa och tydliga villkor få en bostad och inte ständigt och jämt sorteras undan på grund av inkomstkrav, etnicitet, tillfällig arbetslöshet eller tidigare betalningsanmärkningar. Listan kan göras hur lång som helst.

Nu kommer vi att tvinga alla fastighetsägare som har mer än 20 bostäder att hyra ut att öppet redovisa vilka grunderna är för att få en bostad även om man inte är anmäld hos bostadsförmedlingen. Bostadsförmedlingen kommer att ha en klar genomlysighet där människor kan se vad kravet är för att få en bostad.

Anf. 90 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Vi i de borgerliga partierna och Vänsterpartiet har ju gjort gemensam sak i utskottet när det gäller att genomlysna de krav som ställs. Vad hjälper det att stå på plats nr 1 om du ändå inte blir godkänd som hyresgäst eftersom du exempelvis inte har någon inkomst, vilket är ett relevant krav bland många andra krav som ställs?

Jag tycker att det är viktigt att få en genomlysning av de krav man ställer på hyresgäster.

Vänsterpartiet var ju med på den träff vi hade med Stockholms bostadsförmedling. Man kunde konstatera att det var viktigt för dem att arbeta effektivt, skapa nytta och se till att leverera en bra verksamhet och att det var en viktig faktor för att fler och fler fastighetsägare skulle lämna ifrån sig lägenheter och tycka att det är en typ av samarbete.

Den möjligheten finns för regeringen. Vilka initiativ har Vänsterpartiet tagit för att regeringen ska använda sin rätt enligt lagstiftningen för att ålägga kommuner att inrätta obligatoriska bostadsförmedlingar?

Jag tycker att det är ett dåligt förslag. Jag tycker att det lokala självstyret och de olika förutsättningarna påvisar att vi inte ska tvinga utan att det är andra åtgärder som måste till. Det behövs parallella åtgärder för att skapa möjlighet, inte minst för unga, att få en bostad.

Min följdfråga gäller våldsutsatta kvinnor. De behöver ju också specifika åtgärder i bostäderna. Det är inte vilka bostäder som helst. Vi säger i

vår reservation att det gäller trygga bostäder med en rad arrangemang för dem som så behöver. Det är inte vilka bostäder som helst.

Jag är mycket förvånad över att Vänsterpartiet har avstyrkt vårt förslag, det som vi har reserverat oss mot. Jag trodde att Vänsterpartiet brukade ställa upp på den typen av yrkanden.

Anf. 91 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan nu också.

I socialutskottets betänkande som blev återremitterat fanns ett lysande förslag från Vänsterpartiet om samma sak. Borgerligheten valde att inte ställa upp på den reservation som fanns utan man valde att i stället återremittera hela ärendet.

Vi vill, precis som Morgan Johansson uppenbarligen har uttryckt, ålägga varje kommun att se till att det finns en kvinnojour antingen i kommunal regi eller, där det är möjligt, i frivilligorganisationernas regi. Jag tror att vi är överens om det.

Så till frågan om vad Vänsterpartiet har gjort när det gäller att avkräva regeringen att starta bostadsförmedlingar på orter med stor bostadsbrist. Jag hinner inte redovisa allt, men det är inte lite. Vi har uppvakttat, vi har interPELLERAT, vi har skrivit enkla frågor och vi har tagit upp det i förhandlingar. Jag har tillsammans med kommunalrådet i Malmö direkt tillskrivit regeringen att Malmö kommun borde bli ålagd att inrätta en bostadsförmedling. Vi har gjort massor.

Det är bara att konstatera att viljan inte har funnits tidigare. Nu kommer ett obligatorium med möjlighet för till exempel Pajala, om man kan visa att man har en sund bostadsmarknad där man inte utestänger folk från rätten till bostad, att få dispens från att ha en bostadsförmedling.

Med det har jag delvis också svarat en annan som ska replikera på mig.

Anf. 92 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Sten Lundström kan man få intrycket att om vi bara får en bostadsförmedling så löses alla problem.

Problemet är ju att det finns för lite lägenheter. Det är det stora problemet. Det är som om ni inte vill prata om det, utan bara om en massa annat. Hur ska bostadsförmedlingen kunna lösa bostadsbristen?

Du säger att om vi bara får en bostadsförmedling blir det en rättvis fördelning av lägenheterna. Då är det ingen nepotism, inget mygel och inget maktmissbruk.

Sten Lundström! Jag minns när vi hade bostadsförmedling i Malmö. Jag minns hur det gick till. Hade man bara kontakter så ordnade det sig. Jag vågar påstå att det inte fanns en socialdemokratisk politiker som inte bodde jädrigt ändamålsenligt. De hade de kontakter som vanliga människor inte hade. Det är det du vill tillbaka till. Det vill definitivt inte jag.

Det som är de riktigt stora problemen på bostadsmarknaden är problemfamiljerna. Det är familjer med missbruk och liknande. Hur löses det via en bostadsförmedling? Menar du att en fastighetsägare inte ska ha rätt att säga nej? Även om det är en riktigt grov missbrukare ska fastighetsägaren inte ha rätt att säga nej utan måste ta emot. I bästa fall får han då lägenheten. Jag garanterar att han åker ut lika fort igen på grund av

misskötsel. Det håller i hyresnämnden och överallt. För honom har du inte löst det.

Nog måste väl fastighetsägaren ha rätt att säga nej när det är uppenbart störande människor? Deras problem löser du inte med din bostadsförmedling.

Jag tyckte att du sade att bostadsförmedlingen också ska stå för planering av bostadsbyggandet. Vad har bostadsförmedlingen med det att göra?

Du sade att bostadsförmedlingen ska ha lägenheter för social förtur, misshandlade kvinnor och så vidare. Det är ju socialtjänstens uppgift. Socialtjänsten i varje vettig kommun har den typen av lägenheter.

Anf. 93 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var ganska många frågor.

Nej, du har lyssnat dåligt, Carl-Axel. Det är i och för sig inget ovanligt. Jag pratade ganska mycket i början av mitt anförande om att bostadsförmedlingen inte löser bristen på bostäder; den ser bara till att fördela bostäderna på ett rättvist sätt. Jag pratade om vår satsning på 10 miljarder årligen för byggande av hyresrätter och annat. Jag är fullständigt överens med Carl-Axel Roslund om att det behöver byggas och att det behöver byggas mycket. Nu har till och med statsministern kommit på att det är 50 000 lägenheter årligen som behöver byggas. Det är möjligt.

Jag kan bara konstatera att när vi kommer till konkreta åtgärder för att få i gång byggandet är du lika naken som en nudist på Ribersborg. Varje gång vi lägger fram förslag om hur man ska kunna stimulera byggandet säger du nej. Varje gång vi lägger fram förslag om att se till att bygga bostäder som de som framför allt står utan bostad i dag har råd att efterfråga säger du nej. Jag tror till och med att du hurrar när fastighetsägarna går till Europadomstolen eller EU-kommissionen och, om man vinner målet, skruvar upp hyrorna för en lägenhet i allmännyttan på 70 kvadratmeter med ungefär 1 200 kr i månaden.

Anklaga inte oss för att inte vilja göra någonting! Vi har lämnat mängder med förslag på hur man kan öka byggandet. Redovisa i stället vilka förslag ni själva har för att öka byggandet. Ni vill ju avskaffa alla former av subventioner för byggandet.

Problemfamiljer, ja, det är möjligt att du delvis har rätt, att de som stör för mycket inte kan bo i ett flerfamiljshus. Jag kan dela den uppfattningen. Det är inte alltid jätteroligt att ha sådana grannar. Men det vi säger, rätten till en bostad, är något helt annat. Har jag behov av annat stöd, har jag på grund av missbruk behov av samhällets stöd, har inte det med min rätt att bo att göra.

Anf. 94 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Apropos min hörsel, Sten Lundström, vill jag säga att jag har selektiv hörsel. Jag silar strunt och hör det som är viktigt.

Jag tycker att du backar nu. Det var ett lysande tal om bostadsförmedlingens alla fördelar som vi hörde innan. Nu tycker jag att du backar. Du erkänner att bostadsförmedlingen inte löser något av dessa problem. Med största sannolikhet kommer det att skapas ett antal nya.

Återigen, jag tror jag sade det vid förra bostadsdebatten, det är ingenting framåt i det ni föreslår. Ni föreslår en återgång till 60-talets bostads-

politik. Varenda åtgärd ni kommer med är det vi hade på 60-talet. Det var dåligt då och det är dåligt i dag.

Sedan frågar du vad vi själva har för förslag. Jag var tvungen att gå och hämta dem, för de är så många, Sten, att jag inte kunde hålla dem i huvudet.

Vi har föreslagit en bättre konkurrens i bygg- och materialbranschen. Vi vill snabba på hela processen. Det gör att även små byggmästare kan vara med. I dag slås de ut. De klarar inte att vänta så länge som i dag.

Vi vill se över miljölagstiftningen så att det blir lättare att bygga i städerna. Vi har haft jättediskussioner om att man ska kunna bygga i staden, men där läggs en "död hand" av dig och ditt systerparti.

Vi vill ha sänkt skatt på boendet. Det har vi gått ut med många gånger. Skatten står för 65 % av hyreskostnaden.

Vi vill ha ett hyressättningssystem, i princip det som MKB i Malmö visade upp. Det tycker vi är alldeles lysande.

Vi vill lätta upp strandskyddet. I massor av kommuner i Sveriges inland är de enda attraktiva lägen man kan bygga på och locka till sig folk med strandnära. Det sade ni nej till.

Vi vill ha ägarlägenheter. Vi vill ha skattelättnader för den som hyr ut i andra hand och så vidare.

Och framför allt, Sten, är vi beredda att slå fast regler som håller över tiden. Ryckigheten är det värsta hotet mot bostadsmarknaden.

Anf. 95 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Ryckigheten i bostadspolitik har ni haft möjlighet att undvika länge. Det hade bara varit att ställa upp på de förslag som vi har lagt fram så hade det inte blivit någon ryckighet.

Era hållbara lösningar är inte mer hållbara än någon annans lösningar. Den långsiktighet som man pratar om i politiken, som om politik skulle vara någonting som inte hade med ideologi eller framtidssyn på hur samhället ska se ut att göra, ger jag inte mycket för.

Jag kan konstatera att du bland annat räknade upp sänkt skatt. Vi vill avskaffa fastighetsskatten på hyresbostäder. Ökad konkurrens är det ingen som är emot. När det gäller strandskyddet kommer det väl en del förändringar också. Man kommer att ha mer eller mindre skyddsvärda stränder. Det mesta av det du tar upp kommer inte att skapa särskilt många bostäder.

Ägarlägenheter – den debatten har vi haft många gånger, faktiskt ända sedan jag kom in i den här kammaren. Vår invändning mot ägarlägenheter är framför allt att det innebär, precis som i Norge, att man köper ägarlägenheter inte för att bo i dem utan för att hyra ut dem. Så ser det ut i Oslo. Så ser det ut på de flesta andra ställen. Man bor inte i så stor utsträckning i sina egna lägenheter.

Är du intresserad av en bostadsmarknad som i Oslo där man också bygger två ingångar till en trerumslägenhet, där en stor del av befolkningen, framför allt unga människor, ska vara inneboende? Det är det förslaget ni har när det gäller skattelättnader för att hyra ut del av egen bostad.

Nej, herr talman, för väljarna är det här en väldigt enkel situation faktiskt. För väljarna handlar det om partier som vill sälja ut allmännyttan, som vill privatisera, som vill höja hyrorna och som vill göra det ännu

svårare för dem som står längst från bostadsmarknaden. Det är valet om man stöder den orange alliansen.

Mot det står ett annat alternativ, ett alternativ som satsar på en social bostadsmarknad där alla ska ha lika möjlighet att få bostad. Där ska också byggas bostäder till priser som alla människor har möjlighet att efterfråga.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU9 Ändringar i lagen (2001:558) om vägtrafikregister

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU13 Trafiksäkerhet

Punkt 1 (Mål och prioriteringar)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

146 för utskottet

115 för res. 1

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 21 v, 12 mp, 1 -

För res. 1: 40 m, 35 fp, 25 kd, 15 c

Frånvarande: 32 s, 15 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 5 mp, 1 -

Punkt 2 (Alkohol i trafiken)

1. utskottet

2. res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

147 för utskottet

115 för res. 2

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 21 v, 12 mp, 1 -

För res. 2: 41 m, 35 fp, 24 kd, 15 c

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 5 mp, 1 -

Punkt 5 (Barn och ungdomar)

1. utskottet

2. res. 7 (v)

Votering:

124 för utskottet

23 för res. 7

115 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 11 mp, 1 -

För res. 7: 1 fp, 21 v, 1 mp

Avstod: 1 s, 41 m, 33 fp, 25 kd, 15 c

Frånvarande: 31 s, 14 m, 14 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 5 mp, 1 -

Punkt 10 (Övervakning och ägaransvar vid automatisk hastighetsövervakning)

1. utskottet

2. res. 11 (mp, c, -)

Votering:

236 för utskottet

28 för res. 11

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 41 m, 35 fp, 25 kd, 21 v, 1 c

För res. 11: 14 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 12 (Trafikförseelser och sanktioner)

1. utskottet

2. res. 14 (mp, -)

Votering:

225 för utskottet

14 för res. 14

25 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 41 m, 34 fp, 1 kd, 21 v, 15 c

För res. 14: 13 mp, 1 -

Avstod: 1 fp, 24 kd

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU12 Sjöfartsfrågor

Punkt 1 (Allmänt om regler för sjöfarten)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, kd)

Votering:

204 för utskottet

60 för res. 1

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 41 m, 21 v, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 1: 35 fp, 25 kd

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 2 (Rationaliseringar inom Sjöfartsverket)

1. utskottet

2. res. 2 (m, c)

Votering:

207 för utskottet

56 för res. 2

1 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 35 fp, 24 kd, 21 v, 13 mp, 1 -

För res. 2: 41 m, 15 c

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 14 (Miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet)

1. utskottet

2. res. 8 (s)

Votering:

130 för utskottet

133 för res. 8

1 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll res. 8.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 41 m, 35 fp, 25 kd, 15 c, 12 mp, 1 -

För res. 8: 112 s, 20 v, 1 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 31 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 15 (M/S Estonias förlisning)

1. utskottet

2. res. 10 (kd)

Votering:

221 för utskottet

38 för res. 10

4 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 39 m, 33 fp, 20 v, 15 c, 3 mp

För res. 10: 1 s, 2 m, 1 fp, 25 kd, 1 v, 7 mp, 1 -

Avstod: 1 fp, 3 mp

Frånvarande: 32 s, 14 m, 13 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Lennart Hedquist (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 16 (Sjöfartsskydd)

1. utskottet

2. res. 12 (v)

Votering:

240 för utskottet

22 för res. 12

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 41 m, 34 fp, 23 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 12: 1 kd, 21 v

Frånvarande: 31 s, 14 m, 14 fp, 9 kd, 7 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § (forts. från 11 §) **Bostadsförsörjningsfrågor** (forts. BoU12)

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

Anf. 96 LEIF JAKOBSSON (s):

Herr talman! I dag diskuterar vi bostadsutskottets motionsbetänkande om bostadsförsörjningsfrågor. Det är utmärkt att vi får chansen att här i dag redogöra för våra respektive ståndpunkter inför höstens val.

Frågeställningen är följande: Vilket ansvar har samhället för bostadsförsörjningen eller, konkretare uttryckt, för att människor har någonstans att bo?

Den socialdemokratiska politiken är väl känd. Vi anser inte att bostaden är en konsumtionsvara bland andra. Tvärtom – samhället har ett ansvar för att se till att alla, och verkligen alla, har en god bostad. Det är, enligt vårt sätt att se det, lika grundläggande som god hälsa, utbildning och arbete för att kunna leva ett värdigt liv. Vi vet att marknadskrafterna inte kan lösa den utmaningen. Samhället och politiken måste vara med, aktivt pådrivande, planerande och styrande.

Därför har vi under de senaste åren steg för steg tillfört nya verktyg och medel för att öka bostadsbyggandet. Och vi har lyckats över all förväntan. De mål som vi satte upp inför valet 2002 och gick till val på, om att bygga 30 000 lägenheter per år, når vi med råge.

Vi har också tagit itu med kostnaderna för boendet, de höga produktionspriserna, som omöjliggjorde byggandet av hyresrätter för människor med normala inkomster för några år sedan. Den politiken har också lyckats. Nu sjunker hyrorna i de nyproducerade husen.

Det är en kombination av mångas insatser: kommunerna, som har sett till att markpriser, anslutningsavgifter och annat har hållits på rimliga nivåer, och byggherrarna, som har lyssnat på Byggekostnadsdelegationen och tagit tag i konkurrensfrågorna, produktionsfrågorna och allt det och nu kan producera på ett betydligt billigare och effektivare sätt. Men det är också de insatser vi har gjort härifrån kammaren genom investeringsstöd och reducering av moms som har gjort det möjligt att bygga och att bygga till rimliga kostnader.

Vår nästa stora utmaning är att modernisera bostadsmarknadens arbetssätt, se till att vi kan komma bort från gamla och omoderna sätt, som att folk ska behöva sitta och ringa runt till alla fastighetsägare i en kommun och liknande, att kommunerna ska inrätta någon form av kö eller förmedling och service där man kan söka bostad samt att fastighetsägarna ska redovisa sina uthyrningsprinciper offentligt. För att underlätta för ungdomar föreslår vi hyresgarantier. Det är stelbenta regelverk som väldigt många fastighetsägare i dag använder sig av, där bara fast anställning och annat godkänns, och vi vill även den här vägen se till att fler ska få tillgång till de bostäder som nu byggs.

Vi har fått fart på byggandet. Vi har fått ned boendekostnaderna. Nu ska vi se till att alla får likvärdiga chanser att få den bostad de vill ha. Man kan verkligen säga att det som ni säkert har hört av oss förr, stolta men inte nöjda, passar väldigt bra här.

Herr talman! Vilket är då alternativet? Ja, i dag skulle vi haft möjligheten att få se det samlade offensiva borgerliga programmet för vår bostadsförsörjning och vad det är man tänker gå till val på. I dag behandlar vi ju de motioner som de borgerliga partierna har skrivit om vad man vill göra framöver, och vi har möjlighet att diskutera det i dag. Det handlar inte om att reagera på regeringens politik utan om att tala om vad man vill. Då borde det program som man kan utläsa av dagens reservationer vara det borgerliga valprogrammet för bostadsförsörjningen.

Det ser ut så här, om jag går igenom reservation för reservation.

1. Avskaffa lagen om bostadsförsörjning. Det betyder att man inte vill att kommunerna längre ska ha ansvaret för att planera för medborgarnas bostadsbehov, behovet av ombyggnad och tillgänglighet. Man vill också ta bort skyldigheten att inrätta bostadsförmedling där sådan behövs.
2. Man vill att privata bostadsförmedlare ska få ta hur mycket betalt de vill av de bostadssökande.

3. Man vill i förebyggande syfte klargöra att man under inga omständigheter kan tänka sig att bostadsförmedlingarna skulle kunna få någon rätt att förmedla privata fastighetsägares lägenheter.
4. Man vill avskaffa lagen om allmännyttiga bostadsföretag, det vill säga göra det fritt fram att sälja ut allmännyttans hyresrätter. Man vill att kommunerna ska kunna ta ut hur höga vinster man vill från hyresgästerna.
5. Man vill införa ägarlägenheter. Det är egentligen ett stickspår, en död fråga. Jag tror att den lever bara i delar av den borgerliga gruppen i bostadsutskottet.

Det är programmet. Det är de reservationer som finns i det här betänkandet om bostadsförsörjning, alltså: Bort med kommunernas ansvar för bostadsfrågorna! Låt privata bostadsförmedlare skinna bostadslösa! Fritt fram för att sälja ut allmännyttan! Överbeskatta hyresgästerna i kommunala bostadsföretag! Erbjud ägarlägenheter! Det är precis det som står där.

Frågan man ställer sig är: Vart leder den politiken? Vad blir det av det här? Jo, den leder precis till den bostadspolitiska situation som rådde i konungariket Sverige våren 1994. Då var de lagar som ni nu vill ta bort på plats, och då rådde detta – förutom ägarlägenheter, som ni inte hann eller inte kom överens om att genomföra när ni hade den borgerliga regeringsmakten. Det var precis så det såg ut våren 1994.

Hur såg bostadssituationen ut då? Vi kan jämföra med i dag. Hur såg situationen ut på bostadsmarknaden?

Bostadsrättsföreningar gick i konkurs på löpande band. Folk till och med smygflyttade ur sina bostadsrätter på nätterna för att man skulle slippa ta ansvar för föreningens dåliga ekonomi. Det stod tomma lägenheter i alla delar av landet för att folk inte hade råd att betala hyrorna. Familjer flyttade till allt mindre lägenheter och trängde ihop sig för att sänka bostadskostnaderna. Ungdomar kunde inte ens drömma om att planera att flytta till något eget. Byggbranschen kollapsade. Nästan alla medelstora byggbolag gick i konkurs för det fanns inga byggjobb att utföra. Det byggdes naturligtvis inte heller några bostäder under de åren. Stora skaror byggnadsarbetare blev arbetslösa. Lyftkranar och grävmaskiner antingen skrotades eller såldes billigt till Sydostasien.

Så såg det ut 1994, när lagstiftningen och bostadspolitikens verktyg såg ut som den borgerliga alliansen i dag vill att det ska se ut år 2006.

Min fråga är väldigt enkel. Ni kan inte på allvar mena att ni vill tillbaka till detta bostadspolitiska fiasko. Har ni glömt eller har ni förträngt hur det såg ut? Eller är det verkligen er vision att vi ska tillbaka till hur det såg ut 1994? Det är faktiskt vad ni föreslår i det här betänkandet.

Det hade funnits utrymme för er att i motioner presentera förslag om hur samhället offensivt kan se till, utifrån era värderingar och era politiska program, att alla verkligen får rätt till en bostad. Men ni har valt, summerat alla dessa reservationer, att föreslå att allt som har hänt under senare år ska upphävas och vi ska tillbaka till den eländiga situation som rådde 1994. Inte ett uns av nytänkande från den borgerliga oppositionen!

Herr talman! Jag yrkar avslag på samtliga reservationer.

Anf. 97 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Då är det alltså den nya propositionen som ska komma från den socialdemokratiska regeringen under våren som riksdagen inte kan behandla. Låt mig ställa en fråga till Leif Jakobsson.

Med dagens lagstiftning är det möjligt för regeringen att inrätta den obligatoriska bostadsförmedling som Leif Jakobsson så varmt har talat för från talarstolen. Varför har ni inte ålagt Malmö, Göteborg med flera kommuner att i så fall göra detta? Den möjligheten har regeringen redan i dag utifrån gällande lagstiftning.

Anf. 98 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Låt mig först säga ett ord om bostadsförmedlingen. Jag tycker att det i debatten i dag har varit väldigt svepande formuleringar och näst intill hånfullt om att människor ska få stå i kö. För oss som deltar i den här debatten i dag, herr talman, är det inget problem att komma i kontakt med någon som hyr ut lägenheter. Men jag möter oerhört många människor som skulle känna en bekräftelse bara genom att få lov att komma fram i en telefonväxel, få lov att fylla i ett papper och säga: Jag vill ha en bostad. Oerhört många människor, framför allt med invandrarbakgrund, förvägras denna rätt i dag. De får bara ett samtal: Tyvärr, vi har inga lägenheter.

Beakta det här! Det är väldigt många människor som inte har vår privilegierade situation, som har ett oerhört utsatt läge på bostadsmarknaden och är diskriminerade. De säger på varje möte som man är på: Vi vill ha en bostadsförmedling. Vi vill faktiskt manifestera vårt behov, att vi behöver en större lägenhet eller en lägenhet över huvud taget.

Frågan är nu varför vi inte har infört det här eller varför regeringen inte har använt den möjlighet som finns i nuvarande lagstiftning. Det är väl en bra fråga att ställa till regeringen i och för sig. Men låt mig säga så här: Det vi nu gör är att faktiskt komma med en betydligt modernare och mer utvecklad form av bostadsförmedling som också handlar om service och att på olika sätt kunna underlätta för fastighetsägarna i deras jobb med uthyrning och liknande. Så det här blir ett mycket mer komplett förslag, och ett modernt förslag.

Anf. 99 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Men det var inte svaret på min fråga. Med en utskottsmajoritet – vi hörde Sten Lundström som var inne på samma fråga – och om ni anser att det här är lösningen, varför då invänta en proposition som riksdagen inte kan behandla när dessutom frågan är möjlig att avgöra med gällande lagstiftning? Ni har ju utskottsmajoritet. Ni har ju möjlighet att agera. Varför använder ni då inte dagens lagstiftning? Jag har talat för andra lösningar. Vi har, tror jag, ett 60–70-tal yrkanden i våra motioner på hur vi tror att bostadspolitiken kan förbättras, men jag är mycket förvånad, Leif Jakobsson. Utifrån dagens lagstiftning har regeringen, ni Socialdemokrater med stödpartier, möjlighet att införa detta. Varför då invänta en proposition som vi inte kan behandla? Ni har ju möjlighet att använda lagstiftningen. Varför gör ni inte det?

Anf. 100 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Därför att vi ska införa en lagstiftning med ett brett spektrum på hela bostadsförmedlingsverksamheten. Det kommer att bli fantastiskt bra, är jag ganska övertygad om, när vi väl kommer dithän. Jag konstaterar en enda sak: Inte ett ord om förslag eller hur den bostadsförsörjningspolitik skulle se ut som ni vill ha utan tillbaka till 1994 och kaoset. Det är det borgerliga svaret.

Anf. 101 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! De kommunala bostadsbolagen, som utgör den största delen av allmännyttan, är en omistlig del i den sociala bostadspolitiken. Kommunerna kan via sina ägardirektiv ställa krav på en social bostadspolitik för att till exempel motverka boendesegregation. Trots det är bostadsbristen stor, och det behövs framför allt fler hyresrätter, för ungdomar, för stora barnfamiljer och andra utsatta grupper. På senare år har det byggts en hel del hyresrätter, men tyvärr har det också försvunnit 100 000 hyresrätter de senaste tio åren, mest privata men även i allmännyttan. Det försvårar utsatta gruppers möjligheter på bostadsmarknaden, och varje omvandlad hyresrätt bidrar till en ökad boendesegregation. Vänsterpartiet anser att allmännyttan är så viktig att den ska finnas i alla Sveriges kommuner utan undantag.

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag, den så kallade allbolagen, bör skärpas i flera avseenden så att den fungerar bättre som skydd för att bevara allmännyttan och som skydd mot hyreshöjningar som inte är befogade. Därför är det bra att regeringen tillsatt en särskild utredare som ska se över lagen. Jag vill nu redovisa vad Vänsterpartiet vill göra för förändringar i lagen. Jag vill också passa på att framföra vår ståndpunkt att bostadspolitiken inte är en EU-fråga utan ska hanteras utifrån nationella förhållanden.

Större kommuner inrättar någon form av koncernbildning, av praktiska skäl men också tyvärr av skatteplaneringsskäl. Tyvärr är det då ofta så att de kommunala bostadsbolagen får dela ut koncernbidrag till sina ägare som är betydligt större än vad utdelningsbestämmelserna säger i allbolagen. Den luckan måste täppas till och sanktionsmedel återinföras mot de kommuner som bryter mot lagen.

Gävle kommun blev dömd enligt föregångaren till allbolagen, den så kallade stopplagen, för att kommunen tog ut för hög utdelning från sitt bostadsbolag. Numera håller sig Gävle till reglerna, trots att det inte finns några sanktionsavgifter.

Örebro kommun, som jag besökte för ett par veckor sedan, fortsätter att ta ut ett koncernbidrag som vida överskrider allbolagens intentioner. Visserligen är bostadsbolaget välskött och sänkte hyran något under 2006, men den sänkningen hade kunnat vara större eller ha använts för underhåll av det befintliga beståndet i stället.

Ett förtydligande om att självkostnadsprincipen ska gälla i de kommunala bostadsbolagen skulle undanröja en del problem. Vänsterpartiets förslag om att införa skattefria underhållsfonder skulle också stimulera att överskottsmedel blir kvar i bostadsbolagen för det framtida fastighetsunderhållet. Länsstyrelserna bör också lättare kunna kontrollera om kommunerna följer utdelningsreglerna i allbolagen genom att kommun-

revisorerna ska ha godkänt utdelning till ägaren, rapporterat det till länsstyrelsen och sedan vidare till Boverket.

När det gäller bedömningen om hyresrätter ska tillåtas omvandlas till bostadsrätter i områden där de behövs för att kunna hävda bruksvärdesprincipen menar jag att regelverket bör skärpas ytterligare. Jag drar helt motsatt slutsats av den kritik som Boverket framför i sin analys än den som framförs i den borgerliga reservationen som ett skäl för att avskaffa allbolagen. Bruksvärdesprincipen måste fungera som det är tänkt genom att det ska finnas jämförelseobjekt på den enskilda orten. Handlar det om större städer måste Ortsbegreppet förtydligas och klargöra att det gäller begränsade geografiska områden på stadsdels- eller bostadsområdesnivå.

Till sist, herr talman, vill jag ta upp frågan om hyresgästernas boinflytande, som är en del av reservation 15 som jag härmed yrkar bifall till.

Som egnahemsägare och bostadsrättsinnehavare har du full kontroll över eller är delaktig i gemensamma beslut som berör ekonomi och förvaltning. För en hyresgäst är denna möjlighet oftast mycket liten. Varken bostadsbolag eller hyresgäströrelsen gör tillräckligt för att påverka den här situationen. Visst finns det exempel där man försökt på olika sätt, där hyresgästerna blir delaktiga i fastighetsskötseln eller själva tar ansvar för vissa delar, som trappstädning och utemiljö. Mer heltäckande lösningar med avtal om självförvaltning är dock ovanliga. En möjlighet som inte används särskilt mycket är rätten att bilda kooperativa hyresrättsföreningar.

Vänsterpartiet är angeläget om att utveckla boinflytandet även för hyresgästerna, både när det gäller den egna lägenheten och i bostadsområdet. Närhetsprincipen bör råda och besluten kunna fattas på flera nivåer. Vi tycker att denna fråga är så viktig att den borde leda till ett tilläggsdirektiv till den utredning som just nu ser över den så kallade allbolagen.

Anf. 102 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Den här riksdagen lider fortfarande av ett mycket stort problem: Den miljöpartistiska riksdagsgruppen är alldeles för liten. Detta leder till att vi får lite för mycket på våra bord – det där tror jag att många även från andra partier känner igen. Det är den enda förklaring jag har till det faktum att jag tvingats smyga in och ut under den här debatten, som jag trots allt har försökt följa efter bästa förmåga via de kanaler – tv, radio och annat – som finns i Riksdagshuset.

Herr talman! Jag tror på människan. Jag tror på människan som en skapande varelse som kan och vill ta ansvar. Jag tror på människan som någon som faktiskt försöker göra saker och hela tiden försöker förbättra sin situation. Jag tror på människan som en solidarisk varelse som försöker göra det så bra som möjligt inte bara för sig själv utan för alla som är nära och också alla som man kanske inte riktigt känner.

Men jag tror också, herr talman, att människan bara kan blomma ut på det sättet om hon får vissa grundläggande villkor uppfyllda. Jag tror att människor som känner sig utanförsatta, människor som inte känner sig delaktiga och människor som inte känner att de har en grundtrygghet aldrig heller riktigt får visa att de kan skapa någonting eller kan ta ansvar för sin eller någon annans situation. Därför tror jag att staten, eller i vart fall det allmänna, har ett väldigt viktigt ansvar i att se till att människor

har en grundläggande trygghet: en grundläggande ekonomisk trygghet och en bostad, ett hem, att bo i.

I slutändan är det faktiskt just detta, herr talman, som denna debatt handlar om. Denna debatt handlar om de människor som inte har fått den tryggheten uppfyllt. Vi kan tala om siffror som pekar åt rätt håll. Vi kan tala om att det byggs mer. Vi kan tala om att regeringen äntligen har börjat lyssna på krav om obligatoriska bostadsförmedlingar, och så vidare. Men om det fortfarande finns människor som saknar ett hem, människor som saknar tryggheten i att faktiskt ha ett ställe att gå till och veta att det finns kvar också i morgon, då är det om dem denna debatt måste handla.

Herr talman! Jag tror att det finns diskriminering. Jag tror att vissa människor har svårare än andra att ta sig in på bostadsmarknaden. Jag tror att vissa människor har svårare än andra att få en plats, att få ett hem. Jag tycker att det är lite märkligt att när det äntligen förs fram krav på hyresgaranti så besvaras de med ägarlägenheter. Jag återkommer till ägarlägenheter i mitt anförande, herr talman, men det är väl få som tror att det är en lösning för den unga människa som söker ett första hem, en hyresrätt att faktiskt bo i.

Herr talman! I storstäderna är det i dag nästan omöjligt att få ett hem, en lägenhet, om du inte har rätt kontakter eller en tjock plånbok.

Herr talman! I storstäderna stängs i allt högre grad människor utan något av detta, kontakter eller plånbok, ute.

Herr talman! I storstäderna råder segregation, en form av diskriminering.

För att lösa detta – och det här bör också regeringen lyssna till – finns det en del förslag. Ett sådant förslag är att bygga mer. Det är bra. Ett annat sådant förslag är att det som byggs och det som finns fördelas på ett rättvist sätt. För att kunna fördela det på ett rättvist sätt där även den som är ung, även den som varit hemlös och även den som ännu inte har ett fast jobb ska ha en möjlighet att få ett hem att bo i krävs det en kommunal bostadsförmedling. För att den ska fördela dessa lägenheter på ett rättvist sätt tror jag att det krävs en kommunal bostadsanvisningsrätt.

Herr talman! Låt mig orda något om de reservationer som finns i betänkandet.

I några reservationer tas frågan om hemlöshet upp. Jag är ganska glad och nöjd över att den senaste budgetuppgörelsen äntligen slutade i en del konkreta åtgärder mot hemlösheten i Sverige. Där finns en klart uttryckt nollvision. Även om ordet nollvision aldrig nämns sägs det att ingen människa ska behöva vara hemlös i det här landet. Det är egentligen konstigt, men det har varit en politisk strid att faktiskt få detta uttryckt. Där finns också klargöranden om att personer som är hemlösa ska kunna få personliga ombud, någon som hjälper dem med myndighetskontakterna. Där finns möjligheter för människor att faktiskt komma vidare och ta sig ur sin hemlöshet.

Herr talman! I reservation 16 talas det om ägarlägenheter. Jag tror att de flesta ledamöter av bostadsutskottet vet att Miljöpartiet inte är främmande för att i en framtid öppna för ägarlägenheter som en boendeform. Det problem vi har i dag och som måste lösas i dag är dock ett helt annat än den brist på mångfald som man möjligen skulle behöva lösa genom ägarlägenheter. Problemet i dag är ju att i våra stora städer har lägenheter

ombildats i en sådan takt att det nästan är omöjligt att få tag i en hyresrätt. Problemet i dag är att den unga människa som behöver en ingång på bostadsmarknaden inte får det. Då är det detta problem vi måste ta tag i. Ägarlägenheter och behovet av sådana är det vi får analysera i nästa steg.

Herr talman! På det här området händer mycket. Jag pekade på något av detta i inledningen av mitt anförande. Det byggs mer, tack och lov. Det talas, tack och lov, om obligatoriska bostadsförmedlingar och om bostadsanvisningslagar. Jag tycker att det är bra. Men det måste också börja hända något. Därför har jag viss sympati för det som sägs i reservation 15 från Vänsterpartiet om att till de utredningar som finns i dag även lägga krav och tilläggsdirektiv om att man måste titta på möjligheterna också för dem som bor i en hyresrätt att få ökad makt över sitt boende. En sådan form av ökad makt kan vara självförvaltning, som nämnades tidigare i debatten. Jag tror och hoppas dock att utredningarna även utan tilläggsdirektiv har möjlighet och kommer att titta på de här frågorna. Annars får vi återkomma till det.

Herr talman! Jag står givetvis bakom alla reservationer från Helena Hillar Rosenqvist, miljöpartisten i bostadsutskottet, i detta betänkande, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 4.

Anf. 103 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var intressant att höra Gustav Fridolin. Det låter nästan som att Miljöpartiet skulle kunna tänka sig att öppna för ägarlägenheter. Ni som parti var ju faktiskt med om att vi kunde tillsätta en utredning om just ägarlägenheterna.

Det jag dock inte förstår är varför Gustav Fridolin i så fall är negativ till att en ung person eller vem det än är ska kunna hyra en ägarlägenhet med förstahandskontrakt. Det är ju faktiskt det man kan göra.

Min andra fråga är: Vore det inte fantastiskt att använda denna möjlighet att också sprida ägandet i speciellt de stadsdelar där man inte har särskilt mycket av ägande utan i princip en dominans av de kommunala bostadsföretagen? Det finns människor från Rosengård, Rinkeby och många andra ställen som har tagit kontakt med mig. Där kan man inte äga sin bostad på samma sätt. Det här är en upplåtelseform som man känner igen från många olika länder. Den är välbekant och fungerande.

Min andra fråga är: Vore det inte en fantastisk möjlighet att sprida ägandet också till de områden där man i dag inte kan äga sin bostad på samma sätt?

Det är de två frågor som jag har. Varför ska inte unga kunna få hyra ägarlägenheter med förstahandskontrakt enligt Miljöpartiet? Vore det inte fantastiskt att också ge människor i förorten en möjlighet att kunna äga sin bostad i ett flerbostadshus?

Anf. 104 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Det har varit en intressant debatt – det jag kunnat höra av den, och det har varit det mesta – just därför att det så tydligt har blivit en blockuppdelning. I de bostadspolitiska debatterna brukar jag just peka på att det finns ett behov av att föra politiken på ett annat sätt, lyssna på varandra och titta på olika lösningar. Jag tror att det kan behövas vissa avregleringar för att få i gång byggandet samtidigt som jag tror att det behövs ett klart och viktigt offentligt ansvarstagande för att det byggs till

de grupper som verkligen behöver bostad i dag. Jag tror att man kan förena de två synsätten samtidigt.

Det var just i den tron och i den insikten som Miljöpartiet gick med på kraven på en utredning om ägarlägenheter och tyckte att de var bra. Vi stödde den reservation som fanns och som fick till den utredningen.

När sedan utredningen kom hade utvecklingen sprungit vidare. Vi hade sett hur ännu fler bostäder, framför allt i Stockholmsregionen men också i andra storstäder, ombildades och hur allt färre hyresrätter fanns på marknaden. Det var allt svårare att, framför allt som ung, få ett första boende, en första hyresrätt.

Att i det läget öppna för fler former av ombildning var inte det vi såg framför oss. Först ansåg vi att man var tvungen att lösa det stora problemet med en brist på hyresrätter, och det håller vi på att försöka lösa i dag dels genom att det byggs mer, dels genom att de bostäder som finns fördelas på ett rättvisare sätt, vilket mycket av det här betänkandet handlar om.

I nästa steg, när vi löst det problemet, kan vi också titta på andra upplåtelseformer, och där är ägarlägenheter en del.

Anf. 105 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på min fråga. Varför ska inte unga kunna få möjlighet att hyra en ägarlägenhet med förstahandskontrakt? Jag har inte nämnt ordet ombildning. Jag talar lika mycket om nyproduktion. Det här är en fantastisk möjlighet att nyproducera lägenheter. Vi var med bostadsutskottet i Norge och gick in i en nyproducerad ägarlägenhet. Det handlade min andra fråga om.

Jag tror inte att det finns en nyckel till att lösa situationen på bostadsmarknaden. Det behövs flera parallella åtgärder. Det här är en viktig nyckel. Den kommer inte att lösa allt, men det är en viktig nyckel.

Hur ställer sig Miljöpartiet till att unga ska kunna hyra en ägarlägenhet med förstahandskontrakt? Hur ska vi öka möjligheterna att äga en bostad också i förorten där hyresrättens dominans är fullständig?

Anf. 106 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Först måste man öppna för ägarlägenheter innan det kan bli aktuellt att hyra en ägarlägenhet. Och innan vi har öppnat för ägarlägenheter och innan vi öppnar för ytterligare en form att ombilda boendet menar jag att vi behöver lösa problemet med en akut brist på hyresrätter i de stora städerna. Det är den logik jag har. Jag tycker att jag har presenterat den för kammaren.

Jag tror också att Nina Lundström möjligen gör det lite enkelt för sig när hon frågar hur man ska göra det lättare att äga sitt boende i förorterna, i de utsatta områdena eller hur man vill uttrycka det. Här ser det väldigt olika ut lokalt sett. Jag tror att vi alla strävar efter att det ska finnas blandningar av olika upplåtelseformer för boende i alla områden. Det är bra om den typen av boende man har när man först kommer ut på bostadsmarknaden blandas med bostadsrätter och villor. Det är bra att den blandningen åstadkoms. Men hur man åstadkommer den måste man nog lösa på det lokala planet.

I dag har vi till exempel i Stockholm haft den väldiga omvandlingen från hyresrätter till bostadsrätter. En tredjedel av hyresrätterna har för-

Prot. 2005/06:112
27 april

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

svunnit på tio år. En tredjedel av hyresrätterna har ombildats till bostadsrätter. Jag tror helt enkelt att det är fel väg att gå att i det läget öppna för ytterligare ombildningar. I andra städer ser situationen annorlunda ut, och där behövs andra typer av lösningar för att uppnå det blandade boendet. Jag tror inte riktigt att det är så enkelt att lösa det här som Nina Lundström säger.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 maj.)

14 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Framställningar
2005/06:RRS22 Riksrevisionens styrelses framställning angående insatserna mot deltidsarbetslösheten
2005/06:RRS24 Riksrevisionens styrelses framställning angående kvaliteten i elöverföringen
2005/06:RRS25 Riksrevisionens styrelses framställning angående den statliga kemikalietillsynen
2005/06:RRS26 Riksrevisionens styrelses framställning angående länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare

15 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

den 26 april

2005/06:368 av *Carl B Hamilton* (fp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
El importerad från farliga ryska kärnreaktorer

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 maj.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 27 april

2005/06:1482 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utrikesminister
Jan Eliasson
Taiwans deltagande i WHO

2005/06:1483 av *Magdalena Andersson* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Kränkningar och övergrepp på barnhem
2005/06:1484 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Vägsträckan på E 18/E 20, Örebro–Arboga
2005/06:1485 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson
Konflikten i Darfur
2005/06:1486 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Jan Eliasson
En ny gemensam Vitrysslandsstrategi
2005/06:1487 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Försökslän för privat arbetsförmedling
2005/06:1488 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Pensionsavtal i statliga bolag
2005/06:1489 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Nya regler för visstidsanställningar
2005/06:1490 av *Christer Nylander* (fp) till finansminister Pär Nuder
Inbetalning av moms
2005/06:1491 av *Christer Nylander* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Program för bättre företagarklimat
2005/06:1492 av *Christer Nylander* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Regelförenklingar för företagare
2005/06:1493 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Sjukförmån vid ohälsa som inte är medicinskt styrkt
2005/06:1494 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Jan Eliasson
Den eritreanska regimens behandling av personer med dubbelt medborgarskap
2005/06:1495 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Kamp mot kolera i u-länder
2005/06:1496 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Ersättning till fastighetsägare på grund av polisens avspärningar
2005/06:1497 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ylva Johansson
Resurstillskotten till äldreomsorgen
2005/06:1498 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Unga människors beroende av socialbidrag
2005/06:1499 av *Ola Sundell* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Mönstringskontor i norra Sverige
2005/06:1500 av *Elisebeht Markström* (s) till statsrådet Morgan Johansson
Byråkrati i stället för verksamhet
2005/06:1501 av *Alf Eriksson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Västkustbanan

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 maj.

Prot. 2005/06:112 17 § Kammaren åtskildes kl. 17.45.
27 april

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.53,
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 84 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ledighet	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning	2
5 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 26 april.....	2
SoU19 Socialtjänst	2
MJU13 Den övergripande strategiska inriktningen av kommande landsbygdsprogrammet m.m.	2
MJU16 Jakt och viltvård	3
6 § Ändringar i lagen (2001:558) om vägtrafikregister	4
Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU9	4
(Beslut fattades under 12 §.).....	4
7 § Trafiksäkerhet.....	4
Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU13	4
Anf. 1 HANS STENBERG (s).....	4
Anf. 2 ELIZABETH NYSTRÖM (m).....	5
Anf. 3 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	6
Anf. 4 JOHNNY GYLLING (kd).....	8
Anf. 5 PETER PEDERSEN (v).....	10
Anf. 6 SVEN BERGSTRÖM (c).....	12
Anf. 7 KARIN SVENSSON SMITH (-)	14
Anf. 8 KERSTIN ENGLE (s).....	16
Anf. 9 KAJ NORDQUIST (s)	17
(Beslut fattades under 12 §.).....	19
8 § Sjöfartsfrågor	20
Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU12	20
Anf. 10 CARINA MOBERG (s)	20
Anf. 11 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	20
Anf. 12 BJÖRN HAMILTON (m)	22
Anf. 13 ERLING BAGER (fp).....	23
Anf. 14 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	24
Anf. 15 ERLING BAGER (fp) replik.....	24
Anf. 16 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	24
Anf. 17 ERLING BAGER (fp) replik.....	24
Anf. 18 TUVE SKÅNBERG (kd)	24
Anf. 19 PETER PEDERSEN (v).....	26
Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	27
Anf. 21 PETER PEDERSEN (v) replik.....	28
Anf. 22 TUVE SKÅNBERG (kd) replik	28
Anf. 23 PETER PEDERSEN (v) replik.....	28
Anf. 24 STAFFAN DANIELSSON (c).....	29
(forts. 10 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
9 § Statsministerns frågestund.....	30

Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN	30
<i>Regeringsalternativ</i>	30
Anf. 26 FREDRIK REINFELDT (m)	30
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	31
Anf. 28 FREDRIK REINFELDT (m)	31
Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	31
<i>Regeringsalternativ</i>	31
Anf. 30 LARS LEIJONBORG (fp)	31
Anf. 31 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 32 LARS LEIJONBORG (fp)	32
Anf. 33 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	33
Anf. 34 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	33
Anf. 36 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
<i>Fossilgasnätet i Sverige</i>	34
Anf. 38 LARS OHLY (v)	34
Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
Anf. 40 LARS OHLY (v)	35
Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	35
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	35
Anf. 42 ESKIL ERLANDSSON (c)	35
Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
Anf. 44 ESKIL ERLANDSSON (c)	36
Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
Anf. 46 ESKIL ERLANDSSON (c)	37
Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	37
<i>Lönediskrimineringen</i>	37
Anf. 48 PETER ERIKSSON (mp)	37
Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	37
Anf. 50 PETER ERIKSSON (mp)	38
Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	38
<i>Iran och västvärlden</i>	38
Anf. 52 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s)	38
Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	38
<i>Kompletterande utredning om M/S Estonias förlisning</i>	39
Anf. 54 ERLING BAGER (fp)	39
Anf. 55 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	39
<i>Kompletterande utredning om M/S Estonias förlisning</i>	39
Anf. 56 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	39
Anf. 57 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	40
<i>Försäkringssystemen</i>	40
Anf. 58 RONNY OLANDER (s)	40
Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	40
<i>Det svenska hyressättningsystemet</i>	41
Anf. 60 OWE HELLBERG (v)	41
Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	41

<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	41
Anf. 62 SVEN BERGSTRÖM (c).....	41
Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	42
<i>Samhalls vinst</i>	42
Anf. 64 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	42
Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	42
Anf. 66 ANDRE VICE TALMANNEN.....	43
10 § (forts. från 8 §) Sjöfartsfrågor (forts. TU12)	43
Anf. 67 LARS ÅNGSTRÖM (mp).....	43
Anf. 68 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik.....	47
Anf. 69 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	47
Anf. 70 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik.....	48
Anf. 71 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	48
Anf. 72 PETER PEDERSEN (v) replik.....	49
Anf. 73 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	49
Anf. 74 PETER PEDERSEN (v) replik.....	50
Anf. 75 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	50
Anf. 76 KARIN SVENSSON SMITH (-).....	51
Anf. 77 KENT HÄRSTEDT (s).....	53
Anf. 78 HENRIK S JÄRREL (m).....	56
Anf. 79 BJÖRN VON DER ESCH (kd).....	58
Anf. 80 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	60
Anf. 81 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik.....	60
Anf. 82 LARS ÅNGSTRÖM (mp) replik.....	61
Anf. 83 BJÖRN VON DER ESCH (kd) replik.....	61
(Beslut fattades under 12 §.).....	61
11 § Bostadsförsörjningsfrågor	61
Bostadsutskottets betänkande 2005/06:BoU12	61
Anf. 84 CARL-AXEL ROSLUND (m).....	61
Anf. 85 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	63
Anf. 86 DAN KIHLLSTRÖM (kd).....	66
Anf. 87 STEN LUNDSTRÖM (v).....	68
Anf. 88 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	71
Anf. 89 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	72
Anf. 90 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	72
Anf. 91 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	73
Anf. 92 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik.....	73
Anf. 93 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	74
Anf. 94 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik.....	74
Anf. 95 STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	75
(forts. 13 §).....	76
Ajournering.....	76
Återupptagna förhandlingar	76
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
 sammanträde.....	76
TU9 Ändringar i lagen (2001:558) om vägtrafikregister.....	76
TU13 Trafiksäkerhet	76
TU12 Sjöfartsfrågor.....	78

13 § (forts. från 11 §) Bostadsförsörjningsfrågor (forts. BoU12)	79
Anf. 96 LEIF JAKOBSSON (s).....	79
Anf. 97 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	82
Anf. 98 LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	82
Anf. 99 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	82
Anf. 100 LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	83
Anf. 101 OWE HELLBERG (v).....	83
Anf. 102 GUSTAV FRIDOLIN (mp).....	84
Anf. 103 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	86
Anf. 104 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik.....	86
Anf. 105 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	87
Anf. 106 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik.....	87
(Beslut skulle fattas den 3 maj.).....	88
14 § Bordläggning	88
15 § Anmälan om interpellation	88
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	88
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.45.	90

